

พหุโครงการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

นางศิริวรรณ พูลสมบัติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974 – 464 – 920 - 8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ADMINISTRATIVE BEHAVIORS OF ADMINSTRATORS EFFECTING
THE IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL INFORMATION
TECHNOLOGY IN BASIC EDUCATION KANCHANABURI SCHOOL**

By

Siriwan Poolsombut

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2005

ISBN 974 – 464 – 920 - 8

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหาร
ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด
กาญจนบุรี” เสนอโดย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิตร)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร

2. อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ดร.อธิปต์ คลี่สุนทร)

...../...../.....

K 45252326 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร/การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา

ศิริวรรณ พูลสมบัติ : พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี (ADMINISTRATIVE BEHAVIORS OF ADMINISTRATORS EFFECTING THE IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL INFORMATION TECHNOLOGY IN BASIC EDUCATION KANCHANABURI SCHOOL) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร, อ.ดร.ศรียา สุขพานิช และ ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 163 หน้า. ISBN 974 – 464 – 920 – 8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี และ3)พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน โรงเรียนละ 8 คน รวม 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ ด้านการตัดสินใจส่งผลต่อการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ ด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรมส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริการข้อมูล ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์และด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

K 45252326 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: ADMINISTRATIVE BEHAVIORS OF ADMINISTRATORS / IMPLEMENTATION
OF EDUCATIONAL INFORMATION TECHNOLOGY

SIRIWAN POOLSOMBUT : ADMINISTRATIVE BEHAVIORS OF ADMINISTRATORS
EFFECTING THE IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL INFORMATION TECHNOLOGY IN
BASIC EDUCATION KANCHANABURI SCHOOL. THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF. SIRICHA
CHINATANGKUL, Ph.D., SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D., AND ASST.PROF. PRASERT INTARAK,
Ed.D. 163 pp. ISBN 975 – 464 – 920 - 8

The purposes of this research were to find 1) the administrative behaviors of administrators in Kanchanaburi basic education schools , 2) the implementation of education information technology in Kanchanaburi basic education schools and 3) the administrative behaviors effecting the implementation of educational information technology in Kanchanaburi basic education schools. The samples comprised 30 basic education secondary schools in Kanchanaburi province. The respondents consisted of school administrators, assistant school administrators, subject-matter group heads, and regular teachers, eight of them from each school, totalling 240 respondents. The research instrument was a questionnaire constructed according to Likert's viewpoints on administrators' administrative behavior and the implementation of educational information technology set up by the Educational Techniques Department, Ministry of Education. The statistics applied in data analysis were percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed as follows :

1. The administrative behaviors of administrators in Kanchanaburi basic education schools, as a whole and as individual aspect were at a high level.
2. The implementation of educational information technology in Kanchanaburi basic education schools, as a whole and as an individual aspect were at a high level.
3. The administrative behaviors of administrators effecting the implementation of educational information technology in Kanchanaburi basic education schools , as a whole ,and when individual each leadership effecting media and equipment development , decision-making effecting media and equipment development , goals of performances and trainings aspects effecting learning and teaching , management , data service , media and equipment development and information technology system development .

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2005

Student's signature

Thesis Adviors' signature 1.....23.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.อธิปต์ กลีสุนทร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสมบูรณ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด และแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู-อาจารย์สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 จังหวัดกาญจนบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษารุ่น 22 โครงการพิเศษทุกคน ที่ได้ร่วมสุข ทุกข์ เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องและคุณพงษ์กร พูลสมบัติ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนนำซึ่งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหา.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบข่ายทฤษฎีของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร.....	15
ภาวะผู้นำ.....	23
การจูงใจ.....	26
การติดต่อสื่อสาร.....	30
การปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน.....	33
การตัดสินใจ.....	36
การกำหนดเป้าหมายหรือสั่งการ.....	39
การควบคุมการปฏิบัติงาน.....	41
เป้าหมายของการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม.....	45
เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา.....	46
ความหมายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามนัยของหมวด 9.....	46

บทที่	หน้า
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	47
องค์ประกอบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	49
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	51
นโยบายของรัฐบาลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	52
ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	53
บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน.....	54
ลักษณะสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	57
ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	58
เทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา.....	58
เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนรู้.....	59
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษายุคสังคมแห่งการเรียนรู้.....	60
เทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันการศึกษา.....	63
เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน.....	64
ความหมายของอินเทอร์เน็ต.....	65
ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ทางการศึกษา.....	66
การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการจัดการ(MIS)	67
รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์(e-Book).....	67
ความหมายของ e-Learning.....	68
รูปแบบของ e-Learning.....	69
เครือข่าย SchoolNet ในประเทศไทย.....	69
SchoolNet เครือข่ายมัธยมศึกษา.....	70
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	70
การบริหารวิชาการ.....	70
การบริหารงบประมาณ.....	71
การบริหารงานบุคคล.....	72
การบริหารทั่วไป.....	72

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
สรุป.....	78
3 การดำเนินการวิจัย.....	80
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	80
ระเบียบวิธีวิจัย.....	81
แผนแบบการวิจัย.....	81
ประชากร.....	81
ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง.....	82
ตัวแปรที่ศึกษา.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
การสร้างเครื่องมือ.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	86
สรุป.....	87
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี.....	90
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี.....	96
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี.....	100
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	116
การอภิปรายผล.....	117

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	122
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล.....	134
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	142
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	157
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	159
ประวัติผู้วิจัย.....	163

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา.....	6
2 แสดงจำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม.....	82
3 ค่าจำนวนร้อยละ สภาพภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและอายุราชการ.....	89
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน	91
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายข้อ.....	92
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน.....	96
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายข้อ.....	97
8 ค่าสัมพันธระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี.....	101
9 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม.....	103
10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านใช้ในการจัดการเรียนการสอน.....	105
11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ.....	106

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล.....	108
13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์.....	109
14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ.....	111

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ขอบข่ายทฤษฎีสำหรับการวิจัย.....	11
2	ขอบเขตของการวิจัย.....	13
3	แกนพฤติกรรมทางการบริหาร (Ohio State Leadership Studies).....	17
4	ตารางการบริหาร (The Managerial Grid).....	18
5	โครงสร้างของระบบสังคม.....	20
6	หัวหน้างานซึ่งยึดคนเป็นหลัก มีผลิตสูงกว่าหัวหน้างานซึ่งยึดงานเป็นหลัก.....	21
7	บทบาทของผู้บริหารที่เป็นหมุดเชื่อม.....	32
8	สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด กาญจนบุรี.....	113

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันนี้ได้ชื่อว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร หรือที่เรียกกันว่า ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT) เนื่องจากการติดต่อสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่น การถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมรายการหรือเหตุการณ์ที่สำคัญและน่าสนใจให้ผู้ชมทั่วโลกได้รับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วและพร้อมกัน โดยผ่านสถานีเครือข่ายโทรทัศน์ทั่วโลกหรือการส่งข้อมูลผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งใช้เวลาไม่กี่ปีก็น่าที่ก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยเสียค่าใช้จ่ายไม่แพง ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนได้เปลี่ยนจากที่ครูเคยเป็นศูนย์กลางมาสู่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แหล่งความรู้มีอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ชุมชน เพื่อน สถาบันทางศาสนา สื่อสารมวลชนต่างๆ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเรียนรู้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ¹ การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด²

การที่โลกและมนุษยชาติได้ก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารหรือยุคสารสนเทศมากกว่าทศวรรษแล้วนั้น อันมีผลให้การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ มีอัตราเร่งที่รวดเร็วและก่อผลกระทบที่กว้างขวางและรุนแรง ความเปลี่ยนแปลงและตกต่ำในขั้นวิกฤตของเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ประเทศต้องประสบและเผชิญอยู่นั้นเป็นที่น่าหวาดหวั่นถึงวันที่จะฟื้นคืนกลับมาว่าจะต้องรอคอยด้วยระยะเวลาที่ยาวนานสักเท่าไร

¹ สนั่น มาสกลาง, “IT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้,” วารสารวิชาการ 4,11 (พฤศจิกายน 2544) : 1.

² สำนักงานรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 พ.ศ.2540-2544 (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.),1.

ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม การพัฒนาคนและการเตรียมเยาวชนให้เท่าทันและมีความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นความจำเป็นที่จะต้องใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการเพิ่มสมรรถภาพและคุณภาพในการดำรงชีวิตที่จะสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้แก่ละคนชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งบางคนอาจอ้างอิงไปถึงศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของประเทศไทยในอนาคตก็ไม่แน่ว่าจะผิดอะไร เพียงแต่เราอาจตื่นตัวล่าช้าไปหลายปีในการมุ่งสร้างเสริมความรู้และความคล่องแคล่วทางเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สงบสุขและอบอุ่นมั่นคงในครอบครัวสร้างความเข้มแข็งยั่งยืนของชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยรวม³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามนโยบายของรัฐบาล โดย พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกำหนดให้เร่งพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกระดับให้มีเพียงพอ ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและเตรียมประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านการวิจัยและการพัฒนา โดยให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการผลิต ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการจัดการสมัยใหม่เพื่อให้อตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดันทุนต่ำสามารถพัฒนาและขยายได้อย่างยั่งยืน

นโยบายด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งมั่นพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิตและมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ โดยยึดหลักการศึกษารสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท โดยปฏิรูป

³ กระทรวงศึกษาธิการ, “เด็กไทย IT ปี 2001,” ในสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2545), 3.

การเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต⁴

ประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบเป็นคำถามที่หาคำตอบได้ยังไม่ชัดเจนนัก แต่ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งประชาชนต้องยอมรับว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ IT” เป็นเครื่องมือที่คนไทยจะต้องใช้เพื่อแสวงหาความรู้และแสวงหาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันให้มีความสุขซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 มีสาระบัญญัติให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพและคุณภาพทุกส่วนราชการ ทุกสถานศึกษา

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงปัญหาสำคัญของประเทศที่เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมของสังคมและความด้อยโอกาส โดยเฉพาะในชนบทที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ชนบท โดยการถ่ายทอดบทเรียนต่างๆ ด้วยศักยภาพของคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและระบบการสื่อสารทางไกล เพื่อสร้างโอกาสในการแสวงหาความรู้และเพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายไว้ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เร่งรัดพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้ เร่งรัด และสนับสนุนการจัดการระบบเครือข่ายสารสนเทศ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกสถานศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และจัดซื้อจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ให้เพียงพอครอบคลุมทั่วถึงทุกระดับ เร่งรัดพัฒนาศักยภาพของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้และสามารถพัฒนาสื่อ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเรียนรู้ จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารประชาชนในด้านการเรียนรู้ ข่าวสารและข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา⁵

นอกจากนี้ ในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ เริ่มจากการปฏิรูปการเมืองการปกครองมีรัฐธรรมนูญที่มีรูปแบบ

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, “สารสนเทศ ศธ.2544” ในศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545), 47.

⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, “สารสนเทศ ศธ.2543” ในศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2544) , 261.

การปกครองที่กระจายอำนาจลงมาท้องถิ่นมากขึ้น การปฏิรูปในส่วนที่สองคือการปฏิรูประบบราชการมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกระทรวงและการบริหารระบบราชการมีกระทรวงใหม่

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการเร่งใช้ ICT (Information and Communication Technology) เพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้านโดยเฉพาะการช่วยพัฒนาครู อาจารย์ การช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เข้าถึงแหล่งความรู้และได้เรียนอย่างทัดเทียมกัน การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้ลื่นไหล มีประสิทธิภาพสูงสุด การจัดเครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงเครือข่าย⁶

ส่วนที่มีการปฏิรูปที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง ที่มีผลต่อประเทศไทยอย่างใหญ่หลวง คือ การปฏิรูปการศึกษา มีการวางโครงสร้างหลักสูตรและการบริหารการศึกษาใหม่ เน้นการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญมากขึ้น โดยยึดปรัชญาที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ได้มาก และสร้างโอกาสการศึกษาให้ทั่วถึง ทั้ง ICT และการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญระดับยิ่งสำหรับประเทศ ดังนั้นการใช้ ICT เพื่อการศึกษาไทยจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ พัฒนาการทางด้าน ICT ทำให้มีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นมากมายและกำลังเปลี่ยนแปลงวิถีความเป็นอยู่ของสังคมไทย กำลังมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น ระบบสื่อสารโทรคมนาคมทำให้ระยะทางไม่มีความหมาย และร่นระยะเวลาที่ดำเนินการต่างๆ ได้มาก

ICT เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อการเรียนรู้ มีการสร้างสื่อการเรียนการสอนต่างๆ มากมาย ทั้งในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการกระจายในรูปแบบวิทยุ โทรทัศน์ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีการสร้างสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในรูปแบบเว็บเพจมากมายมหาศาล สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า อีบุ๊ก (e-Book) มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร เอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อการบริการในรูปแบบดิจิทัลไลบรารีและสร้างเป็นฐานข้อมูลพิเศษเพื่อการบริการเฉพาะ เช่น ฐานข้อมูลสารานุกรม ฐานข้อมูลจีโนม หรือข้อมูลพันธุกรรมต่างๆ

ICT มีส่วนในการสร้างระบบการเรียนการสอนแบบใหม่ทั้งที่เป็นแบบซิงโครนัสและอะซิงโครนัส สร้างรูปแบบการศึกษาสมัยใหม่ผ่านเครื่องมือต่างๆ ที่เรียกว่า อีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) สร้างห้องเรียนร่วมกันในไซเบอร์สเปซ กลายเป็นห้องเรียนแบบอีคลาสรูม (e-Classroom) มีระบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้การเรียนการสอนมีต้นทุนที่ประหยัดขึ้นและให้บริการได้

⁶ อธิปัติย์ คลี่สุนทร, แผนหลักใช้ ICT เพื่อพัฒนาการศึกษา: ความฝันที่ไปถึงได้ [Online], accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.

กว้างขวางขึ้น⁷ ปัจจุบันมีโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งทั่วประเทศเปิดการเรียนการสอนทางด้านคอมพิวเตอร์มากขึ้น มีความจำเป็นเพียงไรที่จะต้องใช้เยาวชนไทยเรียนรู้คอมพิวเตอร์ เมื่อมีวิชาพื้นฐานอื่นๆ มากมายที่จะต้องเรียน เหตุผลสำคัญคือ ปัจจุบันความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ข้อมูลมากขึ้น⁸

ปัญหา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้บรรลุตามแนวการจัดการศึกษาดังกล่าว การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียน การสอนจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ และมีคุณภาพ พัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการสัมมนา / ฝึกอบรมให้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ จากผลการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เกือบร้อยละ 50 ให้ความเห็นว่าสถานศึกษาคณาจารย์ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่พบว่า ปัญหาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียน คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การพัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นแนวทางที่ต้องเร่งรัดดำเนินการและต้องส่งเสริมให้มุ่งนำไปใช้อย่างจริงจัง ทั้งในระบบบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

⁷ วชิราพร พุ่มบานเย็น, เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ (กรุงเทพฯ : ซอฟท์เพรส, 2545) , 176.

⁸ ไชยชาญ ทรัพย์มาก. เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์[Online] ,accessed 9 January 2004. Available from <http://www.tanti.ac.th>.

นอกจากนี้ต้องจัดให้มีสื่อแต่ละประเภทใช้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งยังต้องพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพต่อการใช้งานรวมทั้งต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ตามความต้องการ⁹

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการและภาคเอกชนภายนอกที่เกี่ยวข้องและผู้แทนระดับ CIO (Chief Information Officer) ของแต่ละกรมในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้วิเคราะห์สถานภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาว่ายังมีปัญหาหลายๆด้าน และมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งสามารถสรุปปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาดังกล่าวได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา

ข้อที่	ปัญหา
1	สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีความขาดแคลนอุปกรณ์ ICT เพื่อการศึกษา
2	ขาดแคลนสื่อ เนื้อหาและซอฟต์แวร์ในการจัดการเรียนการสอนด้วย ICT
3	ขาดแคลนผู้สอนและการกระจายครูผู้สอนด้าน ICT ที่มีคุณภาพ
4	การจัดซื้อจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ ดำเนินการได้ล่าช้า และระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างไม่เอื้อในการบริหารจัดการ
5	งบประมาณเพื่อสนับสนุน ICT ทางการศึกษาไม่จำกัด
6	ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของ ICT แตกต่างกันมากทั้งในระดับโรงเรียนและพื้นที่
7	สถานศึกษาและหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่มี Internet และเว็บไซต์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่
8	ขาดการควบคุมมาตรฐานการใช้ ICT เพื่อการศึกษาที่เป็นรูปธรรม
9	ขาดมาตรฐาน MIS GIS และความเชื่อมโยงในแต่ละระดับ
10	การบริหารจัดการ ICT ขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ
11	การพัฒนา ICT เพื่อการศึกษา ยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ

⁹ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544), 22-23.

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา
12	การใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการบริหารจัดการยังไม่เต็มศักยภาพ
13	การระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนา ICT เพื่อการศึกษา ดำเนินการได้น้อยไม่เป็นระบบ
14	และขาดการใช้ทรัพยากรด้าน ICT ร่วมกัน

ที่มา : สรุปจาก กระทรวงศึกษาธิการ, แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (พ.ศ. 2547-2549) (กรุงเทพฯ : กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ,2547).

จากตารางที่ 1 เป็นปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน สถานศึกษาต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้การ แก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวประสบความสำเร็จ แต่ในด้านการดำเนินงานด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาอุปสรรคหลายประการทั้งในส่วนที่นำไปใช้ในการบริหารและส่วนที่ใช้ในการเรียน การสอน พบว่า ผู้บริหารไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การให้การสนับสนุนน้อย ใช้สารสนเทศประกอบการตัดสินใจน้อย เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง สารสนเทศไม่ทันกับความต้องการใช้คุณภาพไม่เป็นมาตรฐาน ระบบและแนวทางการใช้ สารสนเทศมีความหลากหลาย ไม่เป็นมาตรฐานซ้ำซ้อนในการดำเนินการ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในเชิงระบบ เครื่องมืออุปกรณ์ล้ำสมัย ไม่เพียงพอ และหน่วยงานไม่สามารถเชื่อมโยง กันได้¹⁰ และนอกจากนี้จากรายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการ ศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน ได้เสนอแนวทางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไป พัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ คือ (1) ให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไปใช้ในระบบ

¹⁰ อารุง จันทวานิช, เทคโนโลยีสารสนเทศกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา, ในกระทรวง ศึกษาธิการ 109 ปี 2544 (กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2544), 58-59.

บริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 34.61 (2) ให้มีการจัดบริการเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศให้ครู นักเรียน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.61 (3) ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92 (4) ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเปิดสอนทั้งในเวลาและนอกเวลา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 (5) ส่งเสริมและฝึกอบรมครู ให้สามารถนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอนได้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 36.53 (6) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เพียงพอและมีคุณภาพ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.84¹¹ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับต่ำ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และในทางตรงกันข้ามหากมีการจัดสารสนเทศที่ดีก็จะทำให้การบริหารงานของผู้บริหารมีประสิทธิภาพ ดังที่ ลอดดอน (Laudon) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า ถ้ามีการจัดระบบสารสนเทศที่ดีและเหมาะสมแล้วจะทำให้การบริหารงาน การตัดสินใจ การวางแผน และการควบคุมในทุกระดับการบริหารขององค์กรจะเกิดการเชื่อมโยงกัน ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹² และถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาดังกล่าวให้ดีขึ้น แต่ในทางการปฏิบัติแล้วปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา ยังคงเกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจะเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

¹¹ กรมวิชาการ, รายงานสรุปผลวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544), 9-18.

¹² Kenneth C. Laudon and Jane P. Laudon, Management Information Systems : Organization and Technology , 3rd ed. (New York : Mcmillan Publishing Company, 1994) , 38.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่ตั้งไว้ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อทราบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อทราบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี

ข้อคำถามของการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถตั้งคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในระดับใด
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในระดับใด
3. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรีหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ที่กำหนดไว้และข้อคำถามของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในระดับปานกลาง
3. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี

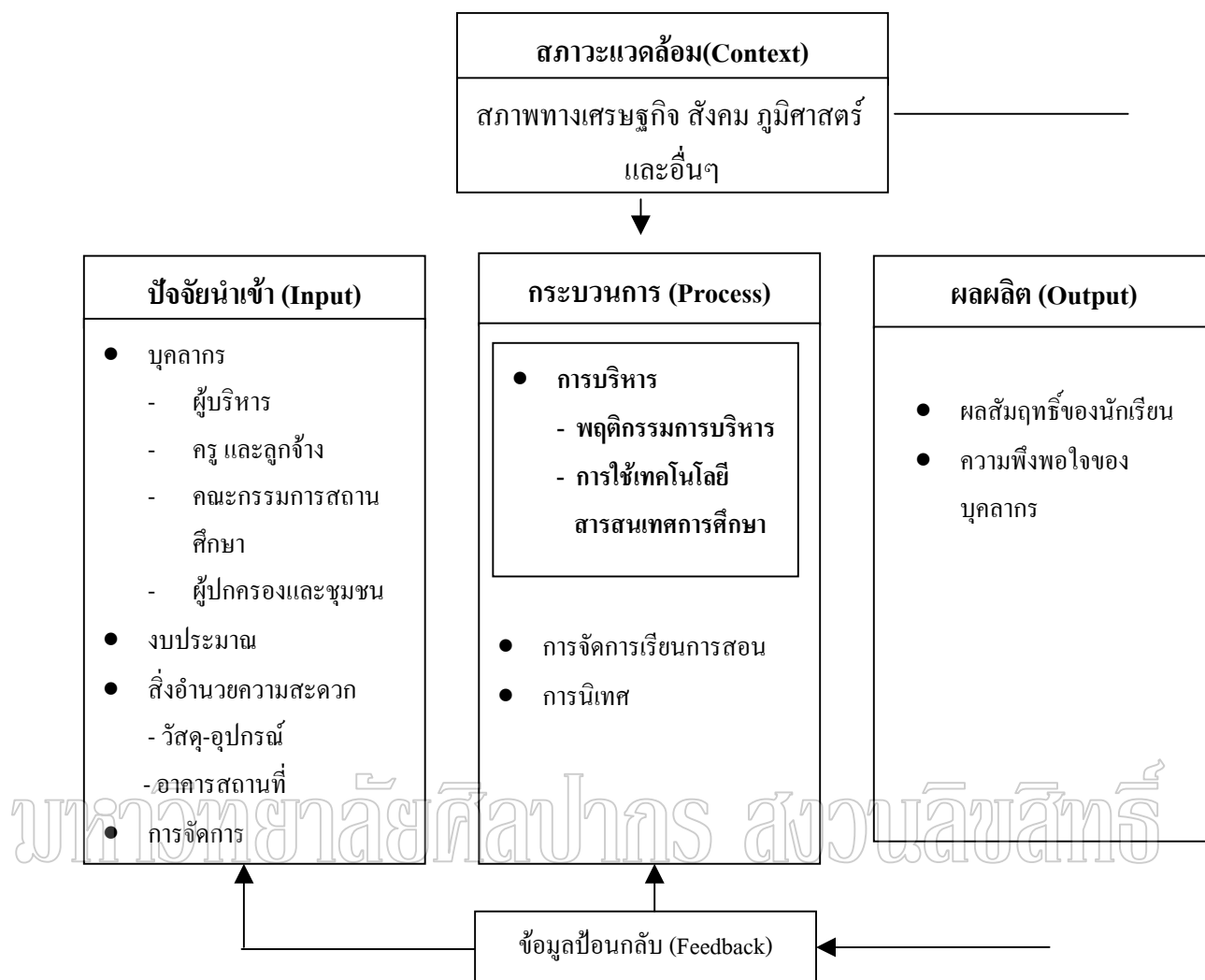
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นองค์การหนึ่งในระบบสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์การระบบเปิดที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการต่างๆสามารถจัดในรูปทฤษฎีเชิงระบบ (systems approach) ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (context) ปัจจัยนำเข้า (input)

กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) ที่มีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สภาพแวดล้อมเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่อยู่ภายนอกโรงเรียน ปัจจัยนำเข้าไปในระบบการศึกษา คือทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะมีการดำเนินงานโดยกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยในกระบวนการบริหารนั้นๆ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการบริหารในองค์กรสามารถดำเนินงานไปได้โดยมีประสิทธิภาพ ดังที่ เกทเซลส์และกูบา (Getzels and Guba) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำทางการปฏิบัติงานในองค์กร ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นสองแบบ คือ 1) ผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งเน้นสถาบันเป็นหลัก (nomothetic leader) 2) ผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งเน้นบุคคลเป็นหลัก (idiographic leader) แต่ในทางปฏิบัติมักจะไม่มีผู้นำที่มุ่งสถาบันเป็นหลัก หรือมุ่งบุคคลเป็นหลักแต่อย่างเดียว แต่จะแสดงพฤติกรรมผู้นำออกมาทั้งสองแบบ ผู้นำประเภทนี้อาจจะแยกเป็นผู้นำอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้นำแบบประสานประโยชน์ (transactional leader) คือ มีพฤติกรรมที่มุ่งทั้งสถาบันและมุ่งบุคคล เพื่อประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นระหว่างความมุ่งหวังขององค์กร (expectation) กับความต้องการส่วนตัวของบุคคล (need disposition) เมื่อสองด้านนี้ทำให้เกิดความพอใจ (satisfaction) ซึ่งกันและกันแล้ว พฤติกรรมที่ปรากฏก็จะเกิดขึ้นทั้งประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) และการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งได้กล่าวถึง พฤติกรรมผู้บริหาร ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ ภาวะผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การควบคุมการปฏิบัติงาน และเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม¹³ ส่วนด้านผลผลิต ซึ่งหมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาของกรมวิชาการ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การบริการข้อมูล การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ และการพัฒนาระบบสารสนเทศ¹⁴ ดังแผนภูมิที่ 1

¹³ Rensis Likert, New Patterns of Management (New York : McGraw – Hill, 1967), 120-121.

¹⁴ กรมวิชาการ, รายงานสรุปผลวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544), 9-18.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีสำหรับการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organizations, 2nd ed. (New York : John Wiley and Son, 1978), 20.

: Rensis Likert, New Patterns of Management (New York : McGraw – Hill, 1967), 120-121.

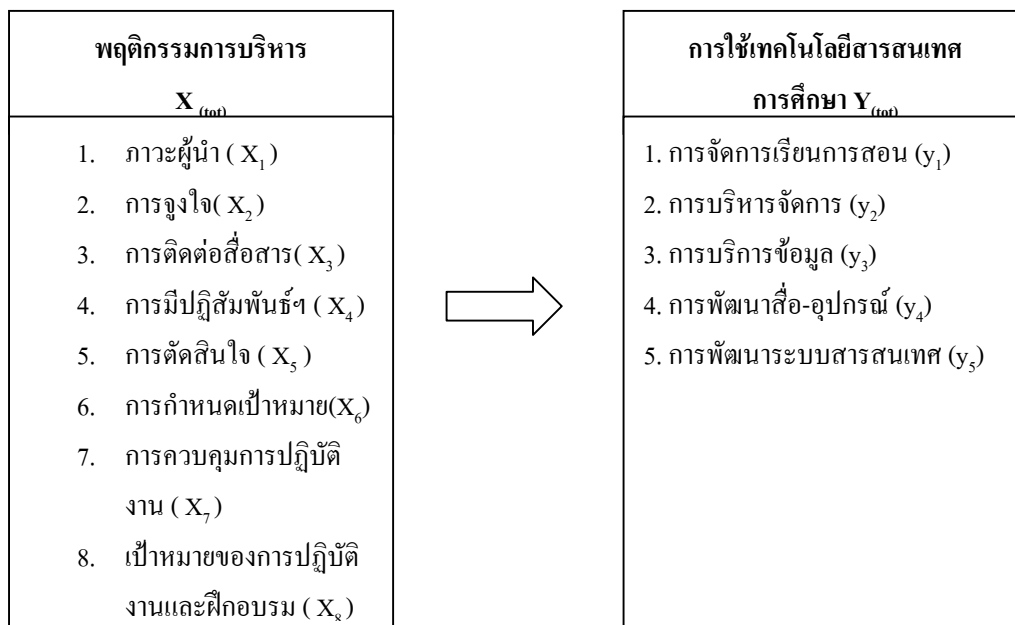
: กรมวิชาการ, รายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544), 5.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามแนวความคิดของไลเคิร์ต (Likert) ได้แก่ (1)ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (2) การจูงใจ เป็น การที่บุคคลเต็มใจที่จะใช้พลัง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย หรือรางวัล (3) การติดต่อ สื่อสาร เป็นกระบวนการของการส่งข่าวสารระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป (4) การปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน เป็นการดำเนินการทางสังคมโดยบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลที่สามารถชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นให้ทำตามความต้องการของตน (5) การตัดสินใจ เป็นการหาทางเลือกที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ขึ้นอยู่กับความคิดและ เหตุผลของแต่ละบุคคล (6) การกำหนดเป้าหมาย เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์รอง เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์หลัก (7) การ ควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นความพยายามในอันที่จะใช้พลังงานของ กลุ่มให้ร่วมมือประสานกันทำงานอย่างมีเหตุผล ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ(8)เป้าหมายการปฏิบัติ และการฝึกอบรม เป็นความต้องการในการบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน การให้โอกาสเพื่อ พัฒนาศักยภาพต่อครูและการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินการ

สำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 3

และ 4 จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอน เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน (2) การบริหารจัดการ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา (3) การบริการข้อมูล เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้บริการในด้านข้อมูลข่าวสาร (4) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาใช้ในการพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา และ (5) การพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเข้ามาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศการศึกษาในสถาน ศึกษา ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Rensis Likert, New Patterns of Management (New York : McGraw – Hill,1967), 120-121.

: กรมวิชาการ,รายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ,2544), 5.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกันผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะที่เป็นคำหลัก ๆ ไว้ดังนี้

พฤติกรรมกรรมการบริหาร หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของการกระทำหรือการแสดงออกที่ผู้บริหารสถานศึกษากระทำโดยตรงและเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น สามารถสังเกตเห็นได้ในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการบริหาร 8 องค์ประกอบ คือ ภาวะผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การควบคุมการปฏิบัติงาน และ เป้าหมายของการปฏิบัติงาน และฝึกรอบม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา หมายถึง การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ 5 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การบริการข้อมูล การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ และ การพัฒนาระบบสารสนเทศ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ในจังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาคือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารนั้นได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักทฤษฎีหลายท่านด้วยกันตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ซึ่งวิวัฒนาการจัดได้เป็น 3 ยุค คือ 1) การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific management) ซึ่งเน้นระบบต่างๆ ในองค์การทั้งด้านโครงสร้าง หน้าที่และการจัดการ 2) การบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (human relation) ซึ่งเน้นให้ความสำคัญกับตัวบุคคลากรในองค์การมากขึ้น โดยนำหลักจิตวิทยา สังคมวิทยา ตลอดจนการจูงใจมาใช้เพื่อให้คนทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral science) ซึ่งให้ความสำคัญทั้งองค์กรและตัวบุคคลในองค์การ โดยเชื่อว่าพฤติกรรมการปฏิบัติงานของบุคคลากรในองค์การจะแปรเปลี่ยนไปตามลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับองค์การ ซึ่งจะเป็นหลักสำคัญของการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ นักทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารนี้มีความเชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆ ของผู้นำเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนให้มีประสิทธิภาพได้¹ และแนวความคิดนี้ก็ได้รับการยอมรับจากนักการศึกษาและนักบริหารทั่วไปซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้ตั้งทฤษฎีไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ในที่นี้จะเน้นการศึกษาตามแนวคิดของการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดดังต่อไปนี้

¹ Jame Owen, "The Uses of Leadership Theory," Michigan Business Review 25 (January 1973) : 13-19.

1. พฤติกรรมทางการบริหารตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐโอไฮโอ (Ohio State Leadership Studies)

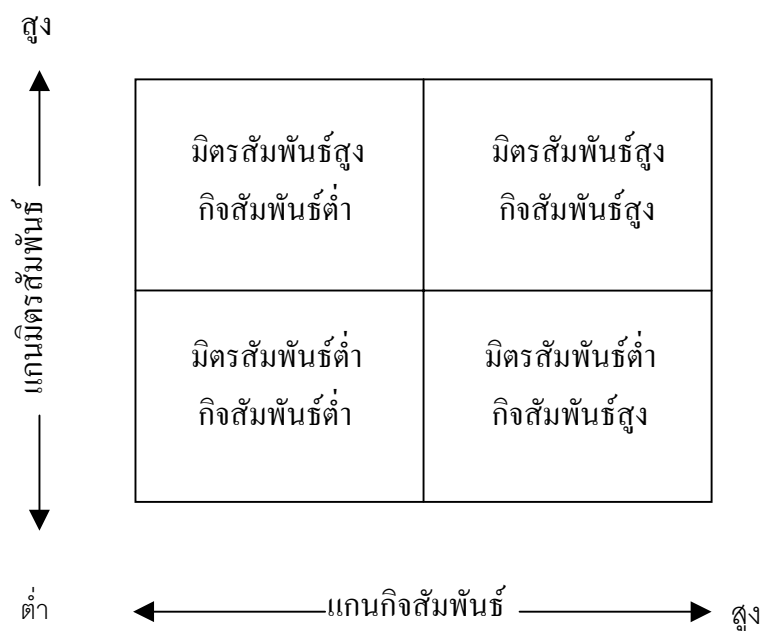
ฮาลปิน (Halpin) และคณะวิจัยในสถาบันวิจัยธุรกิจของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ได้เริ่มโครงการวิจัยเพื่อหาข้อเท็จจริงที่ว่า พฤติกรรมของหัวหน้างานจะแสดงให้เห็นเพียงมิติเดียวได้หรือไม่ โดยกำหนดพฤติกรรมผู้นำไว้ 2 มิติด้วยกัน คือ

1.1 มิติกิจสัมพันธ์ (initiating structure dimension) หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเขากับสมาชิกของกลุ่มในการสร้างรูปแบบการจัดองค์กรที่ดี การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีและกระบวนการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ นั่นคือ มุ่งผลของงานเป็นสำคัญ

1.2 มิติมิตรสัมพันธ์ (consideration dimension) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน มีความไว้วางใจ ยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน มีความกลมเกลียวระหว่างผู้นำและผู้ร่วมงาน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำเมื่อพิจารณาใน 2 มิตินี้แล้ว แยกออกจากกันอย่างชัดเจน คะแนนที่สูงในมิติหนึ่งไม่จำเป็นต้องต่ำในอีกมิติหนึ่ง ผู้นำบางพวกมีลักษณะมุ่งกิจสัมพันธ์หวังผลงานจึงเร่งกลุ่มในการทำงาน ในขณะที่อีกพวกหนึ่งมุ่งส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพในกลุ่มเป็นสำคัญ และบางพวกก็แสดงพฤติกรรมสูงทั้ง 2 มิติ ขณะที่อาจมีบางพวกแสดงพฤติกรรมน้อยทั้ง 2 มิติเช่นกัน ในอัตราส่วนและปริมาณต่างๆกัน² ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3

² Andrew W. Halpin, The Leadership Behavior of School Superintendents (Chicago : Midwest Administration Center, the University of Chicago, 1959), 4.

แผนภูมิที่ 3 แกนพฤติกรรมทางการบริหาร (Ohio State Leadership Studies)

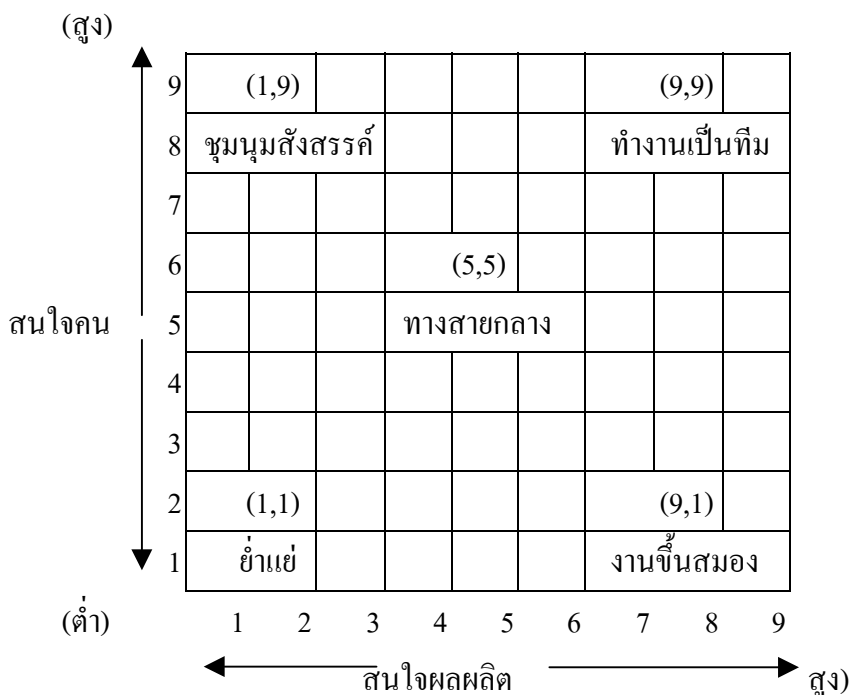
ที่มา : ปรับปรุงจาก Andrew W. Halpin, The Leadership Behavior of School

Superintendents (Chicago : Midwest Administration Center, The University of Chicago, 1959), 4.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2. พฤติกรรมการบริการตามตารางการบริหาร (Managerial Grid) ของเบลคและมูตัน (Blake and Mouton)

พฤติกรรมตามแนวคิดนี้เรียกว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำแบบสนใจบุคคล (People) และผลผลิต (Production) มีลักษณะคล้ายพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่มุ่งมิตรสัมพันธ์และมุ่งกิจสัมพันธ์ต่างกันแต่เพียงว่า พฤติกรรมตามความคิดของเบลคและมูตัน (Blake and Mouton) มีการแจกแจงรายละเอียดยิ่งขึ้น โดยถือว่าแต่ละมิติเป็นอิสระแก่กัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ตารางการบริหาร (The Managerial Grid)

ที่มา : Robert R. Blake and Jane S. Mouton, The Managerial Grid (Houston, Texas : Gulf Publishing, 1964),10.

1) ผู้นำแบบ (1,1) หรือ แบบย่ำแย่ (Impoverished) เป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรม การบริหารโดยไม่สนใจทั้งคนและไม่หวังผลของงาน บริหารงานแบบเนือๆ เฉื่อยชา ทำงานประจำไปเรื่อยๆ โดยไม่มีจุดหมาย

2) ผู้นำแบบ (9,1) หรือ แบบงานขึ้นสมอง (Task Oriented) ผู้นำแบบนี้แสดง พฤติกรรมการบริหารที่มุ่งให้งานสำเร็จแต่อย่างเดียว โดยไม่สนใจความต้องการของบุคคลมุ่งแต่ประสิทธิภาพการทำงาน โดยไม่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ร่วมงาน

3) ผู้นำแบบ (5,5) หรือแบบทางสายกลาง (Middle-of-the-road) เป็นผู้ที่ให้ความ สนใจทั้งคนและงานพอสมควร และให้ความสำคัญแก่ทั้งคนและงานในระดับปานกลาง เพื่อน ร่วมงานมีความพอใจบ้างผลงานก็สำเร็จตามสมควร

4) ผู้แบบ (1,9) หรือแบบชุมนุมสังสรรค์ (Country Club) ผู้นำแบบนี้มุ่งที่ความ สัมพันธ์กับบุคคลเป็นใหญ่ พยายามให้เพื่อนร่วมงานเกิดความพอใจสูงสุด โดยที่ ทำให้ผลผลิตของ งานได้ต่ำ พยายามสร้างความเป็นกันเอง เป็นมิตรกับคนทั้งหลาย แต่ไม่ได้มุ่งที่จะเห็นผลผลิตของ งานมากนัก

5) ผู้นำแบบ (9,9) หรือแบบทำงานเป็นทีม (Team) เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมการบริหารที่มุ่งเน้นทั้งคนและงาน ทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อนร่วมงาน มีความพอใจในการทำงานให้ความร่วมมือร่วมใจ ทำให้งานประสบความสำเร็จสูง ทุกฝ่ายมีความพอใจในผลงานที่ทำ³

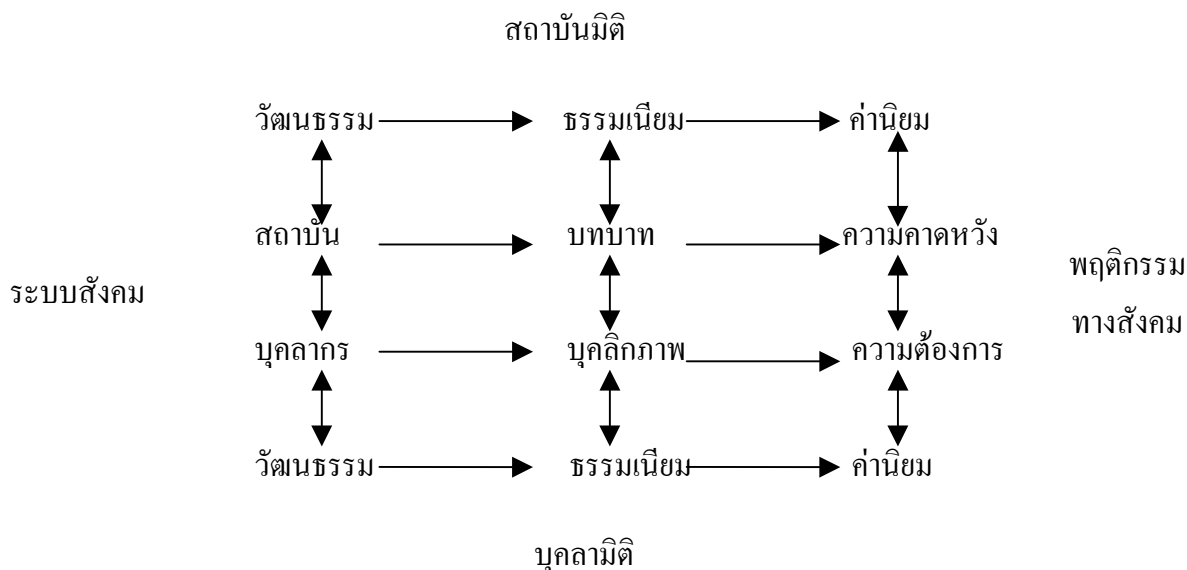
3. พฤติกรรมทางการบริหารตามทฤษฎีระบบสังคม (Social System)

เกทเซลส์และกูบา (Getzels and Guba) มีความเชื่อว่า การวิเคราะห์กระบวนการทางการบริหารเกี่ยวข้องกับมิติ 2 มิติ ต่อไปนี้คือ

3.1 สถาบันมิติ (nomothetic dimension) ประกอบด้วย สถาบัน (institution) บทบาท (role) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งในทุกสังคมจะต้องมีการกำหนดหน้าที่และช่วงเวลาสำหรับการปฏิบัติให้สำเร็จไปตามแผน มีการกำหนดบทบาทเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามความมุ่งหวังขององค์กร

3.2 บุคลามิติ (idiographic dimension) ประกอบด้วย บุคคล (individual) บุคลิกภาพ (personality) และความต้องการส่วนตัว (need-disposition) พฤติกรรมในระบบสังคมกำหนดขึ้นโดยสถาบันมิติ แต่ทุกคนในสังคมจึงต้องปฏิบัติตามบทบาทที่มีอยู่ให้ไปในทำนองเดียวกัน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหวังขององค์กร ในขณะที่เดียวกันคนที่เข้าไปอยู่ในองค์กรก็มีบุคลิกภาพและความต้องการเป็นของตนเอง ซึ่งระบบสังคมทั้ง 2 มิติ นี้ สามารถแสดงได้ ดังแผนภูมิที่ 5

³ Robert R. Blake and Jane S. Mouton, The Managerial Grid (Houston, Texas : Gulf Publishing, 1964), 8-12.

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างของระบบสังคม

ที่มา : Jacob W. Getzels and Egon G. Guba, "Social Behavior and the Administrative Process", School Review (1957) : 429.

ดังนั้น พฤติกรรมของผู้นำทางการปฏิบัติงานในองค์กร ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นสองแบบ คือ 1) ผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งเน้นสถาบันเป็นหลัก (nomothetic leader) 2) ผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งเน้นบุคคลเป็นหลัก (idiographic leader) แต่ในทางปฏิบัติมักจะไม่มีผู้นำที่มุ่งสถาบันเป็นหลัก หรือมุ่งบุคคลเป็นหลักแต่อย่างใด แต่จะแสดงพฤติกรรมผู้นำออกมาทั้งสองแบบ ผู้นำประเภทนี้อาจจะแยกเป็นผู้นำอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้นำแบบประสานประโยชน์ (transactional leader) คือ มีพฤติกรรมที่มุ่งทั้งสถาบันและมุ่งบุคคล เพื่อประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นระหว่างความมุ่งหวังขององค์กร (expectation) กับความต้องการส่วนตัวของบุคคล (need disposition) เมื่อสองด้านนี้ทำให้เกิดความพอใจ (satisfaction) ซึ่งกันและกันแล้ว พฤติกรรมที่ปรากฏก็จะเกิดขึ้นทั้งประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness)⁴

4. พฤติกรรมทางการบริหารตามแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน

ไลเคิร์ต (Likert) และเพื่อนร่วมงานที่สถาบันมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบของความเป็นผู้นำ โดยได้ศึกษาผู้นำทั้งในกิจการอุตสาหกรรม บริษัทประกันภัย และ

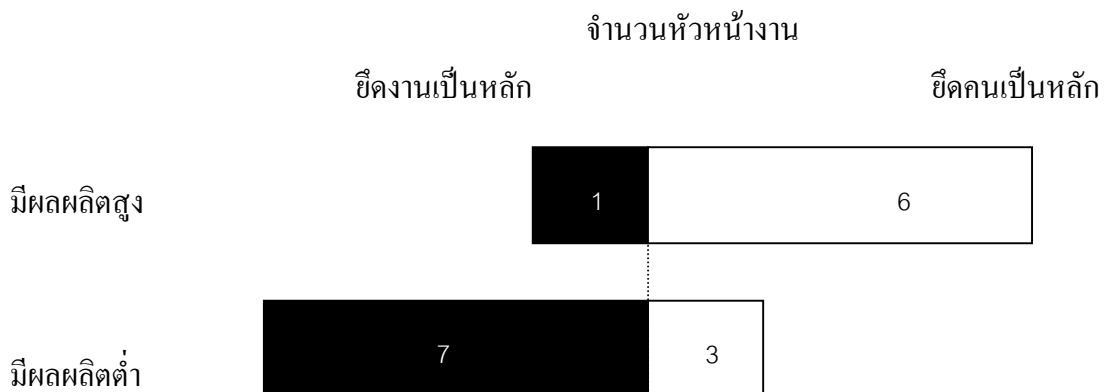
⁴ Jacob W. Getzels and Egon G. Guba, "Social Behavior and the Administrative Process," School Review (1957) : 429.

หน่วยงานของรัฐบาล หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ถึงข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาแล้ว ได้แบ่งแบบความ เป็นผู้นำออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนเป็นหลัก (employee centered) ผู้นำแบบนี้จะให้ความสนใจในปัญหาของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและการสร้างกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายของการ ปฏิบัติงานสูง สามารถที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจถึงเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและให้ทุกคนมี เสรีภาพในการทำงาน

4.2 ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานเป็นหลัก (job-centered) ผู้นำแบบนี้จะมีการควบคุมผู้ ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ใช้สิ่งจูงใจต่าง ๆ เพื่อที่จะกระตุ้นการผลิตและการกำหนดอัตราของ ผลผลิตด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การศึกษาในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการทำงาน เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้างานที่ให้ความสำคัญกับคนมักมีผลผลิตสูงกว่า ผลค้นพบจาก การวิจัยแสดงได้ในแผนภูมิที่ 6 ได้แสดงให้เห็นว่า หัวหน้างานเพียง 1 ใน 8 ที่ยึดงานเป็นหลักจึงจะ มีผลผลิตสูง ในขณะที่หัวหน้างาน 3 ใน 9 ที่ยึดคนเป็นหลักกลับมีผลผลิตต่ำ ผลการวิจัยพบต่อ ไปว่า หัวหน้างานที่มีผลผลิตสูงจะอธิบายให้คนงานเข้าใจอย่างชัดเจนว่าอะไรคือวัตถุประสงค์ และอะไรที่จำเป็นต้องทำให้สำเร็จ แล้วให้อิสระในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพบอีกว่า การควบคุม ทั่วๆไป อย่างหลวมๆมากกว่าการควบคุมอย่างเข้มงวดจะทำให้เกิดผลผลิตสูงกว่า

แผนภูมิที่ 6 หัวหน้างานซึ่งยึดคนเป็นหลัก มีผลผลิตสูงกว่า หัวหน้างานซึ่งยึดงานเป็นหลัก

ที่มา : Rensis Likert, New Patterns of Management (New York : McGraw-Hill Book Company Inc., 1961), 7.

⁵ Rensis Likert, New Patterns of Management (New York : McGraw-Hill Book Company Inc., 1961), 5-25.

ระบบการบริหาร 4 ระบบ (4 System) จากการศึกษาวิจัยของไลเคิร์ต (Likert) เกี่ยวกับผลผลิต (productivity) อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับพนักงาน ซึ่งมีแนวคิดมาจากการศึกษาวิจัยทางพฤติกรรมกรรมการบริหาร ทำให้เขาได้เสนอสิ่งที่เรียกว่าเป็นทฤษฎีการบริหารซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน 4 รูปแบบ และเรียกว่า การบริหาร 4 ระบบ (4 System) ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 เผด็จการ (system 1 : exploitative authoritative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนเองสูง โดยให้ความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานน้อย การตัดสินใจจะมาจากผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น การติดต่อสื่อสารจะส่งมาจากเบื้องบนหรือหน่วยเหนือลงมา การจงใจให้ทำงานจะบีบบังคับหรือสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นให้เกิดความเกรงกลัว ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวจะมีน้อย และลักษณะการทำงานมักจะทำตามความสามารถส่วนบุคคลเป็นรายคน เป้าหมายงานต่างๆ จะออกมาในลักษณะคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเท่านั้น

ระบบที่ 2 เผด็จการแบบมีศีลปี (system 2 : benevolent authoritative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะแสดงออกถึงท่าทีที่ไว้วางใจต่อผู้ร่วมงาน มีวิธีการจงใจ ผู้ร่วมงานโดยรางวัล แต่บางครั้งก็มีการบังคับขมให้มีการสื่อสารจากผู้ร่วมงานไปสู่ผู้บริหารบ้างบรรยากาศอาจจะดูเหมือนผู้บริหารขอความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน แต่จริงๆ แล้วนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ขององค์กรจะถูกกำหนดโดยผู้บริหารเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารอาจให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจได้ในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้

ระบบที่ 3 การปรึกษาหารือ (system 3 : consultative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงานมาก มีความไว้วางใจและยอมให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ โดยการขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะเพื่อประกอบเป็นแนวทาง มีการจงใจในลักษณะของการให้รางวัลเป็นส่วนใหญ่ การติดต่อสื่อสารเป็นแบบสองทางโดยสมบูรณ์ ผู้บริหารจะเป็นฝ่ายวางนโยบายขององค์กรอย่างกว้างๆ เพื่อเป็นแนวในการทำงาน ความสัมพันธ์ส่วนตัวจะใกล้ชิดสนิทสนมกันได้ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงาน แต่การตัดสินใจในเรื่องสำคัญยังคงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารอยู่

ระบบที่ 4 กลุ่มที่มีส่วนร่วม (system 4 : participative group) ระบบบริหารแบบนี้ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานมาก มีการกระจายการตัดสินใจตั้งการไปทั้งองค์กร การติดต่อสื่อสารนอกจากจะเป็นสองทางแล้วยังมีการติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อน ร่วมงานด้วย การจงใจ มักอยู่ที่เป้าหมายและการพัฒนาองค์กร ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นไป

อย่างฉันทมิตรระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุนความพยายามที่จะให้เป้าหมายขององค์การสัมฤทธิ์ผลตามที่วางไว้⁶

จากระบบการบริหารทั้ง 4 แบบ (4 system) ไลเคิร์ต (Likert) เชื่อว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ การบริหารที่ได้ทั้งงานและทั้งคนและผลผลิตสูง ซึ่งต้องเกิดจากองค์ประกอบสำคัญหกประการ ซึ่งแบบบริหารทั้งสี่ระบบนั้น แบบบริหารใดจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะการปฏิบัติหรือสภาพการจัดองค์การบริหารขององค์ประกอบ 8 ประการ คือ (1) ภาวะผู้นำ (2) การจูงใจ (3) การติดต่อสื่อสาร (4) การปฏิสัมพันธ์ (5) การตัดสินใจ (6) การกำหนดเป้าหมาย และ (7) การควบคุมการปฏิบัติงาน และ(8) เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม⁷ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ภาวะผู้นำ (leadership)

ภาวะผู้นำ หรือการเป็นผู้นำ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารงาน กล่าวคือ นอกจากผู้นำจะเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศในองค์การให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานแล้วงานจะดำเนินไปด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ ยั่งยืนอยู่กับศิลปะในการบริหารงานของผู้นำ ศิลปะในการบริหารงานนี้ก็คือ ภาวะผู้นำ (leadership) ได้มีผู้ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้มากมาย ดังนี้

ไลเคิร์ต (Likert) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความคาดหวัง ค่านิยมและความสามารถในการติดต่อพบปะเจรจาของบุคคลที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย ดังนั้น เพื่อที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานผู้นำจะต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า สนับสนุนในความสามารถของพวกเขา⁸

สต็อกคิล (Stogdill) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มในองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้⁹

⁶ Rensis Likert, The Human Organization (New York : McGraw – Hill, 1967), 14-24.

⁷ Ibid.

⁸ Rensis Likert, The Human Organization : Its Management and Value (Tokyo, Japan : McGraw-Hill Kogakusha, Ltd., 1967) , 273.

⁹ Ralph M. Stogdill, Handbook of Leadership : A Study of theory and Research (New York : Press, 1974), 7.

ทีด (Tead) อธิบายว่า ภาวะผู้นำเป็นการกระทำที่มีอิทธิพล จูงใจให้ผู้อื่นร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการ และทำให้ผู้อื่นชื่นชอบ¹⁰

เฮอร์เชย์ และแบลนชาร์ด (Hersey and Blanchard) ได้ให้คำจำกัดความของภาวะผู้นำว่า กระบวนการของการมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของบุคคลหรือของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ที่ได้กำหนดขึ้นไว้ในสถานการณ์หนึ่ง¹¹

เนปีเออร์ และเกอร์เชนเฟลด์ (Napier and Gershenfeld) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำไว้ 4 ประการ คือ

1. ลักษณะของผู้นำ (leadership –as trait) ความเป็นผู้นำเป็นลักษณะทางพันธุกรรมเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด

2. ฐานะทางสังคมของผู้นำ (leadership – as position) ความเป็นผู้นำเกิดขึ้นได้เนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่การงาน การทำงานในตำแหน่งใดย่อมมีลักษณะความเป็นผู้นำอันเนื่องจากการดำรงตำแหน่งนั้นตามมา

3. ผู้นำตามสถานการณ์ (leadership–as situation) ความเป็นผู้นำได้มาเนื่องจากสถานการณ์ทำให้เกิดขึ้น บางสถานการณ์ต้องการคนที่มีคุณสมบัติแบบหนึ่ง หากผู้ใดมีคุณสมบัติเช่นนั้นพร้อมอยู่แล้ว ก็จะกลายเป็นผู้นำได้¹²

เดวิส (Davis) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นศิลปะของการบอก ชี้นำผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น¹³

กล่าวโดยสรุป คำนิยาม ภาวะผู้นำ มีมากมายตามแต่นักวิชาการจะบัญญัติ แต่โดยทั่วไปกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นลักษณะความสัมพันธ์รูปหนึ่งระหว่างคนในกลุ่ม เป็นความสัมพันธ์ที่

¹⁰ Ordway Tead, The Art of Leadership (New York : McGraw-hill Book Company, 1970), 20.

¹¹ Paul Hersey and Kenneth H. Blanchard, Management of Organization Behavior, 2nd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : A Simon & Schuster Company, 1972), 68.

¹² Rodney W. Napier and Matti K, Gershenfeld, Groups : Theory and Experience (Boston : Houghton Mifflin Co., 1973), 136 – 151.

¹³ Davis Schwatz, Introduction to Management : Principle, Practice and Processes (Harcourt-Brace : Brace : Jovanovich Inc., 1980) , 491.

บุคคลหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งเราเรียกว่าผู้นำสามารถที่จะชักจูงผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นผู้ตามให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินการไปสู่จุดหมายที่ผู้นำต้องการได้

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะผู้นำเปรียบประดุจดวงประทีปนำทางของหน่วยงานหรือองค์กร เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวอย่าง เป็นตัวแทน และเป็นจุดรวมพลังของบุคลากร จึงเป็นเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะผู้ได้บังคับบัญชา และต่อผลงานโดยส่วนรวม ความสามารถและลักษณะของผู้นำมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของหน่วยงานหรือโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ภาวะผู้นำ คือ ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ลิปแฮม และฮอช (Lipham and Hoeh) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำตอนหนึ่งว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จลุ่มงของโครงการต่าง ๆ ทางการศึกษา ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้บริหารต่อการสร้างภาวะผู้นำที่ดีนั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคน¹⁴ ด้วยเหตุนี้สามารถกล่าวได้ว่า ในการบริหารโรงเรียนนั้น บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการบริหารงาน และสามารถสร้างภาวะผู้นำให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

จากแนวความคิดของนักวิชาการและผลการวิจัย สามารถสรุปความสำคัญของภาวะผู้นำได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำแต่ละคน ที่แสดงออกในพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความสามารถในการตัดสินใจสั่งการ เพื่อให้ผู้ร่วมงานดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
2. ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นได้และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงต้องสามารถแสดงพฤติกรรมในการนำและความมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในทุกสถานการณ์
3. ผู้นำเป็นตัวการแห่งความเปลี่ยนแปลง (changer agent) ภายในหน่วยงานหรือกลุ่ม ฉะนั้นภาวะผู้นำจึงส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน องค์กรหรือสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล
4. ภาวะผู้นำเป็นศิลป์อันจำเป็นและสำคัญยิ่งของนักวิชาการในการนำหน่วยงานหรือองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

¹⁴ James M. Lipham and James A. Hoeh , Jr., “Leadership Theory” The Principalsip : Foundation and Function (New York : Harper and Low,Publishers,1974), 176.

บาร์นาร์ด (Barnard) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้หลายประการ คือ 1) สดชื่น อดทน รื่นเริง เบิกบาน ทำงานด้วยความสนุก มีความอดทนในการทำงาน 2) มีความสามารถในการตัดสินใจดี คือ ตัดสินใจอย่างรวดเร็ว และไม่ผิดพลาด 3) มีความสามารถในการจูงใจคนได้ดี 4) มีความรับผิดชอบสูง สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเมื่อถูกตำหนิ ไม่หนีงาน แต่มุ่งมั่นเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ¹⁵

สต็อกคิล (Stogdill) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้นำไว้ 6 ประการ คือ

1. มีร่างกายแข็งแรง ภาษา บุคลิกดี
2. ภูมิหลังการศึกษาดี
3. สถิติปัญญาดี ตัดสินใจดี มีความสามารถในการสื่อความหมาย
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบ อดทน
6. มีเกียรติ สามารถร่วมมือกับผู้อื่นได้ และเข้าในสังคม¹⁶

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ผู้บริหารควรมี ได้แก่ การมีสุขภาพดี มีความสุขุม มีความริเริ่ม มีการสังคมดี มีบุคลิกที่เหมาะสม มีความรู้ มีมโนธรรม มีความอดทน มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว มีความเด็ดขาด มีความรอบคอบ ไม่ประมาท มีความซื่อสัตย์และมีความสงบเสงี่ยม มีศีลธรรมและคุณธรรม อย่างไรก็ตาม การเป็นผู้นำนั้นก็ไม่ได้ยากและง่ายเกินไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำแต่ละคนจะยึดหลักอะไรเป็นเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ การจะเป็นผู้นำที่ดีนั้น ต้องอาศัยหลักต่างๆ ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

การจูงใจ (motivation)

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากผู้บริหารต้องรู้จักการจัดการทรัพยากรในองค์กร อันได้แก่ ทุน เครื่องจักรและเทคโนโลยีแล้ว ยังต้องรู้จักการจูงใจคนในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วย ในการศึกษาถึง

¹⁵ Chester I. Barnard, Organization and Management (Cambridge, Mass : Harvard University Press, 1938), 92-102.

¹⁶ Ralph M. Stogdill, Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research , 17-23.

การจูงใจนั้น ผู้บริหารจะต้องรู้จักคนในองค์กร ธรรมชาติของคนและความต้องการของคน เพื่อจะได้กำหนดสิ่งล่อใจหรือเป้าหมายเพื่อการจูงใจให้คนทำงานได้ตามความต้องการขององค์กร โดยทั่วไปแล้วคนอาจมิได้ทำงานเต็มที่ตามความสามารถเท่าที่ตนมีอยู่อันเป็นผลมาจากแรงจูงใจ บุคคลที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจะมีแนวทางการปฏิบัติงานที่แน่นอน ระดับในการทำงานจะสม่ำเสมอและมีผลการปฏิบัติงานสูงกว่าบุคคลที่ไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จึงกล่าวได้ว่าแรงจูงใจในการทำงาน เป็นเสมือนพลังกระตุ้นพฤติกรรม ให้แต่ละบุคคลใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ฮิกส์(Hicks)กล่าวว่า งานชิ้นแรกของผู้บริหารคือ ต้องทำให้องค์กรนำหน้าให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการที่จะทำเช่นนั้นได้ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถทุกวิถีทางที่จะทำให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร ซึ่งวิธีหนึ่งที่ผู้บริหารนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีคือ แรงจูงใจบุคลากรในองค์กรให้ทำงาน¹⁷

บีช (Beach) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลเต็มใจที่จะใช้พลังเพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าประสงค์หรือรางวัล การจูงใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกัน เพราะเป็นสิ่งช่วยให้คนไปถึงซึ่งจุดประสงค์ที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับรางวัลที่จะได้รับ¹⁸ จึงพอสรุปได้ว่าการจูงใจ คือ การใช้วิธีการต่างๆ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจที่น่าสนใจ ได้แก่

1. ทฤษฎีการจูงใจตามของแมกเกรเกอร์ (Mcgregor's Theory)

แมกเกรเกอร์ (Mcgregor) ได้แบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของคน โดยแบ่งเป็นทฤษฎี X และทฤษฎี Y กลุ่มคนตามทฤษฎี X มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. คนมีความเกียจคร้าน และต้องการหลีกเลี่ยงงานที่ทำอยู่
2. คนไม่มีความทะเยอทะยาน ไม่ต้องการความรับผิดชอบ และชอบให้มีการสั่งการ
3. คนจะต้องถูกควบคุมอย่างใกล้ชิดและผลักดันให้ทำงานเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร
4. คนส่วนใหญ่ไม่เต็มใจ และไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาขององค์กรได้

¹⁷ Herbert G. Hicks, The Management of Organization (New York : McGraw-Hill Book Company, 1967),234.

¹⁸ Dales S. Beach, Personnel Management People at Work (New York : Book Company, 1967), 234.

เมื่อผู้บริหารเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาของเขาอยู่ในกลุ่มนี้ ผู้บริหารจะบริหารงานแบบเผด็จการ ตัดสินใจเองทุกอย่างและควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด

คนอีกกลุ่มหนึ่ง เรียกว่ากลุ่มทฤษฎี Y โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. งานเหมือนกับการเล่น หรือพักผ่อน
2. คนไม่เพียงแต่ยอมรับความรับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังแสวงหาความรับผิดชอบด้วย ถ้าหากว่าสถานการณ์มีความเหมาะสม
3. คนต้องการควบคุมและสั่งการตนเองในการทำงาน เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ
4. คนมีความเต็มใจและสามารถช่วยแก้ไขปัญหขององค์การได้

ผู้บริหารที่เชื่อว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีลักษณะตามทฤษฎี Y จะมีการบริหารแบบประชาธิปไตยที่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่และให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานของเขาเองโดยอิสระในการเลือกใช้แนวความคิดนี้ ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์ผู้ใต้บังคับบัญชาและพิจารณาว่าจะต้องจูงใจด้วยปัจจัยอะไรและกำหนดแนวทางบริหารงานที่เหมาะสม

2. ทฤษฎีการจูงใจตามความต้องการของมนุษย์

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's need hierarchy theory) เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในทางบวกที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตน และมีความแตกต่างระหว่างบุคคลที่สมบูรณ์ (healthy) กับบุคคลที่ไม่สมบูรณ์ (unhealthy) ทฤษฎีของมาสโลว์อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่า จะมีความต้องการเป็นลำดับขั้น 5 ชั้นจากขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ความต้องการปัจจัยสี่

2. ความต้องการความปลอดภัยและความเชื่อมั่น (safety and security needs) เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะเกิดความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงตามมา เช่น ต้องการได้รับความคุ้มครองป้องกัน ต้องการกฎระเบียบและความมั่นคงตามมา เช่น ต้องการได้รับความคุ้มครองป้องกัน ต้องการกฎระเบียบและกฎหมาย ต้องการเป็นอิสระส่วนตัว

3. ความต้องการทางสังคม (social needs) ความต้องการขั้นนี้ เป็นความต้องการที่จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากสังคม ถ้าไม่ได้รับความพึงพอใจจากความต้องการขั้นนี้ จะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ว้าเหว่

4. ความต้องการยอมรับนับถือ (esteem needs) เป็นความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น และความต้องการการยอมรับนับถือตนเอง เคารพตนเอง

5. ความต้องการความสำเร็จสูงสุดแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความต้องการพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุดได้แสดงออกซึ่งทักษะและความเป็นเลิศในบางสิ่งบางอย่างที่ตนมี¹⁹

3. ทฤษฎี 2 ปัจจัยในการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Two – Factors theory of Motivation) ทฤษฎีการจูงใจของเฟรดริก เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) เป็นทฤษฎีแรงจูงใจอีกทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายจากนักบริหาร ทฤษฎีนี้เรียก Motivation – Maintenance Theory หรือ ทฤษฎี 2 ปัจจัยในการจูงใจ (Two – factors theory of motivation) จากการวิจัยของเขาและคณะ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้²⁰

ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึที่ดีและไม่ดีของบุคคลที่ทำงาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ปัจจัยจูงใจ (motivation) หรือตัวกระตุ้นให้คนทำงาน ได้แก่ ลักษณะของงาน โดยตัวของมันเองจูงใจให้อยากทำ ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน ความรับผิดชอบที่มีมากขึ้น การยกย่องในงานที่ทำ และโอกาสที่จะก้าวหน้า 2) ปัจจัยเกื้อกูล (hygiene factors) ได้แก่ รูปแบบในการบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เงินเดือน นโยบาย และการบริหารงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความมั่นคงของงาน ส่วนต่างๆเหล่านี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จูงใจในการทำงานหรือเพิ่มผลผลิต แต่จะเป็นข้อหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันมิให้คนไม่พอใจในงานที่ทำอยู่เท่านั้น ผู้บริหารบางคนเชื่อว่าการให้ผลประโยชน์พิเศษจะเป็นการจูงใจในการเพิ่มผลผลิต แท้จริงแล้วเป็นเพียงสิ่งบำรุงเท่านั้น ไม่ได้สร้างความพอใจให้เกิดขึ้นเลย

5. ทฤษฎีการจูงใจของวรูม วิคเตอร์ วรูม (Vivtor Vroom) ได้ให้ทฤษฎีซึ่งมีความเชื่อว่า ระดับผลผลิตของบุคคลอยู่ที่แรงกดดัน 3 ประการ คือ 1) เป้าหมายของบุคคล 2) ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตและการประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย 3) ความเชื่อที่ว่าความสามารถของเขาจะมีอิทธิพลต่อผลผลิตมากน้อยเพียงใด ซึ่งทฤษฎีนี้จะชี้ให้เห็นว่า บุคคลแตกต่างกันและระดับแรงจูงใจขึ้นอยู่กับแรงกดดันภายในของแต่ละบุคคล รวมถึงสถานการณ์ของการทำงานด้วย

¹⁹ นรา สมประสงค์, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 6 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536), 134-136.

²⁰ Frederick Herzberg and others, The Motivation of Work (New York : John Wiley & Sons, 1959), 32-35.

วรูม (Vroom) ชี้ให้เห็นว่า ความคาดหวังและความพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดกำลังความพยายามหรือแรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยถ้าความพอใจหรือความคาดหวังเท่ากับศูนย์แล้ว แรงจูงใจจะเท่ากับศูนย์ด้วย ตัวอย่าง เช่น หากพนักงานคนใดคนหนึ่งต้องการเลื่อนตำแหน่งเป็นอย่างมาก (ความพอใจสูง) แต่ไม่มีความเชื่อว่าเขามีความสามารถ หรือทักษะสำหรับการปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ได้ (ความคาดหวังต่ำ) แรงจูงใจจะมีน้อยหรือในทางกลับกัน หากเขาเชื่อว่าสามารถปฏิบัติงานดังกล่าวได้ดีแล้ว (ความคาดหวังสูง) แต่ผลที่ติดตามมาไม่มีคุณค่าสำหรับเขา แรงจูงใจในการกระทำหรือปฏิบัติงานก็จะมีน้อยเช่นกัน²¹

แม้ว่าการจูงใจเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในองค์การแต่การนำทฤษฎีการจูงใจไปใช้ก็จะต้องให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เพราะแต่ละบุคคลนั้นมีแรงจูงใจในการทำงานของตนแตกต่างกันออกไป การที่ผู้บริหารจะนำการจูงใจไปใช้ควรทราบเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และกระบวนการจูงใจ รวมทั้งความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อการจูงใจ ความเชื่อ ความนิยม แนวทางการบริหารในปัจจุบัน อิทธิพลขององค์การที่ไม่เป็นทางการ เป็นข้อสมมติฐานเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางจูงใจ การใช้แรงจูงใจอาจมีผลกระทบการทำงาน ปฏิกริยาของคนในองค์การและบรรยากาศในองค์การ ผู้บริหารจึงต้องมีการเตรียมการรับมือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น²²

การติดต่อสื่อสาร (communication process)

การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์การ เพราะการติดต่อสื่อสารจะเป็นสื่อ นำความต้องการ ความคิด ความรู้สึก นำไปสู่ความเข้าใจในเป้าหมายระหว่างบุคคลต่อบุคคล กลุ่มต่อกลุ่ม หรือระหว่างองค์การเข้าด้วยกัน เพื่อให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างสอดคล้องหรือตรงกับจุดประสงค์ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน ดังนั้น องค์การจึงต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์การที่ดีและสามารถนำมาใช้สนับสนุนการบริหารองค์การได้อย่างเต็มที่ การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้ผู้บริหารองค์การได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งจากผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารอื่น ทั้งยังใช้การติดต่อสื่อสารในการสั่งการให้มีการปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์การ รวมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลต่างๆด้วย

²¹ Victor Harold Vroom and Philip W. Yetton, Leadership and Decisionmaking (New York : University of Pittsburgh Press, 1973), 45.

²² Douglas McGregor, The Human Side of Enterprise (New York : McGraw-Hill Book Company, 1960), 13.

ในทัศนะของแชนนอนและวีเวอร์ (Shannon and Weaver) กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้างขวางโดยหมายรวมถึงกระบวนการทุกอย่างที่เป็นความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดจากจิตใจของบุคคลหนึ่ง ทั้งนี้ไม่เพียงแต่สื่อสารกันด้วยการเขียนและการพูดเท่านั้น แต่ยังหมายถึงดนตรี ศิลปะ การวาดภาพ การแสดงระบำบัลเลต์และพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์²³ โฮว์แลนด์ (Hovland) ให้คำจำกัดความว่าการติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการซึ่งมีผู้ส่งข่าวสารส่งข่าวสารโดยใช้สัญลักษณ์หรือภาษาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับ²⁴ ในทำนองเดียวกัน เดวิส (Davis) ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่า เป็นกระบวนการของการส่งข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง²⁵ ดูบิน (Dubin) ให้ความหมายว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่จะแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกันและหมายรวมถึงการที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการปฏิบัติงานและเพื่อประสานกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมกันปฏิบัติซึ่งถ้าพิจารณาในทาง การบริหารองค์การอาจกล่าวได้ชัดเจนขึ้นได้ว่า การสื่อสาร คือ การกระจายหรือสื่อความเกี่ยวกับนโยบาย และคำสั่งลงไปยังเบื้องล่าง พร้อมกันนี้ก็รับเอาข้อเสนอแนะความเห็นของความรู้สึกลึกต่างๆ กลับขึ้นมา นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ได้สรุปความหมายของการติดต่อสื่อสารในแง่ต่างๆ ดังนี้

- 1) การติดต่อ สื่อสารเป็นกระบวนการที่จะแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกันและรวมถึงการที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการปฏิบัติงานและเพื่อประสานกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมกันปฏิบัติ
- 2) การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่จะส่งข่าวสารและความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง
- 3) การติดต่อสื่อสาร คือ กระบวนการใดก็ตามที่กล่าวหรือข้อคิดที่ได้ตัดสินใจไปแล้วได้ถูกส่งผ่านจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งในองค์การ กระบวนการนั้น คือ การติดต่อสื่อสาร
- 4) การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์หรือทำลายความสัมพันธ์ของคนในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้าหรือเกิดอุปสรรคข้อขัดแย้งขึ้นได้²⁶

²³ Claude E. Shannon and Warren Weaver , The Mathematical Theory of Communication (Urbana, Illinois : The University of Illinois Press, 1949), 95.

²⁴ Carl I. Hovland, J.L.Janis and H.H. Kelly , Communication and Pervasion (New York , Conn : Yale University Press, 1953), 66.

²⁵ Keith Davis, Human Relations at Work, 3rd ed. (New York : Mc Graw – Hill Book Company, 1967), 316-320.

²⁶ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และธรรมรส โชติคุณุชร, บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักงานสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), 74-75.

ไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการของสถาบันวิจัยทางสังคม มีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยมิชิแกนในสหรัฐอเมริกา ได้ทำการค้นคว้าหาวิธีการที่จะปรับปรุงการติดต่อสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มในองค์กร จนกระทั่งได้พบแนวคิดเกี่ยวกับ “หมุดเชื่อม” (liking pin) ขึ้นมา คือ การที่ฝ่ายบริหารจะมีโอกาสใช้ประโยชน์ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์สูงมากที่สุดนั้น จะทำได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในองค์กรได้มีการมีโอกาสเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่มทำงานที่มีประสิทธิภาพหนึ่งกลุ่มหรือมากกว่า²⁷ ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 บทบาทของผู้บริหารที่เป็นหมุดเชื่อม

ที่มา : Rensis Likert, New patterns of Management (Tokyo, Japan : McGraw – Hill Kogakusha, Ltd., 1961), 113.

ประเด็นสำคัญของกลไก “หมุดเชื่อม” นี้ก็คือ บุคคลที่อยู่ในหมุดจะต้องเชื่อมจะต้องเป็นที่ยอมรับของกลุ่มโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ทั้งนี้การยอมรับโดยกลุ่มนี้นับว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญยิ่งจากการค้นคว้าของ ไลเคิร์ต (Likert) พบว่า ในขณะที่บุคคลนั้นได้เข้าไปเป็นที่ยอมรับของกลุ่มนั้นเองความร่วมมือกับกลุ่มจะมีมากขึ้น ความเต็มใจในการติดต่อสื่อสารทั้งการตัดสินใจของกลุ่มเป็นไปโดยราบรื่น ตามแนวความคิดหมุดเชื่อมนี้ จึงเปรียบเสมือนเป็นกลไกที่จะช่วยเสริมประ

²⁷ Rensis Likert, New Patterns of Management, (Tokyo, Japan : McGraw-Hill Kogakusha.Ltd., 1967) , 113.

ประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารในองค์กร ได้อย่างดี ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญจะมีใช่เป็นเพราะเกิดจากความสามารถเพิ่มข่าวสารข้อมูลขึ้นมาได้มากขึ้นกว่าเดิม หากแต่จะเป็นเพราะว่าแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มต่างฝ่ายต่างมีความพร้อม และเต็มใจที่จะยอมรับการติดต่อสื่อสารที่มาจากสมาชิกที่เป็นที่ยอมรับและวางใจได้ของกลุ่มมากขึ้นกว่าเดิมนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป การนำเอาแนวความคิดผูกเชื่อมมาใช้ จะสามารถช่วยก่อให้เกิดสายใยการติดต่อสื่อสารตลอดทั่วทั้งองค์กรขึ้นได้และด้วยระดับของการไว้วางใจและยอมรับระหว่างสมาชิกในกลุ่มนั่นเอง จะสามารถสร้างสรรค์บรรยากาศการทำงานที่มีการร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันทั่วทุกส่วนขององค์กรได้

การติดต่อสื่อสารกับการบริหาร

ประสิทธิภาพของการบริหารองค์กรนั้น เกิดขึ้นได้โดยอาศัยปัจจัยหลายประการแต่ปัจจัยที่ขาดเสียมิได้ ก็คือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์กร ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการ และลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ปัญหาที่มักเกิดขึ้นก็คือ ผู้บริหารจะมีวิธีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพได้อย่างไร การจัดระบบการติดต่อสื่อสารนั้น ผู้บริหารต้องจัดให้สอดคล้องกับพื้นฐานขององค์กรทั้งในโครงสร้าง ระบบการบริหาร ทักษะคิดและค่านิยมรวมทั้งวัฒนธรรมของบุคคลในองค์กร โดยทั่วไปผู้บริหารมักใช้ระบบการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการเป็นหลัก แต่ก็อาจใช้การติดต่อสื่อสารแบบสื่อสัมพันธ์ แบบไม่เป็นทางการและการสื่อสารจากภายนอกเข้ามาเสริมได้ ความรู้และความสามารถในการสื่อสารหลายๆระบบจะช่วยให้ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานมากขึ้นโดยเฉพาะจะได้ข้อมูลที่จะจำเป็นสำหรับการวางแผนและการตัดสินใจและสามารถใช้การบริหารที่ดีในการมอบหมายงานติดตามงานและประเมินผลงาน โดยการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้

การปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน (interaction - influence process)

การปฏิสัมพันธ์ (interaction) หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติได้ต่อกัน เป็นกิจกรรมที่จำเป็นอย่างหนึ่งในองค์กรทุกองค์การที่การดำเนินงานต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลแต่โดยความหมายเฉพาะของคำว่าอิทธิพลแล้ว ไชมอน (Simon) กล่าวถึงความหมายของอิทธิพลไว้ว่า การจูงใจ การเกลี้ยกล่อม การเสนอแนะ ต่างก็เป็นรูปแบบของอิทธิพล ภายใต้อิทธิพลบุคคลจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามหัวหน้า ทั้งๆ ที่เขายังมีสิทธิใช้ดุลยพินิจของเขาเอง เพื่อที่จะดูว่าการใช้อำนาจนั้นถูกต้องหรือไม่และบุคคลนั้นก็ยังสามารถเลือกปฏิบัติตามหรือ

ปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามก็ได้²⁸ โบลและดาเวนพอร์ท (Boles and Davenport) กล่าวว่าอิทธิพลเป็นรูปแบบหนึ่งของอำนาจ (force) และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่การกระทำของบุคคลหนึ่งมีผลกระทบต่อความคิดหรือทัศนคติของอีกคนหนึ่ง²⁹

แนวคิดพื้นฐานของการเป็นผู้นำที่สัมพันธ์กับอิทธิพล ฟิตเลอร์และเชเมอร์ (Fiedler and Chemer) สองผู้นำทางด้านการบริหารและการจัดการ ได้วิเคราะห์นิยามต่างๆของการเป็นผู้นำ สรุปว่า การเป็นผู้นำนั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพล (influence) และพลังอำนาจ (power) ซึ่งพลังอำนาจเป็นอำนาจที่ซ่อนเร้นภายใน (potential force) ของผู้นำ เป็นอำนาจที่พร้อมที่จะให้ผู้นำได้นำไปใช้ ผู้นำได้รับพลังอำนาจจากหน่วยงานหรือองค์กร โดยให้เขามีสิทธิที่จะสั่งการ ประเมินผล ให้อำนาจและลงโทษภายในขอบเขตการใช้พลังอำนาจภายในขอบเขตที่กำหนดนี้ เป็นสิ่งที่หน่วยงานจะต้องสนับสนุนเขา³⁰ และตามแนวคิดของ ฟลิปโป (Flippo) ซึ่งเห็นว่า พลังอำนาจ ก็คือ อำนาจใดๆ ที่มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมบางอย่างขึ้น ถ้าหากปราศจากอำนาจนั้นแล้ว พฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นและอิทธิพลก็เป็นส่วนย่อยของพลังอำนาจ³¹ โบลและดาเวนพอร์ท (Boles and Davenport) เห็นด้วยกับ ฟลิปโป (Flippo) ที่ว่า อิทธิพลเป็นส่วนย่อยของพลังอำนาจและมีความเห็นว่าพลังอำนาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่บุคคลหนึ่งสามารถให้ผู้อื่นหรือให้โทษอีกบุคคลหนึ่งได้ การกระทำของบุคคลหนึ่งมีผลกระทบต่อความคิดหรือทัศนคติของอีกคนหนึ่งได้³²

วิธีการที่ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ผู้นำทางการศึกษาจะใช้อิทธิพลอย่างไรต่อกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม โอเวน (Owens) ได้เสนอแนะวิธีการที่ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้อื่นไว้ 4 ประการ คือ 1) การใช้อำนาจหรือกำลังบังคับ (force) อำนาจของผู้นำอาจได้มาหลายทาง อาจเป็นการ

²⁸ Herbert A. Simon, Administrative Behavior, 2nd ed. (New York : The Free Press, 1957), 162.

²⁹ Harold W. Boles and James A. Davenport, Introduction to Educational Leadership (New York : Harper and Row Publishers, 1975), 132.

³⁰ Fred E. Fiedler and Martin M. Chemers, Leadership and Effective Management (Glenview Illinois : Acott, Foresman, 1974), 4. อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, 7-8.

³¹ Edwin B. Flippo, principles of Personnel Management (New York : McGraw – Hill, 1971), 451, อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, 8.

³² Boles and Davenport, อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, 8.

ควบคุมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการทำงานไว้และให้มีการขออนุมัติใช้เป็นครั้งคราว อาจเป็นอำนาจโดยตรงที่เกิดจากยศหรือตำแหน่ง 2) การใช้วิธีการแบบบิดาปกครองบุตร (paternalism) วิธีนี้ดูเหมือนเป็นการไม่เห็นอำนาจของหัวหน้าโดยเด่นชัด ผู้นำจะต้องประพฤติปฏิบัติและวางตนให้คนเคารพนับถือเกรงใจแบบบิดาปกครองบุตร ผู้นำต้องสร้างบารมีให้ผู้อื่นจงรักภักดีและปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ 3) การต่อรอง (bargaining) วิธีนี้ใช้การเจรจาต่อรองเพื่อชี้ให้เห็นผลดี ผลเสียและเลือกทางปฏิบัติที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน วิธีการนี้ผู้ร่วมงานจะได้ประโยชน์ หรือความพอใจ ถ้าครุข่ายเรียกเรื่องสิ่ง 7 ประการจากครุใหญ่ ครุใหญ่สามารถเจรจาต่อรองให้เพียง 3 อย่าง ก็แสดงว่าครุใหญ่มีอิทธิพลเหนือครุข่าย 4) การหาวิธีการร่วมกัน (mutual means) โดยวิธีการนี้ทั้งผู้นำและสมาชิกมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน หาวิธีการทำงานร่วมกัน ร่วมกันทำงานในฐานะที่ต่างคนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมงานกัน วิธีนี้ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจ³³ ส่วนลักษณะการปฏิสัมพันธ์และการใช้อิทธิพลที่มีต่อกันของผู้บังคับบัญชาที่ให้ความสำคัญกับบุคคลจะมีความสนใจในเรื่อง ส่วนตัวหรือปัญหาครอบครัวและให้ความสำคัญกับการปะสังสรรค์นอกเวลางานกับผู้ใต้บังคับบัญชารวมถึงสนใจรับฟังความคิดเห็นต่างๆ แต่หากผู้บังคับบัญชาสนใจด้านงานเป็นหลัก จะเป็นลักษณะตรงข้ามไปจากที่กล่าวมาข้างต้น

ไลเคิร์ต (Likert), อ้างถึงใน ปิยะ ทรัพย์สมบูรณ์ กล่าวไว้ว่ามีคนที่ถูกเรียกว่า เป็นตัวหมุดเชื่อมทำหน้าที่เชื่อมโยงกลุ่มต่างๆเข้าด้วยกัน ณ ระดับต่างๆ จะมีหน้าที่เป็นตัวหมุดเชื่อม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สิ่งต่างๆเหล่านี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการของกลุ่ม อย่างไรก็ตามหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มก็คือ ตัวหมุดเชื่อม ถ้าหากคนที่ทำหน้าที่เป็นตัวหมุดเชื่อมเอาใจใส่และสามารถรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี ผลผลิตและคุณภาพสูง กลุ่มจะรู้สึกถึงความรับผิดชอบที่เด่นชัด การทำงานก็จะลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ³⁴ แต่โดยธรรมชาติของคนแล้วย่อมมีความรู้สึกทางอารมณ์ (sentiments) เช่น ความสัมพันธ์ทางจิตใจในการรักใคร่ชอบพ้อหยาตย์กันที่เป็นเรื่องส่วนตัวไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจจะเป็นผลดีหรือผลเสียต่อองค์การที่เป็นทางการ (formal sentiments) ได้โดย

³³ Robert G. Owens, Organization Behavior in Schools (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1970),135.

³⁴ ปิยะ ทรัพย์สมบูรณ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2545),39.

ตรงขึ้นอยู่กับเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับองค์การว่าเป็นไปในลักษณะสอดคล้องหรือขัดแย้งกันเพียงใด

ส่วนลักษณะการปฏิสัมพันธ์และการใช้อิทธิพลที่มีต่อกันของผู้บังคับบัญชาที่ให้ความสำคัญกับบุคคลจะมีความสนใจในเรื่องส่วนตัวหรือปัญหาครอบครัวและให้ความสำคัญกับการพบปะสังสรรค์นอกเวลางานกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงสนใจรับฟังความคิดเห็นต่างๆแต่หากผู้บังคับบัญชาสนใจด้านงานเป็นหลัก จะเป็นลักษณะตรงข้ามไปจากที่กล่าวมาข้างต้น

กล่าวโดยสรุป การปฏิสัมพันธ์ที่ดี เป็นการส่งเสริมความสามัคคี ผู้บริหารควรแสดงท่าทีพฤติกรรมที่ตระหนักในบทบาทและคุณค่าแห่งตนที่บุคคลพึงมีต่อกันและใช้ลักษณะพฤติกรรมอย่างเหมาะสม

การตัดสินใจ (decision making process)

การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารงานอย่างมาก จนถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารหน่วยงาน เรื่องของการตัดสินใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทั้งหลายไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจหลายครั้งใน วันหนึ่งๆ บางครั้งก็มีความสำคัญถึงขั้นของการอยู่รอดหรือไม่ของหน่วยงาน บางครั้งก็เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงการทำงานของบุคคลอื่นๆและยังเป็นผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาและผลของการตัดสินใจของเขาก็จะกระทบกระเทือนต่อคนเป็นจำนวนมากด้วย ดังนั้น ผลของการตัดสินใจของผู้บริหารไม่ว่าจะปรากฏออกมาดีหรือไม่ก็ตาม ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นนั้นด้วย

การตัดสินใจ หรือที่นักวิชาการบางท่านเรียกว่าการตัดสินใจวินิจัยสั่งการ³⁵ เป็นศิลปะและภาระหน้าที่อันสำคัญต่อการบริหารเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำการตัดสินใจวินิจัยสั่งการอยู่เสมอ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงกระบวนการในการตัดสินใจ วินิจัยสั่งการที่ถูกต้องและเหมาะสมรวมทั้งการตระหนักถึงความสำคัญของการตัดสินใจ วินิจัยสั่งการ เสริมสร้างการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดยิ่งขึ้น บาร์นาร์ด(Barnard) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจวินิจัยสั่งการ พอสรุปได้ว่า เป็นการกระทำของบุคคลที่สามารถแยกแยะออกเป็นหลักการต่างๆ ได้โดยก่อนที่จะจำแนกได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการคิด จึงจะมีการ

³⁵ ประยูร ศรีประสาธน์, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 7 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536), 200.

กระทำออกมา³⁶ ไซมอน (Simon) ว่าการตัดสินใจเป็นการหาทางเลือกที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดและเหตุผลของแต่ละบุคคล³⁷ กริฟฟิธส์ (Griffiths) ได้ให้ความหมายการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการว่า เป็นกระบวนการรวบรวมแนวความคิดและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสถานะแห่งการสั่งการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งส่วนตนและสังคมหรือขององค์กรตามที่กำหนดเอาไว้³⁸ แคมป์เบล (Campbell) การวินิจฉัยสั่งการ (decision making) ไว้โดยพิจารณาทางเลือกต่างๆ เพื่อให้ความประสงค์นั้นสัมฤทธิ์ผล การวินิจฉัยสั่งการจึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่ฉลาด และการกระทำด้วยปัญญาอย่างยิ่ง การวินิจฉัยสั่งการอาจมองในรูปกระบวนการตัดสินใจ ก่อนที่จะลงมือกระทำ³⁹

จากความหมายทั้งหมดพอสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางปฏิบัติ ซึ่งมีอยู่หลายทางเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ประเภทของการตัดสินใจ

การตัดสินใจในทางการบริหารมีหลายประเภท การจำแนกประเภทขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

บาร์นาร์ด (Barnard) แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 3 ประเภท ตามที่มาของเรื่องเพื่อตัดสินใจ

1. การตัดสินใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน (intermediary decisions) เป็นการตัดสินใจที่เกิดจากการสื่อสารความหมายจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องกับการตีความการประยุกต์ หรือการเผยแพร่คำสั่งให้เข้าใจตรงกัน
2. การตัดสินใจตามเรื่อง que ผู้ใต้บังคับบัญชาส่งเรื่องมาให้พิจารณา (appellate decisions) เกิดจากการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอเรื่องต่างๆ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาตัดสินใจเป็นการตัดสินใจที่เกิดจากความคิดริเริ่มของผู้บังคับบัญชาเอง

³⁶ Chester I. Barnard, The Functions of the Executive, 189.

³⁷ Herbert A. Simon, Administrative Behavior, 3rd ed., 164.

³⁸ Daniel E. Griffiths, Administrative Theory (New York : Appleton-Century Crofts, Inc., 1959), 75.

³⁹ Ronald F. Campbell, Introduction to Educational Administration, 6th ed. (Boston : Allyn & Bacon, 1974), 184-209.

3. การตัดสินใจเชิงสร้างสรรค์ (creative decisions) เป็นการตัดสินใจที่เกิดจากการความคิดริเริ่มของผู้บังคับบัญชาเอง⁴⁰

ขั้นตอนในการตัดสินใจ

ขั้นตอนในการตัดสินใจ หมายถึง ขั้นตอนที่จำเป็นต้องมีในขั้นตัดสินใจ มิใช่กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น การตัดสินใจทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือสำคัญมากเพียงใดก็ตามย่อมแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิด เหตุผล และประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

แทนเนนบอม (Tannenbuam) มีความเห็นว่าการตัดสินใจที่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ระบบ (system approach) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้และกำหนดปัญหา (recognition and defining the problem) การรับรู้ปัญหาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในทางการบริหาร หากผู้บริหารไม่รับรู้ปัญหา ก็จะไม่มีความพยายามแก้ปัญหาและจะไม่มีการตัดสินใจเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้า

2. การรวบรวมปัญหา (identifying the problem) เป็นการกำหนดและระบุให้แน่ชัดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ที่ไหน ประกอบด้วยปัญหาย่อยๆ อะไรบ้าง จำเป็นต้องแก้ไขที่ไหนก่อน

3. การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา (generalization of alternatives) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีวิธีการแก้ปัญหาหลายวิธี ดังนั้น การกำหนดทางเลือกไว้หลายทางสามารถช่วยให้มีการเปรียบเทียบผลดีผลเสีย ได้ชัดเจน ได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

4. การเลือกทางแก้ปัญหา (selection of the alternatives) เมื่อได้ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้แล้ว จึงมาดำเนินการแก้ปัญหา

5. การดำเนินการและประเมินผล (implementation and evaluation) เป็นการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหาพร้อมทั้งดำเนินการติดตามประเมินผล เพื่อแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ อันอาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเลือกทางเลือกจะดีมีเหตุผล หากการปฏิบัติแก้ปัญหาดำเนินการไปอย่างรัดกุมแล้ว การแก้ปัญหาก็ก็น่าจะบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้⁴¹

กริฟฟิธส์ (Griffiths) มีความคิดเห็นสอดคล้องกับ Tannenbuam โดยย้ำว่า การตัดสินใจเป็นศูนย์บริหาร ดังนั้น การตัดสินใจควรมีกระบวนการดังนี้ 1) ยอมรับ กำหนดและจำกัดปัญหา 2) วิเคราะห์และประเมินปัญหา 3) กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานซึ่งจะใช้ในการประเมินแนวทาง

⁴⁰ Chester I. Barnard, The Functions of the Executive, 190-191.

⁴¹ Robert Tannenbuam, Managerial Decision Making (Los Angeles : Institute of Industrial University of California, 1950),23-24.

แก้ปัญหา หรือพิจารณาความสอดคล้องกับความต้องการ และการได้รับการยอมรับ 4) รวบรวมข้อมูล 5) กำหนด และเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นที่พอใจ ทดสอบแนวทางนั้นล่วงหน้า 6) ลงมือปฏิบัติตามทางเลือกตามขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวางโปรแกรม การแก้ปัญหา การควบคุมกิจกรรมในโปรแกรม และประเมินผลที่ได้จากกระบวนการที่ได้นำไป⁴²

การตัดสินใจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ต้องเผชิญกับปัญหาการตัดสินใจ ในการตัดสินใจจึงควรต้องวินิจฉัยให้ตรงจุดของปัญหา และต้องพยายามเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องที่สุด โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) การตัดสินใจให้เป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด 2) การตัดสินใจให้มีลักษณะเป็นไปในทางกระจายอำนาจบริหารให้แก่หน่วยงานต่างๆขององค์การมากที่สุด 3) การตัดสินใจให้เป็นไปในทางที่สามารถปฏิบัติได้

การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหาร เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน และเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร ผู้บริหารจึงต้องเข้าใจถึงเทคนิคต่างๆที่จะใช้ในการบริหาร โดยมีความเข้าใจขั้นตอนและเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและต้องพยายามหลีกเลี่ยงมิให้การรับรู้ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทำให้การวินิจฉัยสั่งการเอนเอียงไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวิซสิทธ์

การกำหนดเป้าหมายหรือสั่งการ (goal setting or ordering)

ถ้าจะพิจารณาถึงภาระหน้าที่ต่างๆของผู้บริหารในการที่จะทำให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จแล้ว ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์จัดแบ่งงานให้เหมาะสม การเป็นผู้นำ และการควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงาน⁴³ เป้าหมายขององค์การ คือ จุดสุดท้ายหรือจุดหมายปลายทางที่องค์การต้องการ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าถึงแต่เพียงเป้าหมายของ แผนงานเท่านั้น แต่หมายถึงจุดสุดท้ายของการจัดองค์การ การจัดบุคคล การนำและการควบคุมด้วย⁴⁴ เมื่อพิจารณาคำอธิบายดังกล่าวข้างต้น เป้าหมายจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับจุดประสงค์ เป้าหมายเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การกำหนดเป้าหมาย เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์รอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลัก เป้าหมายจึงเป็นสิ่งในการดำเนินงานทุกชนิด การบริหารงานที่ดีจึง

⁴² Daniel E. Griffiths, *administrative Theory*, 89.

⁴³ ไพริน ผ่องใส, *การจัดการสมัยใหม่*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), 34.

⁴⁴ ประชุม รอดประเสริฐ, *นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2533), 149.

ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน แน่นอน เป้าหมายในแต่ละองค์การอาจแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้เสมอ การกำหนดเป้าหมายเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โดยตรงที่จะต้องใช้ความสามารถ ผสมผสานความคิดของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์การให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย

แกรงเกอร์ (Granger) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของเป้าหมาย ซึ่งมีส่วนคล้ายคลึงกับลักษณะที่ดีของวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้ 1) จะต้องเป็นเครื่องชี้ทิศทางที่ดีในการดำเนินงาน 2) จะต้องเป็นข้อเสนอแนะที่ชัดเจนต่อประเภทหรือชนิดของการปฏิบัติงาน 3) จะต้องเป็นเครื่องมือที่สามารถวัด และควบคุมประสิทธิผลได้ 4) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ท้าทายต่อการกระทำ และมีความเป็นจริงอย่างพอเพียง 5) จะต้องยอมรับโอกาสและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน 6) จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ และเป้าหมายในระดับสูงของหน่วยงาน⁴⁵

อุทัย หิรัญโต กล่าวถึง ลักษณะของเป้าหมาย ได้ดังนี้ 1) มีลักษณะแน่นอน (specific) ต้องแสดงเป็นจำนวนแน่นอนและต้องกำหนดเวลาไว้ด้วย 2) ต้องมีคุณค่าเหมาะสม (pay-off oriented) กล่าวคือ เป็นงานที่มีคุณค่าแก่การภูมิใจ หากทำสำเร็จหรือมีความหมายแห่งการใช้ความพยายาม 3) ต้องมีคุณค่าในสายตาของผู้ปฏิบัติ (intrinsically rewarding) ผู้ปฏิบัติงานรู้ถึงคุณค่าแห่งความสำเร็จ อย่างน้อยรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ใหญ่ขององค์การ 4) ต้องเป็นไปได้ (realistic) เป้าหมายที่กำหนดต้องอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ โดยใช้ความพยายามตามภาวะวิสัยแห่งมนุษย์ 5) สังเกตได้ (observable) โดยกำหนดเป้าหมายให้สามารถแบ่งแยกออกเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นผลสำเร็จของผู้ปฏิบัติแต่ละคน 6) เป้าหมายไม่ควรให้สูงเกินไป เพราะถึงแม้การตั้งเป้าหมายสูง ๆ นั้น อาจก่อให้เกิดความกระตือรือร้น แต่ก็อาจกลายเป็นผลร้ายได้⁴⁶

การกำหนดเป้าหมายนั้น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการบริหารงาน เพราะเป็นการชี้แนวทางหรือจูงใจให้สมาชิกขององค์การถือปฏิบัติ ซึ่งโดยมากเป้าหมายมักจะกำหนดเฉพาะเจาะจง หรือกำหนดในเชิงปริมาณที่มองเห็นได้ชัดเจน ในทางปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายนั้น จะต้องศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์ขององค์การอย่างละเอียดถี่ถ้วนและพิจารณาถึงความสามารถของเจ้าหน้าที่ สถานะการเงินขององค์การ แล้วกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับสิ่งดังกล่าว โดยมีให้เป้าหมายสูงเกินไปหรือต่ำเกินไป

⁴⁵ Charles H. Granger, "The Hierarchy of Objective," Harvard Business Review 42 (May – June 1964) : 63-74.

⁴⁶ อุทัย หิรัญโต, การบริหารประยุกต์ (กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินติ้งเฮาส์, 2532), 80.

กล่าวโดยสรุป การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของกลุ่มคน การบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จ สนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

การควบคุมการปฏิบัติงาน (control process)

การควบคุม เป็นภาระหน้าที่อันสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหาร เพราะในการบริหาร นั้นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ ความพยายามในอันที่จะใช้พลังงานของกลุ่มให้ร่วมมือประสานกัน ทำงานอย่างมีเหตุผล ให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปการบริหารงานนั้น ไม่อาจปฏิบัติจัดทำได้ โดยลำพังผู้เดียว จะต้องมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติลดหลั่นกันไปตามลำดับชั้นและ ตามสายบังคับบัญชา เมื่อมีการมอบอำนาจหน้าที่ที่ย่อมจะเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้อง คอยติดตาม หรือควบคุมการปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายไป เพราะผู้มอบอำนาจหน้าที่ไปให้ผู้อื่นหา ได้พ้นจากความรับผิดชอบในกิจการงานที่ได้มอบหมายไป

การควบคุมการบังคับบัญชาเป็นศิลปะที่จำเป็นต่อภาวะผู้นำ นักบริหารจะต้องใช้ศิลปะ ในการเชิญชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนพร้อมใจกันปรับปรุงงานให้บังเกิดผลดีที่สุด มีผู้ให้ ความหมายของการควบคุมไว้หลายท่าน ดังนี้ อองรี ฟาโยล (Fayol) ให้ความหมายว่า การควบคุม หรือการตรวจสอบว่าทุกอย่างดำเนินไปสอดคล้องกับแผนคำสั่งและหลักการที่กำหนดไว้หรือไม่ วัตถุประสงค์ของการควบคุมก็เพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขและป้องกันมิให้ผลงานคลาดเคลื่อน ไปจากวัตถุประสงค์ หน้าที่ของการควบคุมนั้นเกี่ยวข้องกับทุกด้านไม่ว่าจะเป็นคน เงิน สิ่งของและ การดำเนินการ⁴⁷ จอร์จ เทอร์รี่ (George Terry) ให้คำนิยามว่าการควบคุม หมายถึง การประเมินผล การปฏิบัติงานและการแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในกรณีที่เป็นเพื่อให้งานดำเนิน ไปตามแผนที่วางไว้อย่างถูกต้องจนบรรลุเป้าหมาย⁴⁸ จากความหมายของการควบคุมการปฏิบัติงาน ที่กล่าวแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การควบคุมการปฏิบัติงาน คือ การใช้ศิลปะการบริหารเพื่อตรวจสอบ ว่าการดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามวิธีการหรือไม่และผลการปฏิบัติงานมีมาตรฐานเพียงใด

⁴⁷ Henry Fayol, General and Industrial Management (London : Pillman and Sons, 1964), 57.

⁴⁸ George R. Terry, Principles of Management (Illinois : Richard D. Irwin, 1968), 543.

การควบคุมการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ทางการบริหารที่มีลักษณะเป็นเครื่องช่วยกำกับว่ากิจกรรมทั้งปวงสามารถดำเนินการไปได้ไม่ติดขัดและ ทุกอย่างเป็นไปอย่างถูกต้องตลอดเวลา โดยไม่ผิดพลาด

วัตถุประสงค์ของการควบคุมงาน

กระบวนการควบคุม มักจะกระทำโดยการพิจารณาจากรายงานที่เป็นทางการ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการควบคุมเท่านั้น แท้จริงการควบคุมที่ถูกต้องจะต้องทำการควบคุมในระหว่างกระบวนการโดยตลอด ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลายประการ ดังนี้ 1) การควบคุมจะมีไว้เพื่อป้องกันให้ผลงานเข้ามามาตรฐาน 2) การควบคุมจะมีไว้เพื่อป้องกันรักษาทรัพย์สิน 3) การควบคุมจะมีไว้เพื่อบังคับให้คุณภาพของการบริการได้มาตรฐาน 4) การควบคุมจะมีไว้เพื่อให้มีการจำกัดขอบเขตของผู้ปฏิบัติงานต่างๆ 5) การควบคุมจะมีไว้เพื่อใช้วัดงานต่างๆ ที่กำลังปฏิบัติอยู่ 6) การควบคุมมีไว้เพื่อใช้ประกอบในการวางแผนและกำหนดแผนการปฏิบัติงานต่างๆ 7) การควบคุมจะมีไว้เพื่อช่วยให้ผู้บริหารชั้นสูง สามารถจัดความสัมพันธ์ในระหว่างแผนงานกลุ่มต่างๆ 8) การควบคุมจะจัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับกระตุ้นเตือน หรืออุจใจตัวบุคคลในองค์กร

อนุชา ดำรงศักดิ์ ได้กล่าวแสดงความเห็นถึงจุดประสงค์ของการควบคุมการปฏิบัติงานว่า 1) เป็นการตรวจการปฏิบัติงานว่า ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ 2) วิธีปฏิบัติงานดำเนินไปตามหลักการที่ดีหรือไม่ 3) เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของงานว่ามีเพียงใด 4) มีอุปสรรคในการทำงานหรือไม่เพียงใด 5) ผลงานถูกต้องและถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ 6) เพื่อติดตามผลงานให้คำแนะนำเมื่อมีอุปสรรคและป้องกันการสูญเสียแรงงานโดยเปล่าประโยชน์ 7) เป็นการบำรุงขวัญผู้ปฏิบัติงาน และแสดงว่าไม่ถูกทอดทิ้ง⁴⁹

ประเภทของการควบคุมงาน

การควบคุมอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะเวลาที่ดำเนินการควบคุม ดังนี้

1. การควบคุมล่วงหน้า (predictive control) หมายถึง การควบคุมซึ่งสามารถดำเนินการได้ก่อนที่เหตุการณ์จริงจะเกิดขึ้น

⁴⁹ อนุชา ดำรงศักดิ์, “ การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนในเขตสังฆมณฑลราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539), 79-80.

2. การควบคุมขณะเหตุการณ์เกิดขึ้น (concurrent control) หมายถึง การควบคุมซึ่งสามารถชี้ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในขณะปฏิบัติ การควบคุมขณะที่เหตุการณ์เกิดขึ้นจึงช่วยป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในภายหลังได้เป็นอย่างมาก

3. การควบคุมหลังเหตุการณ์ (historical control) หมายถึง วิธีการควบคุมหลังจากเหตุการณ์นั้นๆ ได้เกิดขึ้นไปแล้ว ถึงแม้การควบคุมโดยวิธีนี้จะมีลักษณะเป็นวัฏหาล้อมคอกแต่ก็ให้ประโยชน์เป็นอันมากแก่ผู้บริหารที่จะศึกษา วิเคราะห์และทบทวนการดำเนินงานต่างๆ ที่ผ่านมาในอดีตว่ามีจุดบกพร่องหรือปัญหาอย่างไร จะป้องกันแก้ไขมิให้เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างไรหรือจะพัฒนาการดำเนินงานที่อาจจะได้อยู่แล้วให้ดีขึ้นอีกได้อย่างไร โดยอาศัยข้อมูลตัวเลขหรือผลการดำเนินงานจากอดีต

กระบวนการควบคุมงาน

กระบวนการควบคุมอาจประกอบด้วยขั้นตอนและข้อปลีกย่อยเป็นจำนวนมากนักวิชาการได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการควบคุมงาน ไว้ดังนี้

ประชุม รอดประเสริฐ ได้สรุปขั้นตอน การควบคุมว่าประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมาย (targets) หรือ มาตรฐาน (standard) 2) ขั้นตอนการวัดผลการปฏิบัติงานจริง (actual performance) 3) ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ (making comparisons) 4) ขั้นตอนการปฏิบัติการแก้ไข (taking corrective actions)⁵⁰

เครื่องมือในการควบคุมงาน

ในการบริหารงานนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารจะผูกพันกับระบบการควบคุมงานที่ดี และระบบการควบคุมงานที่ดีนั้นจะต้องอาศัยเครื่องมือควบคุมงานเป็นปัจจัยสำคัญด้วยเครื่องมือควบคุมงาน มีดังนี้

1. ควบคุมด้านปริมาณ เป็นการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ปริมาณการจำหน่ายวิธีการจำหน่าย เพื่อตรวจสอบว่าสินค้าที่ผลิตได้เพียงพอหรือไม่และกระบวนการผลิตดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ปริมาณจำหน่ายมากน้อยเพียงใด อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ปริมาณจำหน่ายสูงขึ้น ซึ่งอาจจะผูกพันไปถึงการตั้งหน่วยควบคุมการจำหน่าย ความสามารถในการจำหน่าย และลักษณะของสถานที่จำหน่าย

⁵⁰ ประชุม รอดประเสริฐ, นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2533), 331.

2. ควบคุมด้านคุณภาพของงาน ได้แก่ การรักษาระดับคุณภาพของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรหรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการตรวจตราควบคุมให้ผลผลิตของงานที่ออกมาถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานหรือให้เป็นที่ยอมรับของฝ่ายบริหารและผู้รับบริการ การควบคุมคุณภาพของการผลิตนั้นอาจควบคุมได้หลายประการ เช่น ชนิดและรูปแบบ ส่วนประกอบและสีสันทันของสิ่งผลิตให้ถูกต้องกับมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้การควบคุมคุณภาพของงานก็เพื่อปรับปรุงคุณภาพของ ผลผลิตให้ดีขึ้น ปรับปรุงรูปแบบ ลดต้นทุนในการผลิต ลดความสูญเปล่าในการทำงาน ลดความล่าช้าในการดำเนินงานของแต่ละสาขางาน และเพื่อเป็นการบำรุงขวัญของผู้ปฏิบัติงาน

3. การควบคุมด้านเวลา เป็นการติดตามการทำงานโดยคำนึงถึงการใช้เวลาน้อยที่สุด เพื่อเกิดการประหยัด วิธีการที่นิยมใช้ในการควบคุมด้านเวลา ได้แก่ ตารางแกนต์ (Gantt's chart) และเพิร์ต (PERT)

4. ควบคุมด้านค่าใช้จ่าย เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมค่าใช้จ่ายมีหลายประการแต่นิยมกันมากที่สุด คือ การใช้ระบบงบประมาณ เช่น ระบบงบประมาณปฏิบัติงาน ระบบงบประมาณโครงการและ PPBS (planning programming and budgeting system) ซึ่งเป็นวิธีการที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของแผนงานและค่าใช้จ่าย⁵¹

ลักษณะการควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพ

ดริคเกอร์ (Drucker) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) การควบคุมจะต้องเป็นที่เข้าใจกันทุกคน และทุกฝ่ายในหน่วยงาน 2) การควบคุมจะต้องเป็นไปตามรูปแบบขององค์กรที่ได้กำหนดขึ้นไว้ 3) การควบคุมจะต้องแจ้งให้เห็นถึงความผิดปกติ หรือความเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานอย่างรวดเร็ว 4) การควบคุมจะต้องยืดหยุ่นได้ตามควร 5) การควบคุมจะต้องเป็นไปโดยประหยัด⁵²

ประโยชน์ของการควบคุมงาน

1. การควบคุมช่วยให้ผลงานมีมาตรฐาน ทำให้ประสิทธิภาพของงานดีขึ้น
2. การควบคุมช่วยในการป้องกันมิให้ทรัพยากรขององค์กรต้องสูญเสีย
3. การควบคุมช่วยรักษาคุณภาพงานให้ตรงตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน

⁵¹ ไพโรจน์ ห่อมนิ, “พลังอำนาจนิยมและกระบวนการควบคุมงานที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534), 52.

⁵² Peter F. Drucker, Management (New York : Harper & Row., 1974), 498.

4. การควบคุมช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้วิธีมอบหมายงานได้มากขึ้น
5. การควบคุมช่วยให้องค์กรสามารถวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่างๆ ได้
6. การควบคุมจะช่วยเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารระดับสูงสามารถนำเอาแผนงานระดับบริหารเข้ามาเชื่อมโยงกับการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากระบบงานในองค์กรได้
7. การควบคุมช่วยให้เกิดข้อดีที่จะมีการติดตาม และวางมาตรการป้องกันในระหว่าง 5 กระบวนการปฏิบัติตลอดเวลา ซึ่งดีกว่าการต้องไปแก้ไขเมื่อไปถึงขั้นสุดท้าย

เป้าหมายของการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (Performance goals and training)

การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนางานรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารที่มุ่งหวังการทำงานให้มีประสิทธิภาพจะต้องตระหนักถึง เพราะจะเป็นตัวเร่งหรือตัวผลักดันการดำเนินงานให้มีเป้าหมายและแรงจูงใจอย่างมีทิศทางตรงกัน

ความหมายของการฝึกอบรม การฝึกอบรมนั้นถือเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น โดยจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในที่สุด

หลักในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน หลักในการกำหนดมาตรฐานที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ 1) ปริมาณของงาน 2) คุณภาพของงาน 3) ค่าใช้จ่าย 4) เวลา ที่เป็นเป้าหมายรวม ซึ่งองค์กรต้องการให้กิจกรรมนั้นๆ สัมฤทธิ์ผล

กระบวนการฝึกอบรม การจะพัฒนาให้บรรลุจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ประการนั้น ควรได้พิจารณาถึงกระบวนการของการฝึกอบรมซึ่งควรเริ่มต้นด้วยการพิจารณาความต้องการและปัญหาที่ต้องมีการฝึกอบรม กำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม กำหนดเนื้อหาและเรื่องที่จะฝึกอบรม กำหนดวิธีการฝึกอบรม ตลอดจนสื่อหรือเครื่องมือ (media) ที่จะใช้ในการฝึกอบรม เมื่อเตรียมพร้อมแล้วจึงดำเนินการฝึกอบรม หลังฝึกอบรมแล้วควรประเมินผลโครงการ โดยพิจารณาเปรียบเทียบว่าบุคลากรที่ผ่านการอบรมแล้ว สามารถทำงานได้ผลในระดับที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งหากยังมีปัญหาการแก้ไขควรจะดำเนินการใน 3 จุด คือ ประการแรกควรพิจารณาทบทวนเนื้อหาและเรื่อง หรือหลักสูตรที่ต้องการฝึกอบรม เหมาะสมหรือไม่ จะต้องแก้ไขประการใด ต่อไปพิจารณาทบทวนว่าวิธีการฝึกอบรม การใช้สื่อหรือเครื่องมือเหมาะสมหรือไม่ ควรเปลี่ยนแปลงวิธีใดหรือสื่อชนิดไหนจึงจะได้ผลดีกว่า หากมีข้อทั้งสองประการดังกล่าวในบางครั้งปัญหาอาจจะอยู่ที่ตัวผู้เข้าทำการฝึกอบรม ซึ่งอาจจะมีปัญหาเรื่องความพร้อมและไม่พร้อมในทางจิตวิทยาหรือพื้นฐานการศึกษาต่างๆ ด้วย จึงอาจจำเป็นต้องมีการเสริมหรือแก้ไข

ประการอื่นก่อน คือ ต้องทบทวนเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกหรือเตรียมคนที่จะเข้ารับการอบรมให้มีระดับพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ซึ่งมีวิธีการที่ฝึกอบรมอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น 1) วิธีศึกษางานไปพร้อมๆกับการปฏิบัติงาน (on-the-job-training) 2) วิธีปฐมนิเทศ (vestibule training or orientation training) 3) วิธีให้ทำงานในฐานะผู้ช่วยสอนหรือลูกมือชั่วคราว (apprenticeship training) 4) วิธีให้ฝึกงาน (internship training) 5) วิธีฝึกอบรมระยะสั้น (learner training) 6) วิธีส่งไปศึกษาเฉพาะบางวิชา (outside course) และ 7) วิธีส่งไปศึกษาเพิ่มเติมเต็มเวลา (retraining or upgrading)

กล่าวโดยสรุปการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม หมายถึง ระดับความต้องการในการบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน การให้โอกาสเพื่อพัฒนาความสามารถต่อครูและการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน องค์การที่มีมาตรฐานการปฏิบัติงานสูงและบุคลากรได้รับการอบรมอย่างดีเยี่ยม ย่อมมุ่งหวังผลผลิตได้มากกว่าองค์การอื่นๆ โดยทั่วไป

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจให้ร่วมกันทำงาน การติดต่อสื่อสารที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน ความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหาร การเปิดโอกาสในการร่วมกำหนดเป้าหมาย การมีปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลร่วมกัน การควบคุมการปฏิบัติงานตลอดจนถึงการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพลังผลักดันในองค์การดำเนินงานที่รับผิดชอบได้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนด องค์ประกอบทางการบริหารให้องค์การดำเนินงานที่รับผิดชอบได้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนด องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 8 ด้านข้างต้น จะเป็นตัวชี้ประสิทธิภาพขององค์การได้ประการหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบต่างๆ ทุกองค์ประกอบโดยระดับของการแสดงออกหรือปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบนั้น ย่อมปวงชี้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารนั่นเอง

เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา

ความหมาย เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามนัยของหมวด 9

เทคโนโลยี (technology) เป็นคำที่มาจากภาษากรีก “Teche” หมายถึง ศิลปะ วิทยาศาสตร์ หรือทักษะ (art , science , or skill) และมาจากภาษาละติน “Texere” หมายถึง การสานหรือการสร้าง (to weave or to construct) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำ “เทคโนโลยี” ไว้ดังนี้ “เทคโนโลยี” หมายถึง วิทยาการที่เกี่ยวกับศิลปะ ในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม

ลักษณะของเทคโนโลยีสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เทคโนโลยีในลักษณะของกระบวนการ (process) “เป็นการใช้อย่างเป็นระบบของวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้ต่างๆ ที่รวบรวมไว้ เพื่อนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติ โดยเชื่อว่าเป็นกระบวนการที่เชื่อถือได้และนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ”

2. เทคโนโลยีในลักษณะของผลผลิต (product) หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นผลมาจากการใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี

3. เทคโนโลยีในลักษณะผสมของกระบวนการและผลผลิต (process and product) เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งมีการทำงานเป็นปฏิสัมพันธ์กันระหว่างตัวเครื่องกับโปรแกรม เป็นต้น

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

นิยามเชิงปฏิบัติการ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นระบบการประยุกต์ผลิตผลทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ผสมผสานกับหลักการทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มาใช้ในการศึกษา เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยครอบคลุมการจัดและออกแบบระบบพฤติกรรม เทคนิค และวิธีการสื่อสาร การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน และการประเมิน⁵³

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าเทคโนโลยีการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อวงการศึกษ เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ การจะนำเทคโนโลยีการศึกษาไปใช้ในการงานใดๆ ก็ตาม ผู้ใช้ต้องเข้าใจเทคโนโลยีการศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้อง การทำความเข้าใจกับความหมายและขอบข่ายของเทคโนโลยีการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์จนถึงระบบข้อมูลต่างๆ ไปจนถึงเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการนำข้อมูล รวมทั้งภาพและเสียงให้ใช้งานร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลธนาคาร การสืบค้นข้อมูลห้องสมุดและข้อมูลต่างๆ ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านั้นไม่

⁵³ สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, นโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ., (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543), 5-6.

จำเป็นที่จะต้องเก็บอยู่ในที่เดียวกัน แต่ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลสามารถค้นหาและนำข้อมูลมาใช้ได้ เช่น การรับส่งข้อมูลผ่านสายโทรศัพท์ ผ่านเครือข่ายดาวเทียมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เป็นต้น⁵⁴

ในส่วนของความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้ ซอร์คอคซี (Zorkoczy) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ไว้ว่า เป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ไมโครคอมพิวเตอร์ (microcomputer) อุปกรณ์อัตโนมัติ (automate equipment) โปรแกรมประมวลผลคำ การใช้คน เครื่องมือ เครื่องจักร ในการรวบรวมข้อมูล การสื่อสาร การบันทึก การเรียบเรียง และเผยแพร่สารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน มาจัดกระทำให้เป็นระบบเพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์กร⁵⁵ ลัดดา ยินดีมาก โกรดิ ให้แนวคิดที่ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology หรือ IT) หมายถึง เทคโนโลยีที่ช่วยในการบันทึกข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ค้นหาข้อมูล รับ-ส่งข้อมูล กล่าวอย่างง่ายก็คือ เทคโนโลยีทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เริ่มจากเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล แสดงผลและเผยแพร่สารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีคมนาคม เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะใช้สำหรับการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการอย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้วยกรรมวิธีสามประการคือ การนำเข้าข้อมูล การประมวลผลข้อมูลและการแสดงผลข้อมูล ส่วนเทคโนโลยีคมนาคมช่วยให้การสื่อสารหรือการเผยแพร่สารสนเทศไปยังผู้ใช้ในแหล่งต่างๆเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ครอบคลุม ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ระบบโทรคมนาคม เช่น ระบบโทรศัพท์ โทรเลข วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ระบบดาวเทียมและรวมถึงเทคโนโลยีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ด้วย⁵⁶ ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศว่า คือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ประมวลผล และเผยแพร่สารสนเทศ/ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รวมทั้งเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (computer and communications) ประกอบด้วย (1) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (2) เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (3) เทคโนโลยี

⁵⁴ มงคล แก้วจันทร์, "Information Technology ต้อนรับปี IT ไทย," ไมโครคอมพิวเตอร์ (กุมภาพันธ์ 2538) : 211.

⁵⁵ Perter Zorkoczy, Information Technology An Introduction (New York : Van Nostrand Reinhold Company, 1984), 3.

⁵⁶ ลัดดา ยินดีมาก โกรดิ, "การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ," ใน การวางแผนและการบริหารระบบสารสนเทศ (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534), 451.

เครือข่ายคอมพิวเตอร์⁵⁷ ฉันทูพันธ์ เขจรนันท์ และไพบูลย์ เกียรติโกมล กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผนจัดการและใช้งานกันอย่างมีประสิทธิภาพ⁵⁸

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology : IT) คือ การประยุกต์เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โทรคมนาคม ระบบเครือข่ายและฐานข้อมูล ในการจัดเก็บ รวบรวม ประมวลผล แสดงผล และเผยแพร่สารสนเทศ

องค์ประกอบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันมีการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและสื่อสารสารสนเทศถึงกันได้ในระยะทางไกลๆ จึงกล่าวได้ว่าลักษณะของสารสนเทศมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น อยู่ตลอดเวลา สามารถรวบรวมเรียบเรียงผสมผสานได้หลายรูปแบบ สรุปย่อและย่อส่วนให้ขนาดเล็กลงเพื่อพกพาไปได้อย่างสะดวก การขนส่ง ส่งถ่ายสารสนเทศทำได้รวดเร็วเพียงเท่าความเร็วของแสง สารสนเทศถือเป็นสินค้าที่มีราคาซื้อขายได้ ผู้มีสารสนเทศถือว่ามีอำนาจ อย่างไรก็ตามการใช้สารสนเทศ ผู้ใช้สามารถใช้ร่วมกันได้ แลกเปลี่ยนกันได้ เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและสื่อสารสารสนเทศ จึงเรียกได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศของสแตร์ (Stair) ประกอบด้วย (1) ฮาร์ดแวร์ (hardware) ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบที่จะทำให้เครื่องทำงานได้ตั้งแต่กระบวนการนำเข้าจนกระทั่งได้ผลผลิตออกมาอุปกรณ์เหล่านี้ได้แก่ เป็นพิมพ์ หน่วยประมวลผลจอภาพ หน่วยเก็บความจำสำรองและเครื่องพิมพ์ (2) ซอฟต์แวร์ (software) เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้จัดการระบบฮาร์ดแวร์เป็นลำดับขั้นของคำสั่งที่ให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่ต้องการ (3) ฐานข้อมูล (database) เป็นการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่างๆ อย่างเป็นระบบผ่านการกลั่นกรองและตรวจสอบแล้วพร้อมที่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (4) การสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunications) การต่อเชื่อมกับระบบคอมพิวเตอร์สำหรับการใช้งานร่วมกันในลักษณะของเครือข่าย (network) (5) บุคลากร (people) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบ

⁵⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2540), 17-20.

⁵⁸ ฉันทูพันธ์ เขจรนันท์ และไพบูลย์ เกียรติโกมล, ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 3.

เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร ผู้พัฒนาระบบ (6) ลำดับขั้นตอนการทำงาน (procedure) เป็นกรรมวิธีเกี่ยวกับระบบการทำงาน จะต้องมีการที่ชัดเจน โดยมีความสัมพันธ์กับเครื่องไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดจะต้องมีการเตรียมการไว้อย่างพร้อมมูล⁵⁹ จีราภรณ์ สุทธิมสภา กล่าวไว้ว่า ในองค์กรที่มีความสลับซับซ้อน ผู้บริหารสามารถนำระบบสารสนเทศมาช่วยในการบริหารงาน การตัดสินใจสั่งการและการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นองค์กรใหญ่หรือเล็กก็ตามและการที่จะทำให้ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพสูงนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมเข้ามาช่วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมนั้น ปัจจุบันถือว่าเป็นเทคโนโลยีหลักของเทคโนโลยีหลักของเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology : IT) ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- (1) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จัดว่าเป็นเทคโนโลยีหลักของระบบสารสนเทศในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วน คือ ฮาร์ดแวร์ (hardware) และซอฟต์แวร์ (software)
- (2) เทคโนโลยีด้านการสื่อสารข้อมูล เป็นเทคโนโลยีที่มีพื้นฐานมาจากเทคโนโลยี ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunication) เมื่อมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แพร่หลายขึ้นจึงต้องการที่จะเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ต่อการใช้งานรวมทั้งการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างระบบสารสนเทศในองค์กร⁶⁰ สำหรับองค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศตามแนวคิดของ ลอดอน (Laudon) นั้นมีสี่อย่างด้วยกัน คือ (1) คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (computer hardware) คือ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกระบวนการดำเนินการจัดทำสารสนเทศตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) ส่วนนำเข้า (various) ส่วนแสดงผล (output) หน่วยความจำสำรอง (storage) และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่างๆ (2) คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ (computer software) คือ โปรแกรมที่ควบคุมการทำงานของคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) เทคโนโลยีสำรองข้อมูล (storage technology) เป็นการเก็บสำรองข้อมูลไว้สำหรับการใช้งาน โดยอาจจะสำรองไว้ในแผ่นดิสเก็ตต์หรือเทปแม่เหล็ก โดยซอฟต์แวร์จะเป็นตัวจัดการข้อมูลเหล่านี้ (4) เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunication technology)

⁵⁹ Stair,op.cit., 17 – 18.

⁶⁰ จีราภรณ์ สุทธิมสภา, ระบบสารสนเทศเพื่องานก่อสร้าง (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537), 12 – 13.

เป็นอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่สามารถดำเนินการให้เชื่อมต่อและเรียกใช้ส่งข้อมูลร่วมกัน มีการส่งผ่านข้อมูลจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง⁶¹

จากที่กล่าวมาสามารถจัดแบ่งองค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ

1. ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยส่วนฮาร์ดแวร์ (hardware) และส่วนซอฟต์แวร์ (software) โดยฮาร์ดแวร์คือส่วนของอุปกรณ์ต่างๆในระบบคอมพิวเตอร์ เช่น หน่วยรับข้อมูล (input devices) หน่วยความจำหรือหน่วยจัดเก็บข้อมูล (storage unit) หน่วยประมวลผล (processing unit) และหน่วยแสดงผล (output devices) ส่วนซอฟต์แวร์นั้นแยกออกเป็นสองประเภทคือ ซอฟต์แวร์ระบบ (system software) และซอฟต์แวร์งานประยุกต์ (application software)

2. ระบบการจัดการข้อมูล เป็นการทำงานเพื่อสร้างสารสนเทศโดยมีการนำข้อมูลเข้ามาเป็นฐานข้อมูล และมีระบบการจัดการฐานข้อมูล ซึ่งหมายถึงระบบที่จะจัดระเบียบข้อมูล จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม ค้นคืนข้อมูลได้ตามต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ บำรุงรักษา ปรับปรุงข้อมูลรวมทั้งการนำเอาข้อมูลไปใช้สร้างสารสนเทศหรือความรู้และจัดการกับสารสนเทศนั้นต่อไป

3. ระบบการสื่อสารข้อมูล เป็นส่วนสำคัญในการทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสารได้ก่อให้เกิดเครือข่ายที่เชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสารได้ก่อให้เกิดเครือข่ายที่เชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลต่างๆที่สามารถเชื่อมโยงระบบต่างๆ เหล่านี้ได้ทั่วโลก ทำให้สามารถส่งข้อมูลภาพและเสียง จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ในเวลาอันรวดเร็ว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้
 มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อ ตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคมและการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อ สิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้าน

⁶¹ Laudon and Laudon, op.cit., 12.

ผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย มาตรา 68 ให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อการพัฒนาคนและสังคม หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา⁶²

นโยบายของรัฐบาลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รัฐบาลตระหนักว่าการกอบกู้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยให้กลับฟื้นตัวนั้น จำเป็นต้องพึ่งพาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาภาคการผลิตและบริการ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๖ ชินวัตร ในการเสนอโยบาย ดังนี้

1. เร่งพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกระดับให้มีความเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเตรียมประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่

2. ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการวิจัยและการพัฒนา โดยให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก การนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการคัดเลือกทักษะที่เหมาะสมกับศักยภาพความเชี่ยวชาญ

⁶² สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, นโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓), 3-5.

และความชำนาญของคนไทย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศทั้งในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำสามารถพัฒนาและขยายได้อย่างยั่งยืน

4. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและให้ความคุ้มครองต่อสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา⁶³

เทคโนโลยีการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลและหน่วยงาน การนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการฝึกอบรมไม่ใช่การนำวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้เท่านั้น หากแต่เป็นการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีด้านการจัดระบบ พฤติกรรม วิธีการสื่อสาร สภาพแวดล้อม การจัดการและการประเมินผลมาบูรณาการให้เข้ากับผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมและแม้แต่ นักเทคโนโลยีการศึกษาที่ปฏิบัติงานฝึกอบรมอยู่ในองค์กรต่างๆ

บทบาทสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น

1. การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้การค้นคว้าข้อมูลทางการศึกษาง่ายขึ้น และกว้างขวางไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนมีความสะดวกมากขึ้นในการค้นคว้าวิจัย
2. การดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้มีความคล่องตัวและสะดวกรวดเร็วมากขึ้นกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันก็สามารถทำได้หลายๆอย่างในเวลาเดียวกันหรือใช้เวลาน้อยลงเป็นต้น
3. การดำเนินธุรกิจ จะทำให้การแข่งขันกันระหว่างธุรกิจมากขึ้น ทำให้ต้องมีการพัฒนาองค์กรเพื่อให้ทันกับข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา ส่งประโยชน์ให้ประเทศชาติมีการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
4. อัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการติดต่อสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าและทันสมัยในปัจจุบัน จึงทำให้โลกของเราเป็นโลกไร้พรมแดน

⁶³ กระทรวงศึกษาธิการ, “เด็กไทย IT ปี 2001,” ในสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2545), 302-304.

5. ระบบการทำงาน เพราะจะต้องมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการทำงานมากขึ้น และงานบางอย่างที่มนุษย์ไม่สามารถทำได้ก็มีการใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาทำงานแทน⁶⁴

บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือที่เรียกย่อว่า ไอที (IT) นั้น เป็นระบบการเก็บรวบรวมและทำให้ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายไปโดยไม่จำกัดพื้นที่อย่างรวดเร็วและไม่จำกัดรูปแบบโดยผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น โทรศัพท์ โทรภาพ โทรสาร ดาวเทียม เคเบิลใยแก้ว และคอมพิวเตอร์⁶⁵ ซึ่งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง เทคโนโลยีหลายกลุ่มที่รวมกันเพื่อก่อให้เกิดการติดต่อเชื่อมโยงหรือจัดการ การวิเคราะห์ประมวลผล การจัดเก็บและการจัดการ การเผยแพร่และการใช้สารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข่าวสาร ข้อมูลดิบจนถึงความรู้วิชาการให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของสิ่งต่างๆ ทั้งเสียง ภาพและตัวอักษร ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์⁶⁶

ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงาน เป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะกำหนดทิศทางของการแข่งขันในระดับสากล หน่วยงานต่างๆ จึงพยายามจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในหน่วยงานโดยถือเป็นข้อได้เปรียบของตน แต่อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จหรือประโยชน์อันมหาศาลของระบบสารสนเทศจะไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นไม่เต็มประสิทธิภาพถ้าผู้บริหารและผู้มีส่วนในการพัฒนาระบบขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศและไม่ได้ดำเนินบทบาทที่ควรจะทำ⁶⁷ และจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูงตลอดช่วงปี 2531 เป็นต้นมา ทำให้ประเทศไทยถูกมองว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันในเวทีการค้าโลกและสิ่งที่จะช่วยให้ประเทศไทยเอาชนะ

⁶⁴ วชิราพร พุ่มบานเย็น, เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ (กรุงเทพฯ ฯ: ซอฟท์เพรส, 2545), 48.

⁶⁵ ชุตินา พังผดุงดิษฐ์, “ชนบทไทยกับเทคโนโลยีสารสนเทศ,” มติชนรายวัน 7 (กุมภาพันธ์ 2539) : 25.

⁶⁶ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, ไอที 2000:นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2539), 19.

⁶⁷ สมนึก คีรีโต, “ระบบสารสนเทศเสริมชีวิตให้ธุรกิจได้อย่างไร,” ไมโครคอมพิวเตอร์ 118 (พฤษภาคม 2538) : 47.

คู่แข่งได้ก็คือข้อมูลข่าวสาร ภาครัฐบาลเห็นความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม การวิจัยพัฒนา การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังกำหนดให้ปี พ.ศ. 2538 เป็นปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย มีการจัดทำแผนและนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศของชาติ เพื่อให้ประเทศนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศไปพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เช่น การกระจายโอกาสทางการศึกษา การติดต่อสื่อสาร การส่งเสริมสาธารณสุขมูลฐาน การสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม กระจายรายได้และการกระจายความเจริญไปยังท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกล⁶⁸ โดยในช่วงปี 2000 เกิดแรงกดดันจากนานาประเทศ ทำให้ไทยต้อง เข้าร่วมโครงการ e-Asean ตามภูมิภาคเอเชียที่ตกลงกัน โดยที่ไทยจะพัฒนาโครงการที่เรียกว่า e-Thailand ขึ้นมาและหนึ่งในโครงการดังกล่าวใช้ชื่อว่ารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ซึ่งประกาศว่ารัฐบาลไทยจะเข้าสู่ความเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ภายในปี 2550 หรือในอีก 6 ปีข้างหน้าโดยใช้ผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง CIO เป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการด้านการบริหารบุคคลและข้อมูลสารสนเทศของภาครัฐ เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการบริหาร และด้านการบริการภาครัฐ ด้วยการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร (ICT) มาดำเนินการในการให้บริการต่างๆ ของรัฐเป็นจำนวนมาก สามารถดำเนินการออนไลน์ในระบบอินเทอร์เน็ตและสามารถให้บริการได้แบบ 7*14 หรือเจ็ดวันต่อสัปดาห์และยี่สิบสี่ชั่วโมงต่อวัน โดยไม่มีวันและเวลาหยุด⁶⁹

ส่วนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการศึกษา การใช้งานระบบนี้จะมีแนวทางของการพัฒนาประยุกต์เข้ากับงานอยู่หลายแนวทาง เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วย การศึกษาทางไกล เครือข่ายทางการศึกษา การใช้ห้องสมุด การใช้งานในห้องปฏิบัติการ และการใช้งานประจำและงานบริหาร โดยในด้านเครือข่ายสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับถือเป็นแนวทางในการดำเนินการร่วมกันที่จะให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของทุกหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้สามารถเรียกใช้และแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างมี

⁶⁸ ยืน ภู่วรรณ, “เทคโนโลยีสารสนเทศกับการพัฒนาประเทศ,” ไมโครคอมพิวเตอร์ 116 (มีนาคม 2538) : 47.

⁶⁹ สำนักงานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการดำเนินโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ [Online], accessed 8 January 2003. Available from <http://www.egovernment.or.th>.

ประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการปฏิบัติงานให้มากขึ้นซึ่งสรุปได้ว่า

1. การเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (MOENET : ministry of education network) โดยมีศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ประสานในฐานะเป็นศูนย์กลางระบบข้อมูลและเครือข่ายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นศูนย์ประสานเสนอแนะนโยบายและแผนด้านเทคโนโลยี เป็นศูนย์พัฒนาระบบ MIS และศูนย์ส่งเสริมเผยแพร่คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ และเป็นศูนย์วิทยบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย วางแผน และรวบรวมรายงานสถิติ/ประเมินผล การศึกษาในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์สารสนเทศของหน่วยงานระดับกอง ในสังกัดกรมต่างๆที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การเชื่อมโยงส่วนกลาง (2538 – 2539) จะมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยผ่าน NECTEC ระบบเครือข่ายเส้นใยนำแสง (fiber optic) เชื่อมโยงภายในกระทรวง และมี คู่สายโทรศัพท์เชื่อมต่อหน่วยงานภายในกระทรวง

1.2 การเชื่อมโยงส่วนภูมิภาค (2539 – 2541) มีเครือข่ายเชื่อมโยงด้วยระบบ คู่สายโทรศัพท์ผ่านตัวแปลงสัญญาณ (Modem) และการเชื่อมโยงด้วยระบบเครือข่ายดาวเทียม (satellite system) โดยการเชื่อมโยงไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขต 12 เขต และสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดต่างๆ

1.3 การเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) ศูนย์สารสนเทศ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เชื่อมโยงเครือข่าย MOENET กับเครือข่าย internet ของ NECTEC ในการเชื่อมโยงเครือข่ายดังกล่าวก็เพื่อสามารถรับ – ส่งแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันระหว่างส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยศูนย์สารสนเทศได้พัฒนาโปรแกรมกลาง (software) ในการจัดเก็บข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft for Windows) พัฒนาเพิ่มการจัดเก็บข้อมูลในส่วนภูมิภาค

2. การเชื่อมโยงเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) การเชื่อมโยงส่วนกลาง ฝ่ายสารสนเทศมีแม่ข่ายขนาดใหญ่ 1 ชุดเชื่อมโยงเครือข่ายกับกองต่างๆ 11 กอง กองละ 1 ชุด มีลูกข่าย 3099 ชุด การเชื่อมโยงส่วนภูมิภาค มีแม่ข่ายที่สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด (สพจ.) จังหวัดละ 1 ชุด ลูกข่ายจังหวัดละ 21 ชุด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีแม่ข่ายอำเภอละ 1 ชุด ลูกข่ายอำเภอละ 13 ชุด

3. การเชื่อมโยงเครือข่ายกรมสามัญศึกษา การเชื่อมโยงระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของหน่วยงานในสังกัดกรมสามัญศึกษานั้น ที่สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจะมีไมโครคอมพิวเตอร์ใช้งาน และมี modem เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลมายังส่วนกลาง โดยโรงเรียนต่างๆ จะทำการจัดเก็บข้อมูลส่งให้ สศ.กทม. และสจ. เพื่อตรวจสอบและรวบรวมส่งให้กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เพื่อตรวจสอบและจัดทำรายงานในภาพรวมต่อไป

4. สำนักงานสถาบันราชภัฏกำลังมีแผนงานที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างส่วนกลางกับสถาบันราชภัฏในส่วนภูมิภาค 36 แห่ง อีกด้วย⁷⁰

ลักษณะสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยพื้นฐานของเทคโนโลยีย่อมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ แต่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นอยู่ของสังคมสมัยใหม่อยู่มาก ลักษณะเด่นที่สำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศมีดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในการประกอบการทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและการอุตสาหกรรม จำเป็นต้องหาวิธีในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารเข้ามาช่วยทำให้เกิดระบบอัตโนมัติ เราสามารถฝากถอนเงินสดผ่านเครื่องเอทีเอ็มได้ตลอดเวลา ธนาคารสามารถให้บริการได้ดีขึ้น ทำให้การบริการโดยรวมมีประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น ใช้ในระบบจัดเก็บเงินสด จองตั๋วเครื่องบิน เป็นต้น

2. เทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนรูปแบบการบริการเป็นแบบกระจาย เมื่อมีการพัฒนาระบบข้อมูล และการใช้ข้อมูลได้ดี การบริการต่างๆ จึงเน้นรูปแบบการกระจาย ผู้ใช้สามารถสั่งซื้อสินค้าจากที่บ้านสามารถสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ นิสิตนักศึกษาบางมหาวิทยาลัยสามารถใช้คอมพิวเตอร์สอบถามผลสอบจากที่บ้านได้

3. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการดำเนินการในหน่วยงานต่างๆ ปัจจุบันทุกหน่วยงานต่างพัฒนาระบบรวบรวมจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในองค์การประเทศไทยมีระบบทะเบียนราษฎรที่จัดทำด้วยระบบ ระบบเวชระเบียนในโรงพยาบาล ระบบการจัดเก็บข้อมูลภาษี ในองค์การทุกระดับเห็นความสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

⁷⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานเรื่องการวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2540), 66 – 121.

4. เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวข้องกับคนทุกระดับ พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จาก การพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ การใช้ตารางคำนวณ และใช้อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมแบบต่างๆ เป็นต้น

ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศ

การกำเนิดของคอมพิวเตอร์เมื่อประมาณห้าสิบกว่าปีที่แล้ว เป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่ยุคสารสนเทศ ในช่วงแรกมีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องคำนวณ แต่ต่อมาได้มีความพยายามพัฒนาให้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับการจัดการข้อมูล เมื่อเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ได้ก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้สามารถสร้างคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดเล็กลง แต่ประสิทธิภาพสูงขึ้น สภาพการใช้งานจึงใช้งานกันอย่างแพร่หลาย ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่และสังคมจึงมีมาก มีการเรียนรู้และใช้สารสนเทศกันอย่างกว้างขวาง ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมกล่าวได้ดังนี้

1. การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของสังคมเมือง มีการพัฒนาใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อติดต่อสื่อสารให้สะดวกขึ้น มีการประยุกต์มาใช้กับเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เช่น ใช้ควบคุมเครื่องปรับอากาศ ใช้ควบคุมระบบไฟฟ้าภายในบ้าน เป็นต้น

2. เสริมสร้างความเท่าเทียมในสังคมและกระจายโอกาส เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการกระจายไปทั่วทุกหนแห่ง แม้แต่ถิ่นทุรกันดาร ทำให้มีการกระจายโอกาสการเรียนรู้ มีการใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล การกระจายการเรียนรู้ไปยังถิ่นห่างไกล นอกจากนี้ในปัจจุบันมีความพยายามที่ใช้ระบบการรักษาพยาบาลผ่านเครือข่ายสื่อสาร

3. สารสนเทศกับการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในโรงเรียนมีการนำคอมพิวเตอร์และเครื่องมือประกอบช่วยในการเรียนรู้ เช่น วิกิพีเดีย เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ช่วยจัดการศึกษา จัดตารางสอน คำนวณระดับคะแนน จัดชั้นเรียน ทำรายงานเพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงปัญหาและการแก้ปัญหาในโรงเรียน ปัจจุบันมีการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมากขึ้น

เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการศึกษา

เทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทต่อสถาบันการศึกษามาก เป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนและจัดการ การเรียนการสอน ช่วยในการเื้ออำนวยการทำงานวิชาการทั้งในแง่งานวิจัย เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่ทุกสถาบันการศึกษาได้ลงทุน และเริ่มนำมาใช้กันอย่างจริงจัง โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี

สารสนเทศที่จะต้องพัฒนารองรับการใช้งานภายในสถาบันการศึกษา ประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 5 ประการ คือ 1) ฮาร์ดแวร์ ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องวางรากฐานสำคัญเพื่อตอบสนองต่อการใช้งาน คำว่า ฮาร์ดแวร์ รวมไปถึงเรื่องระบบสื่อสารโทรคมนาคมทางด้านข้อมูลสารสนเทศ ที่จะทำให้การใช้งานฮาร์ดแวร์เกิดขึ้นได้ 2) ซอฟต์แวร์ ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะทำให้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ ซอฟต์แวร์จัดเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องใช้ในระบบ 3) เนื้อหา ได้แก่ ตัวข้อมูลข่าวสาร และตัวชิ้นงานที่สารสนเทศที่จะใช้ในระบบข้อมูลข่าวสารมีบทบาทและความจำเป็นเพราะทำให้ผู้ใช้ได้ใช้เนื้อหาตรงกับความต้องการพัฒนาต้องสร้างเนื้อหาสาระเพื่อเตรียมพร้อมให้เกิดการใช้งานได้ 4) บุคลากร เป็นเรื่องพื้นฐานที่องค์กรต้องพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษา ต้องเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างคุณค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5) ระเบียบวิธีการ เป็นส่วนพื้นฐานสุดท้ายที่สถาบันการศึกษาต้องพิจารณาและหาทางปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้รองรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ วิธีการสอนบางอย่างอาจแตกต่างกันไปจากแบบเก่าที่เคยดำเนินการมา ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เช่น การเรียนการสอน ผ่านเครือข่ายทางไกล การเรียนการสอนด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมช่วยสอน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ยังได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาในสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอน หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) การบริการข้อมูล หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้บริการในด้านข้อมูลข่าวสาร 4) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ทางการศึกษา 5) การพัฒนาระบบสารสนเทศ หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา⁷¹

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนรู้

ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงกำลังเปลี่ยนฐานทางด้านเศรษฐกิจของประเทศจากฐานทางด้านอุตสาหกรรม (industrial-based economy) ไปเป็นฐานทางด้านความรู้(knowledge-base economy) ส่วนสำคัญของประเทศเหล่านั้นคือ “การศึกษา” เป้าหมาย

⁷¹ กรมวิชาการ, รายงานสรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544), 5.

ที่สำคัญของประเทศพัฒนาแล้วอยู่ที่การให้การศึกษาประชากรเข้าสู่โลกแห่งเทคโนโลยี โดยเน้นปัจจัยสำคัญของประเทศอยู่ที่ความรอบรู้ของคนในชาติ การเรียนรู้ของคนในชาติกับการสร้างสังคมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารประเทศต้องมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของขุมความรู้ให้กลายเป็นแหล่งความรู้โลก(world knowledge) การเรียนรู้ต้องทำได้มาก รวดเร็ว ใช้เวลาน้อย ต้นทุนต่ำและที่สำคัญ คือ ความรู้จะมีบทบาทที่สำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆและผูกพันกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เมื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีบทบาทกับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาได้มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือที่เรียกว่า “ซีเอไอ”(CAI-Computer Aided Instruction) มีการผลิต CD เพื่อเก็บรวบรวมความรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียน มีการสร้างเอกสาร “ไฮเปอร์เท็กซ์” (Hypertext) ที่เชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เป็นแหล่งค้นหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ระบบการเรียน การสอนที่มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียน เป็นการศึกษาหรือเรียนรู้แบบเฉพาะตัว การเรียนในลักษณะนี้จึงมีลักษณะให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centric) ครูเป็นผู้ช่วยเหลืออยู่ห่างๆ⁷²

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษายุคสังคมแห่งการเรียนรู้

เทคโนโลยีและการสื่อสารนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาการศึกษา การวางแผนจัดการศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเพิ่มจำนวนประชากรและความต้องการทางการศึกษา รวมทั้งความต้องการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ทำให้เทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เคยใช้ได้ผลใช้ไม่ได้กับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงมีความพยายามนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยพัฒนาการจัดการศึกษากันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาของไทยในอนาคตจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาใช้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในยุคสารสนเทศที่ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ สามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็วหมด เทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ปฏิรูปการศึกษา ขยายการศึกษาไปสู่ผู้ด้อยโอกาสในเมือง ชนบท และภูมิภาคและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีการประชุมทางไกล(Teleconference)เป็นวิธีการนำสื่อทางไกลทางภาพและทางเสียง คือ การนำวิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ มาใช้ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ด้วยการจัดให้ผู้เรียนสามารถมีการส่งสัญญาณสื่อสารกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบโทรทัศน์และวิทยุ

⁷² ยีน กูว์รเวอร์ธ และสมชาย นำประเสริฐชัย, ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546), 24-25.

จากสถานีแม่ที่ตั้งอยู่ห่างไกลไปยังผู้เรียนที่รอรับสัญญาณอยู่ในสถานีลูกหลายๆแห่งได้ ซึ่งในสถานีลูกแต่ละแห่งก็จะมีการจัดชั้นให้ผู้เรียนเข้าเรียนเช่นเดียวกันกับชั้นเรียนในสถานีแม่ ผู้เรียนสามารถซักถามปัญหาและพุดจาได้ตอบกับผู้สอนได้โดยการส่งสัญญาณภาพผ่านระบบโทรศัพท์ทางไกล การนำเทคนิคการประชุมทางไกลมาใช้จะเกิดประโยชน์ด้านการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างครูมาสอน เนื่องจากการสอนแบบนี้สามารถสอนนักเรียนได้พร้อมกันครั้งละมากๆ ผู้เรียนจะสามารถรับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญคนเดียวกันในด้านต่างๆได้ง่ายขึ้น ที่สำคัญคือการทำที่ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กันได้ทั้งในลักษณะของภาพและเสียงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้เท่าเทียมกันในทุกๆพื้นที่ของประเทศ

2. เทคโนโลยีดาวเทียมทางการศึกษา (Educational Satellite) ปัจจุบันดาวเทียมนับว่าเป็นเทคโนโลยีพื้นฐานที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจากสถานีที่ห่างไกล ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดาวเทียมนี้ หากบ้านใดมีจานรับสัญญาณดาวเทียมก็สามารถศึกษาหาความรู้จากรายการวิทยุ โทรทัศน์ทางการศึกษาที่แพร่สัญญาณเสียงและภาพผ่านระบบดาวเทียมได้ การศึกษาระบบนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการส่งดาวเทียมไทยคมขึ้นไปเป็นสถานีถ่ายทอดสัญญาณในชั้นบรรยากาศของโลก ซึ่งกรมการศึกษาออกโรงเรียน และโรงเรียนไกลกังวล ได้จัดให้มีโครงการศึกษาทางไกลผ่านระบบดาวเทียมไทยคมขึ้น ดังนั้น หากมีการแก้ไขข้อจำกัดในการรับสัญญาณเพื่อให้โทรทัศน์ทุกบ้านเรือนสามารถรับสัญญาณดาวเทียมทางการศึกษาได้

3. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทางการศึกษา (Educational Computer) ขณะนี้คอมพิวเตอร์ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในวงการศึกษากันอย่างแพร่หลายทั้งในรูปแบบการสอนและบริการการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์นั้นเป็นสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ ทั้งในลักษณะการเรียนรู้ตามลำพัง ด้วยตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยการแสดงสีสันทัน ภาพและเสียงออกมากระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวตลอดเวลา ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนที่เรียนจากคอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา สามารถประเมินผลและทราบความก้าวหน้าได้อย่างอัตโนมัติ การตอบคำถามต่างๆ ผู้เรียนไม่สามารถแอบดูคำตอบได้และเมื่อตอบคำถามเสร็จแล้วจะได้รับผลย้อนกลับ (Feedback) ทันที นอกจากนี้ผู้สอนยังใช้เวลาในการสอนน้อยลงจึงสามารถค้นคว้าพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนใหม่ๆได้ ปัจจุบันนี้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ได้จากตัวอักษร เสียงและภาพอย่างมีชีวิตชีวา โดยสร้างขึ้นจากโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังมีการนำเอาคอมพิวเตอร์ไปใช้ประกอบการศึกษาหาความรู้ในลักษณะอื่นๆ ได้ ดังนี้

3.1 ไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) เป็นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลทั้งที่เป็นข้อความ รูปภาพและเสียงโดยใช้คอมพิวเตอร์เชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน เมื่อต้องการสืบค้นผู้ใช้เพียงกำหนดหัวข้อที่ต้องการก็จะได้รับทราบข้อมูลนั้นๆ ในเวลาอันรวดเร็ว การศึกษาหาความรู้จากสารานุกรมแบบเก่าจึงดูเหมือนเป็นการล่าสมัยไปทันที เพราะในระบบไฮเปอร์เท็กซ์เพียงแต่กดปุ่มแป้นพิมพ์ของคอมพิวเตอร์เท่านั้นก็สามารถรับรู้เรื่องราวเช่นเดียวกับที่บันทึกไว้ในสารานุกรมได้

3.2 วิดีโอปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video) เป็นการเชื่อมโยงเอาระบบของวิดีโอ คอมพิวเตอร์และโปรแกรมในซอฟต์แวร์เข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถควบคุมระบบการทำงานในการเลือกเล่นวิดีโอได้ตามลำดับที่ต้องการขณะที่ใช้งานจะมีการเล่นวิดีโอเทปหรือวิดีโอดิस्कให้ภาพและเนื้อหาวิชาปรากฏบนจอโทรทัศน์พร้อมกับเสียงบรรยาย โดยมีผู้เรียนหรือผู้สอนทำการควบคุมจากการพิมพ์คำสั่งเข้าทางแป้นพิมพ์ ให้คอมพิวเตอร์ทำการจัดลำดับเนื้อหา ตามคำถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามพร้อมทั้งมีการโต้ตอบกันไปมาทางคอมพิวเตอร์ได้วิดีโอปฏิสัมพันธ์จึงเหมาะกับการเรียนเป็นรายบุคคลและเรียนเป็นกลุ่ม

3.3 เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เป็นระบบเครือข่ายเพื่อรับและส่งข้อมูลให้กับสมาชิก โดยการรวมเอาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หลายๆ เครือข่ายเข้าด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้มีเครือข่ายข้อมูลมากกว่า 70,000 เครือข่าย ใน 152 ประเทศ และคาดว่าจะมีจำนวนเครือข่ายและสมาชิกผู้ใช้บริการเครือข่ายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เฉพาะประเทศไทย มีศูนย์กลางเครือข่ายอยู่หลายแห่งด้วยกัน เช่น ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) เคเอสซีคอมเน็ต ล็อกซ์อินโฟ อินโฟนิวส์ สามารถอินโฟเน็ต เอเน็ต เป็นต้น การบริการในระบบอินเทอร์เน็ตนี้สมาชิกจะสามารถรับ-ส่งข่าวสาร ค้นคว้าหาความรู้ได้จากศูนย์กลางเครือข่ายและสมาชิกอื่นๆทุกแห่ง เพียงแต่เขียนคำสั่งเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับระบบอินเทอร์เน็ต เท่านั้นก็สามารถจะรับและส่งข้อมูลได้ทั้งในลักษณะของข้อความเสียง ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว นอกจากนี้ สมาชิกยังสามารถใช้บริการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ ทั้งรับ-ส่งข้อความในรูปแบบของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) การเผยแพร่และรับข่าวสาร (Chart) การซื้อขายสินค้า (E-Commerce) ฯลฯ ซึ่งบริการต่างๆสามารถจัดให้ได้ตามที่สมาชิกตกลงซื้อจำนวนบริการเอาไว้ และในปัจจุบันนี้มีการจัดการศึกษาผ่านอินเทอร์เน็ตแล้ว ทั้งในลักษณะของการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่าย (Web Base Instruction) และมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (Virtual University)⁷³

⁷³ รวีวัตร์ สิริภูบาล, “เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา : ปัจจัยพัฒนาการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ” ,วารสารวิชาการ 4,1 (มกราคม 2544) : 45-48.

เทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันการศึกษา

เครือข่ายคอมพิวเตอร์

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์หลายเครื่องมาเชื่อมต่อกันเพื่อวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสารกัน 2) เพื่อให้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน 3) เพื่อใช้ข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน⁷⁴

เครือข่ายคอมพิวเตอร์กับการศึกษา

สถาบันศึกษามีการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อและเครื่องมือในการเรียนการสอน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์จึงกลายเป็นตัวเชื่อมระบบการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์กับนักเรียนในรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบครูเป็นจุดศูนย์กลางและนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางเข้าด้วยกันหลายๆ มหาวิทยาลัย จึงสร้างเครือข่ายหลักของมหาวิทยาลัยและเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต และเรียกเครือข่ายนี้ว่า “แคมปัสเน็ตเวิร์ค”

ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัย ครู อาจารย์สามารถนำเอกสาร คำสอน ตำราใส่ในสถานีบริการหรือเซิร์ฟเวอร์บนเครือข่าย เอกสารคำสอนเก็บอยู่ในรูปแบบเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์ที่เรียกว่า “โฮมเพจของระบบเวิลด์ไวด์เว็บ” (WWW) และรู้จักกันดีบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เอกสารเหล่านี้จึงเก็บในรูปแบบที่เรียกดูผ่านบราวเซอร์ (Browser) เพื่อให้ครูนำมาใช้สอนในห้องเรียนได้ และเมื่อสอนเสร็จ นักเรียนสามารถเรียกดู เพื่อศึกษาภายหลัง ลักษณะของเอกสารคำสอนเหล่านี้เรียกว่า “โฮมเพจประจำวิชา” ด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนสามารถเรียกมาดูจากที่ใดก็ได้ และเรียกดูเวลาใดก็ได้ หากมีข้อสงสัยก็สามารถส่งคำถามผ่านเครือข่ายด้วย อีเมลล์หรือติดต่อกับเพื่อนฝูงเพื่ออภิปรายปัญหา หากต้องการเอกสารอื่นประกอบก็สามารถเชื่อมต่อไปยังมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เพื่อขอคู่มือโฮมเพจประจำวิชาของมหาวิทยาลัยอื่นทั่วโลก การเรียนการสอนจึงมีลักษณะไร้พรมแดน ทำให้สืบค้นหาข้อมูลข่าวสารในสถานที่ห่างไกลได้

เทคโนโลยีเว็บ หรือ เวิลด์ไวด์เว็บ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทำให้ระบบการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเป็นตัวเชื่อมระหว่างครูกับนักเรียน หากทุกห้องเรียนมีเครื่องฉายภาพจากคอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์ต่ออยู่กับเครือข่าย ครูสามารถดำเนินการสอนโดยใช้ข้อมูลที่เตรียมไว้บนเครือข่ายได้โดยง่ายเมื่อนักเรียนกลับบ้านก็สามารถใช้โมเด็มติดต่อเข้าสู่

⁷⁴ วชิราพร พุ่มบานเย็น, เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์(กรุงเทพ ฯ : ซอฟท์เพรส, 2545), 127.

เครือข่าย นำเอกสารคำสอนต่างๆ มาทบทวนการเรียนการสอนยุคใหม่จึงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยได้มาก⁷⁵

การใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางเชื่อมทำให้ระบบการเรียนการสอนเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันตลอด แต่ก็ส่งข่าวสารถึงกันได้ ระบบการเรียนการสอนยุคใหม่นี้จึงก่อให้เกิดวิทยาเขตในโลกแห่งจินตนาการหรือที่เรียกว่า “ไซเบอร์แคมปัส” (Cyber Campus)

เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน

ปกติเทคโนโลยีจะเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 ลักษณะ คือ

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Learning about Technology) ได้แก่ เรียนรู้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ เรียนรู้จนสามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์ได้ ทำระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นสื่อสารข้อมูลทางไกลผ่าน E-mail และ Internet ได้

2. การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Learning by Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ ความรู้ใหม่ๆ และฝึกความสามารถ ทักษะ บางประการโดยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ได้รับการพัฒนาให้มีรูปแบบของการเรียน การนำเสนอ การถ่ายทอดสารสนเทศ การปฏิสัมพันธ์ การประเมินและลักษณะอื่นๆ แตกต่างไปจากการเรียนด้วยบทเรียนโปรแกรมเป็นอย่างมาก หลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้กับบทเรียนโปรแกรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่นำมาใช้สำหรับการวางแผนการสร้างบทเรียน CAI ในการดำเนินการสร้างบทเรียน CAI นั้น จำเป็นต้องใช้ความรู้ในศาสตร์สาขาอื่นมาประกอบด้วย นอกจากนี้ความแตกต่างของ CAI ที่เรียนกับคอมพิวเตอร์กับบทเรียนโปรแกรมที่ส่วนมากเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นคล้ายหนังสือเรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์กับบทเรียนโปรแกรมที่ส่วนมากเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นคล้ายหนังสือเรียนพิมพ์ลงบนกระดาษทำให้สถานการณ์ของการเรียนรู้เปลี่ยนไป แนวความคิดการสร้างบทเรียนCAI จึงแตกต่างจากบทเรียนโปรแกรมหลายประการเนื่องจากความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอข้อมูลและเพิ่มระดับของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ถึงแม้จะมีทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการออก

⁷⁵ ยืน ภู่วรรณ และ สมชาย นำประเสริฐชัย, ไอซีที เพื่อการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546), 64-65.

แบบบทเรียนร่วมกันอยู่บ้างก็ตาม⁷⁶ การเรียนรู้ทักษะใหม่ๆทางโทรทัศน์ที่ส่งผ่านดาวเทียม การค้นคว้าเรื่องที่สนใจผ่าน Internet เป็นต้น

3. การเรียนรู้กับเทคโนโลยี (Learning with Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยระบบการสื่อสาร 2 ทาง (interactive) กับเทคโนโลยี เช่น การฝึกทักษะภาษา กับโปรแกรมที่ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความถูกต้อง (Feedblack) การฝึกการแก้ปัญหา กับสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้น⁷⁷

ความหมายของอินเทอร์เน็ต

คำว่า Internet เป็นคำย่อของ Internetwork ซึ่ง Pocket Dictionary ของ Peter Dyson ระบุว่า The world's largest computer network, consisting of over 10,500 individual networks supporting over 1.7 million computers and 15 million users. The Internet users TCP/IP protocols. หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เชื่อมโยงเครือข่ายย่อยมากกว่า 10,500 เครือข่าย ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์มากกว่า 1.7 ล้านเครื่อง ที่มีผู้ใช้เครือข่ายไม่น้อยกว่า 15 ล้านคน และเครือข่ายนี้ใช้ Transmission Control Protocol/Internet Protocol เป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยง⁷⁸

อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อระบบต่างๆจากทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา องค์กรหน่วยงานทั้งงานราชการและเอกชน ซึ่งมีข้อมูลต่างๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้⁷⁹

⁷⁶ กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, “ประสิทธิภาพบทเรียน CAI,” เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา มูลนิธิศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล 10,1 (ประจำปีการศึกษา 2546) :103.

⁷⁷ สงบ ลักษณะ, “แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้,” ใน สารสนเทศ ศษ. 2544 ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา) : 110.

⁷⁸ อธิปัติย์ คลี่สุนทร , Internet & Schoolnet กับการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาไทย [Online], accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.

⁷⁹ วชิราพร พุ่มบานเย็น, เทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ (กรุงเทพฯ: ซอฟท์เพรส 2545), 148.

ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ทางการศึกษา

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพและความเสมอภาคกันในหลายเรื่อง ดังนี้

1) ครู อาจารย์ผู้สอน สามารถพัฒนาคุณภาพบทเรียน หรือแนวคิดในสาขาวิชาที่สอน โดยการเรียกดูจากสถาบันการศึกษาอื่น ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาวิชาการ คู่มือครู แบบฝึกหัด ซึ่งบางเรื่องสามารถคัดลอกนำมาใช้ได้ทันที เนื่องจากผู้ผลิต ผู้คิดเดิม แจกความจำนองให้เป็นของสาธารณะชนนำไปใช้ได้ (Public Mode) ในทางกลับกันครู อาจารย์ ท่านใดมีแนวคิด วิธีการสอน คู่มือการสอนที่น่าสนใจ สร้างความเข้าใจได้ดีกว่าผู้อื่น ก็สามารถนำเสนอเรื่องดังกล่าวใน Web Site ของสถาบันของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นศึกษาใช้งานได้ ส่วนหนึ่งของเรื่องดังกล่าวอาจจะทำเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปหรืออยู่ในรูป CD-ROM (Compact Disk Read – Only Memory) ซึ่งโดยทั่วไปเรียกกันว่า คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนการสอน (CAI) ซึ่งมีทั้งช่วยสอนวิชาต่างๆไป และช่วยสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการด้านคอมพิวเตอร์โดยตรง

2) นักเรียน นักศึกษา สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนของครู อาจารย์ ต่างสถาบัน เนื้อหาสาระที่ห้องสมุดตนเองยังไม่มี รูปภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เช่น การทำงานของเครื่องจักร การศึกษาคุณลักษณะรายละเอียดยของการทำงานของร่างกาย เสียงดนตรี เพลง วิธีการเล่นกีฬา การทดลองวิทยาศาสตร์ ภาพเขียนทางศิลปะวัฒนธรรม สารคดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ภูมิศาสตร์ วิธีการถนอมอาหาร การเรียนด้วยตนเองผ่านบทเรียนสำเร็จรูป (Self –learning instruction) การทำอุปกรณ์บางอย่างด้วยตนเอง (Self –doing instruction) การแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในสถาบันเดียวกันแต่คนละห้อง หรือต่างสถาบัน ฯลฯ

3) ข้อมูลการบริหารจัดการ สามารถติดตามถ่ายโอนและแลกเปลี่ยนได้ ทะเบียน ประวัตินักเรียน การเลือกเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแนะแนว การศึกษาและอาชีพ ข้อมูลผู้ประกอบการด้านอาชีพรายได้ต่อปี การย้ายถิ่นที่อยู่ ข้อมูลครูอาจารย์ เงินเดือน คุณวุฒิ การอบรม ฝึกฝน ความรู้ความสามารถพิเศษ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวพร้อมภาพของนักเรียน อาจารย์จะช่วยให้อาจารย์ประจำชั้น ประจำวิชา ฝ่ายบริหารได้ติดตาม แลกเปลี่ยนถ่ายโอนตามความจำเป็นเพื่อดูแลให้นักเรียน อาจารย์สามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละคน ข้อมูลดังกล่าวรวมถึงเด็กผู้มีพรสวรรค์เก่งเป็นเลิศ หรือเด็กและเยาวชนที่ยังต้องการความช่วยเหลือเนื่องจากพิการทางร่างกายและ/หรือจิตใจ ซึ่งต้องการการชดเชยในบางเรื่องบางส่วน เพื่อให้สามารถช่วยตนเอง

และครอบครัวได้ตามศักยภาพของตน ระบบข้อมูลเช่นนี้เรียกกันว่าข้อมูลการบริหารการจัดการ (MIS)⁸⁰

การพัฒนาเว็บไซต์ให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลได้เร่งรัดให้หน่วยงานทุกระดับ มี website เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมระบบข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน ข้อมูลผลการดำเนินงานระดับนโยบายและภารกิจหลักของหน่วยงาน เป็นศูนย์กลางการรายงาน การติดตาม และเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง เพื่อการเรียนรู้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนและเพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการเรียกใช้ประโยชน์และการค้นหา ปัจจุบันหน่วยงานระดับกรมและเทียบเท่ามีเว็บไซต์ครบทุกหน่วยงาน และไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของหน่วยงานในระดับกองของแต่ละกรมมีเว็บไซต์เป็นของหน่วยงานเอง

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับกระทรวง(MOC) และเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานนายกรัฐมนตรี (PMOC) พร้อมทั้งจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการระดับกรม (DOC) และศูนย์ปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการติดตามการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ และเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการสำนักงานนายกรัฐมนตรี(PMOC) ตามนโยบายรัฐบาล โดยผ่าน website ของกระทรวง⁸¹

รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book)

รูปแบบที่ 1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีรูปแบบธรรมดา จัดทำใน 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยจัดทำจากหนังสือประเภทต่างๆ ที่กรมวิชาการจัดทำไว้ ได้แก่ หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือครู หนังสือความรู้สำหรับครูในด้านต่างๆ อาทิเช่น หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการวิจัย แนวทางการวัดและประเมินผล ฯลฯ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนี้ ผู้ใช้สามารถเรียกใช้ได้ใน 2 ลักษณะคือ สืบค้นด้วยคำสำคัญ(Keyword) และเปิดอ่านเป็นเล่มๆได้ โดยผู้ใช้ต้องมีโปรแกรม Acrobat Reader ในการเปิดอ่าน 2) จัดเก็บในรูปแบบเอกสารสำคัญ (Archives)

⁸⁰ อธิปัติย์ คลี่สุนทร, Internet & School กับการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาไทย

[Online], accessed 8 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.

⁸¹ จรวยพร ธรณินทร์, กระทรวงศึกษาธิการก้าวสู่การเป็น E-ministry โดยใช้ IT ในงานบริหารสำนักงานและจัดการศึกษา [Online] accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.

กรมวิชาการได้นำหนังสือเก่า หนังสือหายากแบบเรียนเก่าที่อยู่ในห้องสมุดกรมวิชาการ ซึ่งสภาพของหนังสือไม่สามารถให้บริการยืมเพื่ออ่านหรือศึกษาค้นคว้าจากตัวเล่มหนังสือจริงได้ แต่หนังสือเหล่านี้ยังมีคุณค่า จึงได้นำมาจัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยวิธีสแกนและจัดเก็บในรูปแบบไฟล์ pdf (Portable Document Format) เพื่อการอนุรักษ์หนังสือและการให้บริการที่ห้องสมุดกรมวิชาการ หนังสือที่นำมาจัดทำในลักษณะนี้ เช่น หนังสือจินตคณิต แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1-2 ประถม ก กา นิทานร้อยบรรทัด เล่ม 1-6 นิทานโบราณคดี เล่ม 1-2 เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีรูปแบบมัลติมีเดีย(Multimedia e-Book) หนังสือรูปแบบนี้เพิ่มเริ่มจัดทำโดยเลือกเฉพาะเนื้อหาที่ต้องการองค์ประกอบด้านมัลติมีเดีย เช่น ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีทัศน์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น⁸²

ความหมายของ e-Learning

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของ e-Learning มีแตกต่างกันตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล แต่มีส่วนที่เหมือนกันคือ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ และเนื่องจากคอมพิวเตอร์และเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นที่มาของ electronic learning หรือที่เรียกสั้นๆว่า e-Learning การใช้คำนี้ปรากฏเป็นที่นิยมเมื่ออินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการเรียนรู้ นอกเหนือจากบทบาทในการค้ารูปแบบใหม่ที่เรียกว่า อีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) ที่ได้ยื่นกันบ่อยครั้ง และมีบทบาทในทุกองค์กรที่ล้วนกำลังพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวให้เป็น e-School e-Business และ e-Government เป็นต้น

Kurtus กล่าวว่า e-Learning เป็นรูปแบบของเนื้อหาสาระที่สร้างเป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่อาจใช้ซีดีรอมเป็นสื่อกลางในการส่งผ่าน หรือใช้การส่งผ่านเครือข่ายภายใน หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ e-Learning อาจอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ช่วยการฝึกอบรม (Computer-Based Training: CBT) และการใช้เว็บเพื่อการฝึกอบรม (Web-Based Training : WBT) หรือใช้ในการเรียนทางไกล

Campbell ให้ความหมายของ e-Learning ว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์และการศึกษาที่มีคุณภาพสูงที่ผู้คนทั่วโลกมีความสะดวกและ

⁸² วิณา อัครธรรม, “หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ของกรมวิชาการ,” วารสารวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 6,10 (ตุลาคม 2546): 28.

สามารถเข้าถึงได้ ไม่จำเป็นต้องจัดการศึกษาที่ต้องกำหนดเวลาและสถานที่เปิดประตูของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชากร⁸³

รูปแบบของ e-Learning

รูปแบบของการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โมเดลการเรียนการสอนแบบ e-Learning ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นหลักเหมือน เช่น e-Commerce หรือ e-Business

การใช้ e-Learning เป็นเรื่องที่ต้องมีการบริหารจัดการและการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการโดยใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือให้ถึงเป้าหมายได้ง่ายและเร็วขึ้น จุดเด่นของการเรียนรู้แบบนี้คือ การเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกสถานที่ สำหรับการสร้างเนื้อหาที่มีลักษณะที่ทำให้สิ่งที่สร้างขึ้นนั้นนำกลับมาใช้ได้ตลอดเวลา เรียกซ้ำได้ไม่รู้จบ การดำเนินการต่างๆ จึงใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้าช่วย เช่น การประเมินผล การสอบ ทดสอบความรู้ต่างๆ⁸⁴

เครือข่าย SchoolNet ในประเทศไทย

โรงเรียนที่ร่วมโครงการในระยะแรก มีประมาณ 100 โรงเรียนทั่วประเทศโดยมีศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติเป็นแกนกลาง จากกรดำเนินการโครงการมีโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนสนใจเข้าร่วมโครงการมากขึ้น มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากถึง 3,627 โรงเรียนในเดือนพฤศจิกายน 2544

หลายโรงเรียนทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคได้สร้างโฮมเพจและนำมาฝากเก็บไว้ที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติมีการนำเรื่องราวกิจการต่างๆตลอดจนเอกสารสิ่งพิมพ์เกมการศึกษา แบบทดสอบเนื้อหาบทเรียน รวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ ของโรงเรียน นับเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่มีโรงเรียนจำนวนมากเห็นความสำคัญ และพร้อมที่จะต้องเข้าสู่เครือข่ายแบบถาวรต่อไปในอนาคต

เครือข่ายโรงเรียนจึงเป็นมิติใหม่ในวงการการศึกษาที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาการต่างๆ โดยมีเครื่องมือทันสมัยใหม่ช่วยนักเรียน จะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการ ครูผู้สอนกำหนดการบ้าน

⁸³ บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, “แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้,” ใน สารสนเทศ ศธ. 2544 ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา), 133-134.

⁸⁴ ยืน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย, ไอซีที เพื่อการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น , 2546), 50.

ไว้บนเครือข่าย นักเรียนได้ศึกษาและทำการบ้านตามที่มอบหมาย การดำเนินการทั้งหมดผ่านเทคโนโลยีที่เรียกว่า เว็บบ(Web) มีการติดตามและประเมินผลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด

สำหรับในประเทศไทย โครงการSchoolNetจึงเป็นโครงการที่น่าสนับสนุนและดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเน้นให้เป็นรูปธรรมเพื่อกระจาย โอกาสทางการศึกษา เครือข่ายโรงเรียน จึงเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการมีประโยชน์และคุณค่ายิ่งกว่าสิ่งอื่นใด การพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยเฉพาะนักเรียน จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ายิ่ง การสร้างถนนของข้อมูลข่าวสาร เชื่อมโยงไปยังสถานศึกษาทุกแห่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลนี้ควรเร่งดำเนินการอย่างยิ่ง และที่สำคัญ ต้องพัฒนาเนื้อหาภายใน Schoolnet และพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องด้วย⁸⁵

SchoolNet เครือข่ายมัธยมศึกษา

SchoolNet เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อโรงเรียนในประเทศไทยเข้าด้วยกัน และเชื่อมต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ มาช่วยยกระดับการศึกษาของนักเรียนไทย เครือข่ายโรงเรียนไทย ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในโลก และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง โรงเรียน ระหว่างครูกับครู ระหว่างครูกับนักเรียน ตลอดถึงระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง อันจะเป็นการตอบสนองนโยบายของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (ไอที-2000)⁸⁶

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการการศึกษา ดังนี้

การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้

⁸⁵ ยืน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย, ไอซีที เพื่อการศึกษาไทย, 69.

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน , 67.

โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้ อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบ ประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12) การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้ง จัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้น ต่อผู้เรียน ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอขอ งบประมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ การ จัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณและการโอนเงิน งบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ได้แก่ การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และการประเมินผลการใช้เงินและ ผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ได้แก่ การจัดการทรัพยากร การระดมทรัพยากร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และกองทุน สวัสดิการเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน ได้แก่ การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บ รักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน และการกันเงินไว้เบิกเหลืออมปี 6) การบริหารบัญชี ได้แก่ การจัดบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน และการจัดทำและจัดหาแบบ พิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ได้แก่ การจัดทำระบบฐาน ข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้าง และการควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงานบุคคล

การบริหารบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษา วินัย และ 5) การออกจากราชการ

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการการบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหาร ทั่วไป 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงาน

อื่นๆ 17) การจักระบบควบคุมภายในหน่วยงาน 18) งานบริการสาธารณะ และ 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น⁸⁷

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

สมถวิล ชูทรัพย์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 พบว่า ระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวมอยู่ในระบบที่ 3หรือระบบการปรึกษาหารือ⁸⁸

เพ็ญรุ่ง กวีรัตน์ธำรง ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู กับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน⁸⁹

ปัญญา ศรีแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนเทศบาล” ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนส่วนมากจะใช้บริหารธุรการ การเงินและพัสดุมากที่สุด งานวิชาการใช้จัดทำข้อสอบ งานธุรการ การเงินและ

⁸⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 33-65.

⁸⁸ สมถวิล ชูทรัพย์, “การใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538), บทคัดย่อ.

⁸⁹ เพ็ญรุ่ง กวีรัตน์ธำรง, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สายสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 5” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538), บทคัดย่อ.

พัสดุใช้จัดทำหนังสือราชการ เอกสารและสิ่งพิมพ์ งานบุคลากรใช้ทำทะเบียนประวัติบุคลากร งานกิจการนักเรียนใช้ทำทะเบียนการช่วยเหลือบริการอาหารกลางวัน เครื่องเขียน แบบเรียน งานอาคารสถานที่ใช้ทำทะเบียนประวัติการสร้างอาคารเรียน งบประมาณ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใช้จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ปัญหาและอุปสรรคการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงาน ด้านตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ มีจำนวนไม่เพียงพอ โปรแกรมมีราคาแพงและไม่สามารถจัดหาได้เพียงพอกับสภาพการใช้งาน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความพิวเตอร์เพื่อใช้และพัฒนาโปรแกรม บุคลากรได้รับการฝึกอบรมน้อยและระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้น ไม่มีงบประมาณในการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีหลักสูตรใช้ในการเรียนการสอน ขาดแบบเรียนและแบบฝึกหัด งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ไม่มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์⁹⁰

จำปี ทิมทอง ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย พบว่า มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนโดยการใช้บริการค้นหาข้อมูลจากเว็ลด์ไวด์เว็บและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของครูส่วนใหญ่ คือ การสื่อสารกับศูนย์บริการมีความเร็วต่ำ การใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตมีความซับซ้อนมาก นโยบายสนับสนุนด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตไม่ชัดเจน ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตเนื่องจากมีภาระงานอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ส่วนความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตของครูส่วนใหญ่ พบว่า มีความต้องการใช้บริการบนอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล และมีความต้องการให้มีการจัดอบรมด้านความรู้ในการนำอินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนมากที่สุด⁹¹

⁹⁰ ปัญญา ศรีแก้ว, “การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนเทศบาล” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541), บทคัดย่อ.

⁹¹ จำปี ทิมทอง, “สภาพ ปัญหา และความต้องการจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), บทคัดย่อ.

พัชรินทร์ บางเขียว ได้ศึกษาเชิงประเมินประสิทธิผลโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและใช้งานได้ดี โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต เพื่อการติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลและการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอน ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่าโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทยมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา⁹²

ชูศักดิ์ ชาญช่วง ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในภาพรวมและจำแนกรายด้าน⁹³

อุบล นิ่มนวน ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก⁹⁴

พัชรีย์ เวชยันต์วิวัฒน์ ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

⁹² พัชรินทร์ บางเขียว, “การประเมินประสิทธิผลของโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), บทคัดย่อ.

⁹³ ชูศักดิ์ ชาญช่วง, “พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), บทคัดย่อ.

⁹⁴ อุบล นิ่มนวน, “พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

โรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คือ พฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำ การจูงใจ การมีปฏิสัมพันธ์ และมีการอิทธิพลต่อกัน การตัดสินใจ การควบคุมการปฏิบัติงาน และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน⁹⁵

เอกชัย บุญมีพิพิธ ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่จบการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาและสาขาอื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกตามวุฒิ คือผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา มีระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน⁹⁶

สมชาติ ประชานุกุล ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการทำงานของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน⁹⁷

ศิริวรรณ ผ่องภิรมย์ ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อแยกพิจารณาใน

⁹⁵ พัชรี เวชยันต์วิวัฒน์, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

⁹⁶ เอกชัย บุญมีพิพิธ, “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาและสาขาอื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

⁹⁷ สมชาติ ประชานุกุล, “พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการทำงานของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

แต่ละด้าน และระดับคุณภาพของระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมและเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน⁹⁸

งานวิจัยต่างประเทศ

เรด และคณะ (Reid and others) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบในด้านการบริหาร องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม องค์ประกอบด้านครู องค์ประกอบด้านผู้บริหาร และองค์ประกอบด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน⁹⁹

แมนและลอว์เรนซ์ (Mann and Lawrence) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของครู คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร และบรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน¹⁰⁰

แคสซิดี (Cassidy) ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อการตัดสินใจการพัฒนาระบบการศึกษา วิเคราะห์ระบบการบริหารข้อมูลทางการศึกษา โดยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะส่งผลให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้เป็นผลประโยชน์และถึงมือผู้บริหารผู้เกี่ยวข้องทุกระดับการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลนั้นต้องกำหนดเกณฑ์เพื่อการประเมินและการออกแบบระบบ บริหารจัดการ ข้อมูลการศึกษาจึงจะสามารถพัฒนาระบบการศึกษาได้¹⁰¹

⁹⁸ ศิริวรรณ ผ่องภิรมย์, “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบสารสนเทศ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), บทคัดย่อ.

⁹⁹ Ken Reid, David Hopkins, and Peter Holly, Towards the Effective School (Oxford : Basic Blackwell Ltd., 1988), 24-29.

¹⁰⁰ Dale Mann, “Effective Schools as a Dropout Prevention Strategies,” NaSSP Bulletin 73 (September 1989) : 77-83.

¹⁰¹ Thomas James Cassidy, Jr, “Data for Decisions in Developing Education System : Anlysis of a Computer – Based Education Managent Information System in the Area Republic of Egypt,” Dissertation Adstracts International 51,9 (March 1991) : 2936 – A.

เพนนี่ เอ โรเบิร์ต (Penny A. Robert) ได้ศึกษาเหตุผลของครูในการนำเครือข่าย อินเทอร์เน็ตการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน พบว่า สิ่งที่น่าสนใจให้ครูนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ ประกอบ การเรียนการสอนคือ วิธีสอน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีสอนจากครูเป็นศูนย์กลางใน ห้องเรียนมาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เป็นการเรียนแบบ ร่วมมือและการเรียนการสอนแบบโครงการได้อีกด้วย อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ ช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจบทเรียนมากขึ้น มีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้น¹⁰²

ชิน ชิง-ชุน (Shin, Ching-Chun) ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติ แรงจูงใจ รูปแบบและ กลวิธีในการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ซึ่งมีการเสนอบทเรียนทาง เวิลด์ไวด์เว็บ พบว่า การใช้วิธีเรียนที่ต่างกับนักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันด้วยการเสนอบทเรียน บนเว็บทำให้นักเรียนสามารถเรียนได้ดี มีความสะดวกสบาย รู้สึกมีอิสระในการเรียน มีความสนุก สนานในการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเองและยังเป็นแรงจูงใจให้ม การแข่งขันด้านการเรียนมากขึ้น นักเรียนมีความสนใจที่จะตรวจผลการเรียนจากชั้นเรียน และครู ผู้สอนด้วยอีเมล กลุ่มอภิปราย กลุ่มข่าว หรือกลุ่มสนทนา¹⁰³

มหาวิทยาลัยศิลปากร สรุป สงวนลิขสิทธิ์

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร เป็นผลรวมทั้งหมดของการกระทำหรือการแสดง ออกที่ผู้บริหารสถานศึกษากระทำโดยตรงและเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น สามารถสังเกตเห็นได้ในการ บริหารงานสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรม 8 องค์ ประกอบ คือ ภาวะผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การ กำหนดเป้าหมาย การควบคุมการปฏิบัติงาน และ เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรมตาม แนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert) เป็นแนวคิดที่เหมาะสมที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่นำไปใช้ในการ บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปประพฤติดังต่อไปนี้

¹⁰² Penny A. Roberts, Characteristics of early adopters using educational Internet networks Internet teacher [CD-ROM], 1998. Abstract from : Dissertation Abstracts International Item : 9908561.

¹⁰³ Shin Ching-Chun, Relationships among student attitudes, motivation, learning styles, learning strategies, patterns of learning of learning and achievement a formative evaluation of distance education via web-based courses [CD-ROM], 1998. Abstract form: Dissertation Abstracts International Item : 9911641.

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเป็นงานอีกด้านหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีความจำเป็นและสำคัญในสถานศึกษา ดังที่กรมวิชาการได้กล่าวว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการ 3) การบริการข้อมูล 4) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ 5) การพัฒนาระบบสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษาด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีและ3)พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูล คือผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต(Likert)และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ขั้นตอน คือ การดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและระเบียบ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร วารสาร ตำรา บทความ ทฤษฎีข้อมูล รายงานการวิจัย ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย จัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปเก็บข้อมูลจากแหล่งที่เป็นตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

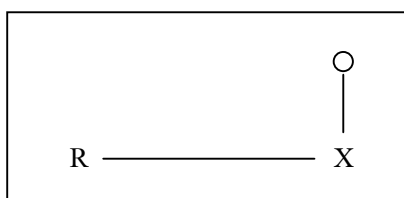
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานผลการวิจัย เสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ เสนอขออนุมัติโครงการวิจัย พิมพ์และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ ลักษณะข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่แผนแบบการวิจัยในลักษณะของตัวอย่างกลุ่มเดียว ตรวจสอบสภาพความจริงโดยไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และ 4 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 33 แห่ง

ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 3 และ 4) ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมด 33 แห่ง ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 แห่ง และสุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกาญจนบุรีแต่ละขนาดตามสัดส่วน ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็ก 13 แห่ง สุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 11 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 15 แห่ง สุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 14 แห่ง และ สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 5 แห่ง สุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 5 แห่ง

ขั้นที่ 2 จากสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 แห่ง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 4 คน รวมจำนวน 8 คน ได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 240 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูล				
		ผอ.	รอง ผอ.	หน.กลุ่ม สาระฯ	ครู ผู้สอน	รวม
เล็ก	11	11	11	22	44	88
กลาง	14	14	14	28	56	112
ใหญ่และใหญ่พิเศษ	5	5	5	10	20	40
รวม	30	30	30	60	120	240

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 5) อายุราชการ

2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามทฤษฎีของไลเคิร์ต (Likert) 8 ตัว ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มในองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2 การจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลเต็มใจที่จะใช้พลัง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย หรือรางวัล

2.3 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการของการส่งข่าวสารระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป

2.4 การปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน หมายถึง การดำเนินการทางสังคม โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สามารถชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ให้ทำตามความต้องการของตน

2.5 การตัดสินใจ หมายถึง เป็นการหาทางเลือกที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ขึ้นอยู่กับความคิดและเหตุผลของแต่ละบุคคล

2.6 การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์รอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลัก

2.7 การควบคุมการปฏิบัติงาน หมายถึง ความพยายามในอันที่จะใช้พลังงานของกลุ่ม ให้ร่วมมือประสานกันทำงานอย่างมีเหตุผล ให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.8 เป้าหมายการปฏิบัติและการฝึกอบรม หมายถึง ระดับความต้องการในการบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน การให้โอกาสเพื่อพัฒนาความสามารถต่อครูและการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินการ

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาของ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

3.1 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามา
ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2 การบริหารจัดการ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ใน
การบริหารจัดการในสถานศึกษา

3.3 การบริการข้อมูล หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาให้บริการในด้าน
ข้อมูลข่าวสาร

3.4 การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้
ในการพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา

3.5 การพัฒนาระบบสารสนเทศ หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
เข้ามาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บ
รวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ
ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงาน และอายุราชการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ
ตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัด
กาญจนบุรี ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ นายธีระวุฒิ
จันทคา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ที่ปรับปรุงมาจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

แบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ของ
ไลเคิร์ต (Likert's rating scale) แทนค่าการปฏิบัติตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ตามลำดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
มากที่สุด มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน
- ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
มาก มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน
- ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
ปานกลาง มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 3 คะแนน
- ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
น้อย มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 2 คะแนน
- ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
น้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การพิจารณาขอบเขตค่าน้ำหนักของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอน ที่ 2
และตอนที่ 3 เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์
(Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	พฤติกรรมการบริหารหรือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	พฤติกรรมการบริหารหรือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	พฤติกรรมการบริหารหรือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	พฤติกรรมการบริหารหรือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	พฤติกรรมการบริหารหรือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาน้อยที่สุด ¹

การสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถตรวจสอบวัดได้ตรงกับกรอบแนวคิดของการวิจัย
และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ต่อไปนี้

¹ Jonh W.Best, Research in Education (Englewood Cliffs : Prentice-Hall
Inc.,1970),190.

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ สร้างเป็นเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาและแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับประยุกต์เสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงแก้ไขด้านภาษาและเนื้อหา (รายละเอียดภาคผนวก ค) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนที่ไม่ใช่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้แก่ โรงเรียนราชินีบูรณะ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โรงเรียนคงทองวิทยา และโรงเรียนกำแพงแสนวิทยา และนำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์ (α Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9861 (รายละเอียดภาคผนวก ง)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน(ช่วงชั้นที่ 3 และ 4) จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 60 คน ครูผู้สอน จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for the social science)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (percentage)
2. เพื่อให้ทราบระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี และระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี และ 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงในชั้นที่ 3 และ 4 จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 30 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 240 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ตามแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง“พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี” กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 30 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 30 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 60 คน และครูผู้สอน 120 คน รวมทั้งหมด 240 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 โรง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 30 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 30 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 60 คน และครูผู้สอน 120 คน รวม 240 คน การวิเคราะห์พิจารณาตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และอายุราชการ โดยใช้ค่าร้อยละ (%) ผลปรากฏ ดังรายละเอียด ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ค่าจำนวนร้อยละ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและอายุราชการ

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	102	42.50
1.2 หญิง	138	57.50
รวม	240	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	31	12.91
2.2 31 – 40 ปี	64	26.67
2.3 41 – 50 ปี	106	44.17
2.4 51 ปีขึ้นไป	39	16.25
รวม	240	100.00
3. ตำแหน่งปัจจุบัน		
3.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา	30	12.50
3.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	30	12.50
3.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	60	25.00
3.4 ครูผู้สอน	120	50.00
รวม	240	100.00
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
4.2 ปริญญาตรี	191	79.58
4.4 สูงกว่าปริญญาตรี	49	20.42
รวม	240	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงาน		
5.1 5 ปีและต่ำกว่า	53	22.08
5.2 6 – 10 ปี	57	23.75
5.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	130	54.17
รวม	240	100.00
6. อายุราชการ		
6.1 10 ปีและต่ำกว่า	68	28.33
6.2 11 - 20 ปี	67	27.92
6.3 21 ปีขึ้นไป	105	43.75
รวม	240	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 มีอายุ 41 - 50 ปีมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 44.17 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปีน้อยที่สุดจำนวน 31 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.91 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 79.58 และรองลงมาจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.42 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 ส่วนประสบการณ์การทำงาน 5 ปีและต่ำก่ามีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 22.08

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการใช้พฤติกรรมของผู้บริหาร วิเคราะห์โดยภาพรวมและจำแนกตามแบบของพฤติกรรมกรรมการบริหาร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ระดับคุณภาพตามแนวคิดของเบสต์ (Best)ที่กำหนดไว้ ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของพฤติกรรมกรบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

(n = 30)

พฤติกรรมกรบริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.ภาวะผู้นำ(X_1)	4.18	0.18	มาก
2.การจูงใจ(X_2)	4.05	0.22	มาก
3.การติดต่อสื่อสาร(X_3)	4.02	0.20	มาก
4.การมีปฏิสัมพันธ์(X_4)	4.10	0.18	มาก
5.การตัดสินใจ(X_5)	4.07	0.22	มาก
6.การกำหนดเป้าหมาย(X_6)	4.06	0.20	มาก
7.การควบคุมการบังคับบัญชา(X_7)	4.02	0.24	มาก
8.เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)	3.93	0.18	มาก
รวม(X_{tot})	4.06	0.16	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมกรบริหาร(X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D=0.16) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าจากระดับมากไปหาระดับน้อย ดังนี้ คือ ภาวะผู้นำ (X_1) ($\bar{X}=4.18$, S.D=0.18) การมีปฏิสัมพันธ์(X_4) ($\bar{X}=4.10$, S.D=0.18) การตัดสินใจ(X_5) ($\bar{X}=4.07$, S.D=0.22) การกำหนดเป้าหมาย(X_6) ($\bar{X}=4.06$, S.D=0.20) การจูงใจ (X_2) ($\bar{X}=4.05$, S.D=0.22) การติดต่อสื่อสาร(X_3) ($\bar{X}=4.02$, S.D=0.20) การควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7) ($\bar{X}=4.02$, S.D=0.24) และเป้าหมายของการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ($\bar{X}=3.93$, S.D=0.18) ตามลำดับ จากค่าของ S.D. อยู่ระหว่าง 0.18 – 0.24 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของพฤติกรรมในแต่ละด้าน สามารถจำแนก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับ ของพฤติกรรมกรรมการบริหาร ของผู้บริหาร
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

(n = 30)

ข้อ	พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	<u>ภาวะผู้นำ</u>			
1	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของงาน	4.18	0.20	มาก
2	ผู้บริหารให้อิสระผู้ใต้บังคับบัญชาในการแสดงความคิด เห็นต่อการปฏิบัติงาน	4.14	0.33	มาก
3	ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงาน	4.26	0.19	มาก
4	ผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับการไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการ ปฏิบัติงาน	4.09	0.28	มาก
5	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและงาน โรงเรียน	4.19	0.21	มาก
6	ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึง การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน	4.21	0.22	มาก
	<u>การจูงใจ</u>			
7	ผู้บริหารให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่า เทียมกัน	3.97	0.28	มาก
8	ผู้บริหารมีการมอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติ หน้าที่ตามความถนัดและความสามารถ	4.16	0.23	มาก
9	ผู้บริหารมีการใช้เทคนิคการจูงใจต่างๆในการบริหารงาน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การให้สวัสดิการ	3.93	0.32	มาก
10	ผู้บริหารมีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง	4.11	0.26	มาก
11	ผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีผลงานดี เด่น	4.09	0.27	มาก
12	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นในปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา และให้การช่วยเหลือ	4.05	0.27	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	<u>การติดต่อสื่อสาร</u>			
13	ผู้บริหารสามารถติดต่อสื่อสารงานกับผู้ได้บังคับบัญชาได้โดยตรงรวดเร็วและถูกต้อง	4.10	0.27	มาก
14	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร	3.98	0.25	มาก
15	ผู้บริหารใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง คือจากผู้บริหารงานไปสู่ผู้ปฏิบัติและผู้ปฏิบัติขึ้นไปที่ผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียน	4.04	0.22	มาก
16	มีการสื่อสารข่าวสารในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.95	0.28	มาก
17	มีการพบปะหารือ ติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้งานบรรลุเป้าหมาย	4.03	0.22	มาก
18	ผู้บริหารมีการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารก่อนตัดสินใจ <u>การมีปฏิสัมพันธ์</u>	4.03	0.28	มาก
19	ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะแบบฉันท์มิตร และเต็มไปด้วยความมั่นใจและไว้วางใจกัน	4.03	0.30	มาก
20	ให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.11	0.26	มาก
21	ผู้บริหารมีความร่วมมือกับชุมชนเป็นผลทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ	4.08	0.23	มาก
22	ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน	4.18	0.18	มาก
23	ผู้บริหารชี้แจงและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน	4.08	0.25	มาก
	<u>การตัดสินใจ</u>			
24	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.17	0.29	มาก
25	ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจดำเนินงานของโรงเรียน	4.08	0.25	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
26	ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ประกอบการตัดสินใจ	4.12	0.26	มาก
27	มีการสั่งการอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน	4.04	0.30	มาก
28	ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.09	0.25	มาก
	<u>การกำหนดเป้าหมาย</u>			
29	ผู้บริหารและครูอาจารย์มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน	4.15	0.25	มาก
30	ผู้บริหารได้รับการยอมรับจากผู้ได้บังคับบัญชาในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.07	0.27	มาก
31	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนได้ชัดเจนและวางแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปได้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ	4.05	0.23	มาก
32	ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.92	0.30	มาก
33	ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	3.96	0.32	มาก
34	มีการกำหนดสายงานการบังคับบัญชาในการบริหารโรงเรียน	4.23	0.26	มาก
	<u>การควบคุมการปฏิบัติงาน</u>			
35	ผู้บริหารนำข้อมูลจากการประเมินผลครูอาจารย์มาเป็นแนวทางในการนิเทศ กำกับ และติดตามการปฏิบัติงาน	3.93	0.25	มาก
36	เมื่อประสบปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหารแก้ไขปัญหามาโดยการให้ข้อเสนอแนะมากกว่าการตำหนิหรือลงโทษ	4.01	0.31	มาก
37	ในการควบคุมการปฏิบัติงานผู้บริหารได้กำหนดสายงานการบังคับบัญชาไว้และใช้ในการบริหารงานโรงเรียน	4.11	0.26	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
38	เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม ครูอาจารย์ได้รับการฝึกฝนและอบรมด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศตามที่ต้องการ	3.95	0.19	มาก
39	มีความเหมาะสมของทรัพยากรที่ได้รับมาเพื่อช่วย สนับสนุนในการปฏิบัติงาน เช่น วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ	3.89	0.30	มาก
40	ผู้บริหารจัดให้มีการฝึกอบรมโดยจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานในปัจจุบันและการ ดำเนินงานในอนาคต	3.95	0.20	มาก
41	ผู้บริหารกำหนดมาตรฐานงาน (PSO) และแนวการปฏิบัติ งานให้กับคณะทำงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ	3.90	0.26	มาก
42	ผู้บริหารมีส่วนช่วยผู้ปฏิบัติงานพัฒนาความสามารถของตน เองให้สูงขึ้น	3.97	0.24	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบบสอบถามของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ระดับมาก จำนวน 42 ข้อ
ซึ่งมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ระหว่าง 3.90 – 4.26 และข้อที่มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหาร
สนับสนุน ส่งเสริมผู้ได้บังคับบัญชาให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ($\bar{X}=4.26$) รองลงมาคือ
ข้อ 34 มีการกำหนดสายงานการบังคับบัญชาในการบริหารโรงเรียน ($\bar{X}=4.23$) และค่าเฉลี่ย (\bar{X})
ต่ำสุด 41 ผู้บริหารกำหนดมาตรฐานงาน(PSO) และแนวการปฏิบัติงานให้กับคณะทำงานได้อย่าง
ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.90$) จากค่าของ S.D. อยู่ระหว่าง 0.18 – 0.33 แสดงว่า ความคิด
เห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อตอบคำถามงานวิจัยข้อที่ 2 ว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยภาพรวมและจำแนกตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพตามแนวคิดของเบสท์ ที่กำหนดไว้ ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

(n = 30)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การจัดการเรียนการสอน (Y_1)	3.86	0.25	มาก
2. การบริหารจัดการ (Y_2)	3.89	0.19	มาก
3. การบริการข้อมูล (Y_3)	3.68	0.24	มาก
4. การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4)	3.75	0.24	มาก
5. การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)	3.88	0.21	มาก
รวม (Y_{tot})	3.82	0.21	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า โดยภาพรวม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.21) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อย่อย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าจากมากไปหาค่าน้อยได้ดังนี้ คือ การบริหารจัดการ (Y_2) ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.19) การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5) ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.21) การจัดการเรียนการสอน (Y_1) ($\bar{X} = 3.86$, S.D.=0.25) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4) ($\bar{X} = 3.75$, S.D.= 0.24) และการบริการข้อมูล(Y_3) ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.24) โดยการบริหารจัดการ (Y_2) มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})มากที่สุดที่ระดับ 3.89 และการบริการข้อมูลการ (Y_3) มีค่าเฉลี่ย(\bar{X})น้อยที่สุดที่ระดับ3.68 08 จากค่าของ S.D. อยู่ระหว่าง 0.19 – 0.25 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของพฤติกรรมในแต่ละด้าน สามารถจำแนก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นรายชื่อ ดังนี้

(n = 30)

ข้อ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	<u>การจัดการเรียนการสอน</u>			
1	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.28	มาก
2	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการสืบค้นด้านข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ	3.84	0.31	มาก
3	จัดให้นักเรียนทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาอย่างทั่วถึง	3.97	0.27	มาก
4	มีการสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไปใช้ในการศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	3.92	0.28	มาก
5	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การนำเสนอผลงาน การแข่งขันทักษะสื่อคอมพิวเตอร์	3.84	0.29	มาก
6	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.80	0.26	มาก
7	มีโครงการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	3.84	0.30	มาก
	<u>การบริหารจัดการ</u>			
8	มีการกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	3.86	0.26	มาก
9	มีการจัดทำแผนงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	3.82	0.26	มาก
10	มีการสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ	3.96	0.23	มาก
11	มีการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์มาใช้ในการบริหารจัดการ	3.94	0.21	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
12	มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.94	0.22	มาก
13	มีการกระตุ้นให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ	3.95	0.21	มาก
14	มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	3.77	0.25	มาก
15	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการจัดทำโปรแกรมทางการเงิน	3.86	0.23	มาก
16	ส่งเสริม สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.24	มาก
17	ส่งเสริมส่วนต่างๆในองค์กรให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาควบคู่ไปกับการบริหารจัดการ การบริการข้อมูล	3.90	0.22	มาก
18	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้เป็นดัชนีห้องสมุดโรงเรียน	3.55	0.37	มาก
19	มีการนำอินเทอร์เน็ตหรือ CD-Rom มาใช้ในการสืบค้นข้อมูล	3.75	0.28	มาก
20	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือรับ-ส่งข่าวสารและความรู้ด้วยวิธีการเรียนด้วยตนเอง	3.63	0.28	มาก
21	มีการจัดให้มีเครือข่ายข้อมูลด้านการบริหารสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้ทั้งองค์กร	3.63	0.34	มาก
22	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการรวบรวมข้อมูลของโรงเรียน	3.91	0.22	มาก
23	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์	3.75	0.27	มาก
24	มีการให้บริการยืมและสำเนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	3.54	0.37	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	<u>การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์</u>			
25	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้เป็นไปอย่าง ประหยัดและมีประสิทธิภาพ	3.75	0.31	มาก
26	มีการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.27	มาก
27	ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆในการจัด ระบบสารสนเทศ	3.92	0.29	มาก
28	มีการพัฒนาความรู้ทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ให้กับครูทุกคน จัดให้มีสื่อแต่ละประเภทให้ ใช้ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง	3.78	0.28	มาก
29	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาใช้ในการ พัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน	3.71	0.27	มาก
30	มีการกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์	3.69	0.31	มาก
31	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสาร สนเทศการศึกษา	3.61	0.29	มาก
	<u>การพัฒนาระบบสารสนเทศ</u>			
32	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลของโรงเรียน	3.94	0.27	มาก
33	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษามาจัดทำ โปรแกรมการวัดและประเมินผล	3.95	0.28	มาก
34	มีการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ	3.88	0.23	มาก
35	มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรโดยอบรมให้ความรู้ ประชุม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ และให้ไปศึกษาดู งาน	3.90	0.25	มาก
36	มีการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริมพัฒนาการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศการศึกษา	3.94	0.31	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
37	มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	3.93	0.22	มาก
38	มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.97	0.26	มาก
39	มีมาตรการในการป้องกันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาในทางที่ไม่เหมาะสม	3.73	0.27	มาก
40	จัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียน	3.74	0.31	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบบสอบถามของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ระดับมาก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.54 – 3.97 และข้อที่มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 จัดให้นักเรียนทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาอย่างทั่วถึง และข้อ 38 มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.97$) รองลงมา คือ ข้อ 10 มีการสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาใช้ในการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.96$) และ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ต่ำสุด คือข้อ 24 มีการบริการยืมและสำเนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.54$) จากค่าของ S.D. อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.37 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การส่งผลต่อตัวแปรทั้งสอง ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรบริหารของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

การใช้เทคโนโลยี พฤติกรรม	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X _{tot}	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	-														
X ₂	.485	-													
X ₃	.607	.704	-												
X ₄	.669	.626	.802	-											
X ₅	.733	.524	.755	.810	-										
X ₆	.483	.368	.560	.703	.663	-									
X ₇	.368	.403	.543	.649	.672	.700	-								
X ₈	.341	.409	.482	.597	.446	.708	.718	-							
X _{tot}	.747	.729	.864	.914	.877	.800	.758	.706	-						
Y ₁	.310	.215	.336	.438	.286	.592	.533	.732	.516	-					
Y ₂	.443	.405	.564	.574	.439	.577	.594	.822	.674	.793	-				
Y ₃	.474	.344	.401	.516	.355	.473	.488	.752	.578	.826	.857	-			
Y ₄	.274	.097	.163	.219	.039	.366	.355	.707	.324	.776	.792	.850	-		
Y ₅	.377	.084	.294	.414	.196	.374	.386	.650	.411	.741	.779	.827	.858	-	
Y _{tot}	.409	.249	.385	.472	.288	.518	.513	.795	.545	.896	.919	.946	.928	.915	-

จากตารางที่ 8 พบว่าโดยภาพรวมพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร (X_{10}) มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี (Y_{10}) ในระดับปานกลาง ($r = .545$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารเป็นรายด้าน ($X_1 - X_8$) กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม (Y_{10}) พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับต่ำ 5 ด้าน คือ ภาวะผู้นำ (X_1) ($r = .409$) การจูงใจ (X_2) ($r = .249$) การติดต่อสื่อสาร (X_3) ($r = .385$) การมีปฏิสัมพันธ์ (X_4) ($r = .472$) การตัดสินใจ (X_5) ($r = .288$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ การกำหนดเป้าหมาย (X_6) ($r = .518$) การควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7) ($r = .513$) และด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ เป้าหมายการปฏิบัติงานและฝึกรอบม (X_8) ($r = .795$)

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ($X_1 - X_8$) กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ($Y_1 - Y_5$) พบว่า มีความสัมพันธ์กันดังนี้

ภาวะผู้นำ (X_1) มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3) และการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

การจูงใจ (X_2) มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการ (Y_2)

การติดต่อสื่อสาร (X_3) มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3)

การมีปฏิสัมพันธ์ (X_4) มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน (Y_1) การบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3) และการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

การตัดสินใจ (X_5) มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการ (Y_2)

การกำหนดเป้าหมาย (X_6) มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน (Y_1) การบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4) และการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

การควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7) มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน (Y_1) การบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3) และการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

เป้าหมายการปฏิบัติงานและฝึกรอบม (X_8) มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน (Y_1) การบริหารจัดการ (Y_2) การบริการข้อมูล (Y_3) การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4) และการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อ 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในภาพรวมและแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (multiple regressions) โดยวิธี stepwise regression ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9 – 14 ดังนี้

1. การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีรายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม (Y_{tot})

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	1	0.772	0.772	48.166	.000**
Residual	28	0.449	0.016		
Total	29	1.222			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.795
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.632
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.619
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard error)	.12664

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	0.202	0.522		0.386	.702
เป้าหมายของการปฏิบัติงาน และ ฝึกอบรม(X_8)	0.921	0.133	0.795	6.940	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม (Y_{tot}) เท่ากับ .795 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .632 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)สามารถทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีในภาพรวม ได้ร้อยละ 63.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2)เท่ากับ.619 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) เท่ากับ .12664 ในลักษณะนี้ แสดงว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8) ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวม(Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์ การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.202 + 0.921(X_8)$$

2.การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ด้านใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Y_1) รายละเอียดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Y_1)

แหล่งความแปรปรวน	Df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	1	0.949	0.949	32.257	.000**
Residual	28	0.824	0.029		
Total	29	1.773			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) .732

ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) .535

ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square) .519

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) .17152

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	-0.151	0.708		-0.214	.832
เป้าหมายของการปฏิบัติงาน และ ฝึกรอบรม (X_8)	1.020	0.180	0.732	5.680	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม(X_8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดการเรียนการสอน (Y_1) เท่ากับ .732 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .535 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม(X_8) สามารถทำนาย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม ได้ร้อยละ 53.5 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .519 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) เท่ากับ .17152 ในลักษณะนี้ แสดงว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม(X_8) ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดการเรียนการสอน (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = -0.151 + 1.020 (X_8)$$

3. การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ (Y_2) มีรายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ (Y_2)

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	1	0.708	0.708	58.213	.000*
Residual	28	0.341	0.012		
Total	29	1.049			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.822
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.675
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.664
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error)	.11031

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	0.426	0.455		0.936	.357
เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบม(X_8)	0.882	0.116	0.822	7.630	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือเป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบม (X_8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ (Y_2) เท่ากับ .822 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .675 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบม(X_8)สามารถทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ (Y_2) ได้ร้อยละ 67.5 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .664มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) เท่ากับ .11031ในลักษณะนี้แสดงว่าเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบม(X_8)ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = 0.426 + 0.882(X_8)$$

4.การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล (Y_3) มีรายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล (Y_3)

แหล่งความแปรปรวน	Df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	1	0.956	0.956	36.464	.000*
Residual	278	0.734	0.026		
Total	29	1.691			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.752
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.566
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.550
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error)	.16195

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	-0.349	0.668		-0.523	.605
เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)	1.024	0.170	0.752	6.039	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกอบรม(X_8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล (Y_3) เท่ากับ .752 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .566 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม (X_8) สามารถทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล(Y_3) ได้ร้อยละ 56.6 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .550 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard error) เท่ากับ .16195 ในลักษณะนี้ แสดงว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8) ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริการข้อมูล (Y_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = -0.349 + 1.024(X_8)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร - จอนันต์ศิริ
 5.การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4) มีรายละเอียดตาม ตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4)

แหล่งความแปรปรวน	Df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	3	1.225	0.408	21.457	.000*
Residual	26	0.495	0.019		
Total	29	1.719			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.844
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.712
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.679
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error)	.13794

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	-0.493	0.705		-0.700	.490
เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบรม(X_8)	1.170	0.161	0.852	7.245	.000
ภาวะผู้นำ(X_1)	0.665	0.204	0.505	3.263	.003
การตัดสินใจ(X_5)	-0.772	.176	-0.711	-4.372	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบรม(X_8) การตัดสินใจ(X_5) และภาวะผู้นำ(X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ (Y_4) เท่ากับ .844 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .712 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบรม(X_8) การตัดสินใจ (X_5) และภาวะผู้นำ (X_1) สามารถทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์(Y_4) ได้ร้อยละ 71.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .679 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) เท่ากับ .13794 ในลักษณะนี้ แสดงว่า เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบรม(X_8) และภาวะผู้นำ (X_1) ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์(Y_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารการตัดสินใจ (X_5) ส่งผลในลักษณะผกผัน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_4 = -0.493 + 1.170(X_8) - 0.772$$

6.การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ(Y_5) มีรายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5)

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Squares	F	Sig
Regression	1	0.538	0.538	20.436	.000*
Residual	28	0.738	0.026		
Total	29	1.276			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	.650
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	.422
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R square)	.401
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error)	.162327

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig .
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	0.860	0.670		1.284	.210
เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)	0.769	0.170	0.650	4.521	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

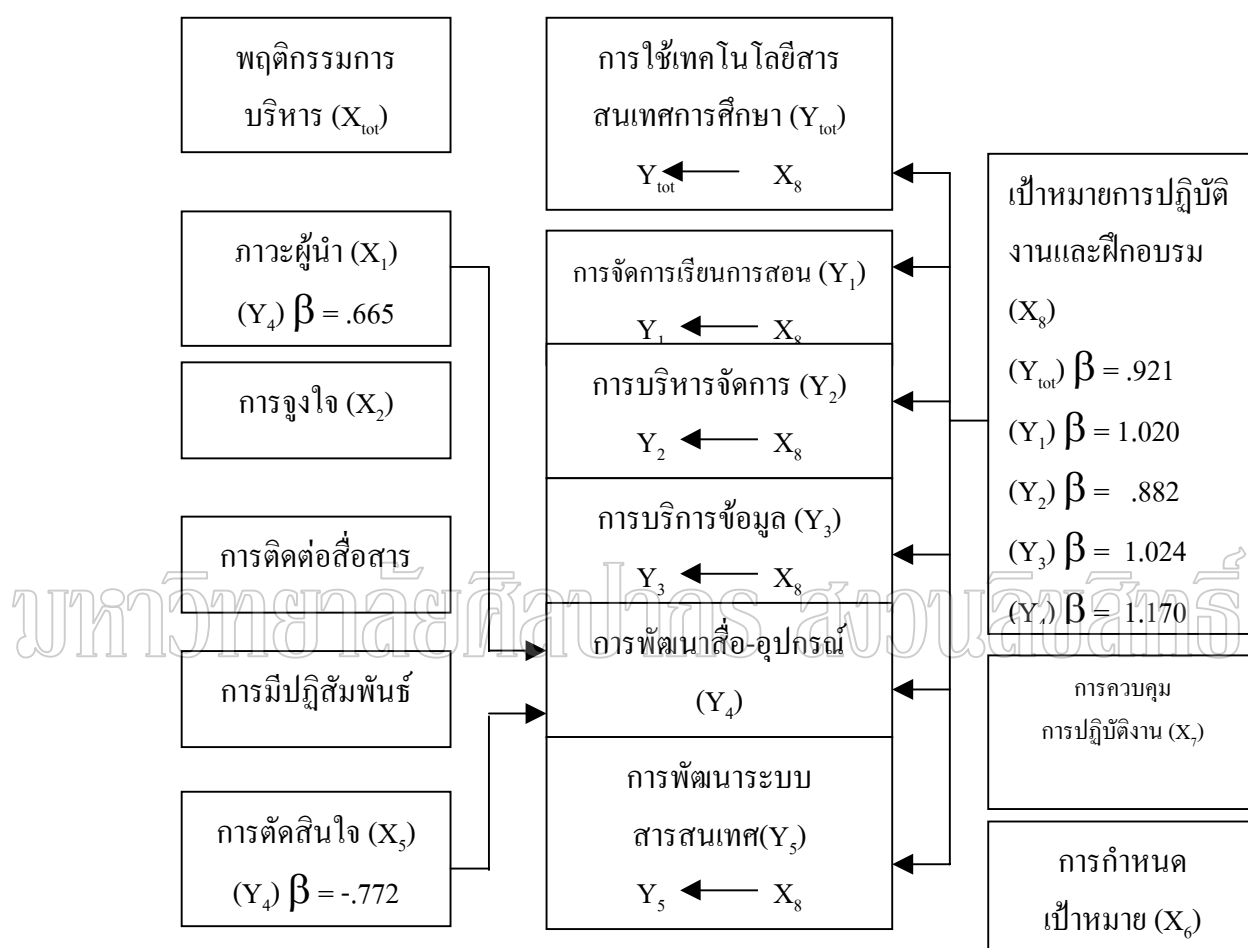
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม(X_8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5) เท่ากับ .650 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .422 หมายความว่า เป้าหมายของการปฏิบัติและฝึกรอบรม(X) สามารถทำนายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ(Y_5) ได้ร้อยละ 42.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .401 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย(Standard error) เท่ากับ .162327 ในลักษณะนี้ แสดงว่า เป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม(X_8)ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ (Y_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้

$$Y_5 = \hat{0.860} + 0.769(X_8)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

จากแผนภูมิที่ 8 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี พอสรุปผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำ(X_1)ส่งผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์(Y_4)

2. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการตัดสินใจ(X_5)ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์(Y_4)

3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม(X_8)ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม(Y_{tot}) ด้านการจัดการเรียนการสอน (Y_1) ด้านการบริหารจัดการ(Y_2) ด้านการบริการข้อมูล (Y_3) ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์(Y_4) และด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ(Y_5)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 60 คน และครูผู้สอน จำนวน 120 คน รวม 240 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดจากทฤษฎีของ ไคเคิร์ต (Likert) 8 ด้าน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามหลักเกณฑ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับข้อมูลกลับคืนมาครบสมบูรณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) สรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” พบว่า

1. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การควบคุมการปฏิบัติงาน และเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม ตามลำดับ

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ และด้านบริการข้อมูล ตามลำดับ

3. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ ส่วนพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการตัดสินใจส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ และพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรมส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการด้านการบริการข้อมูล ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์และด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผลของการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การควบคุมการปฏิบัติงาน และเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหาร โดยเฉพาะทางการศึกษาให้มีการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งการปฏิรูปด้านบุคลากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี จึงต้องใช้ภาวะผู้นำ การมีปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การควบคุมการปฏิบัติงานและเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรมในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความรู้สึก ใฝ่หาใจยินดี จงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีศักยภาพเป็นนักพัฒนาเป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ควบคุมตนเองได้ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาพยายามในการปฏิบัติงานสูงขึ้นกว่าปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราย จันทร์กถิต ที่พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเป็นผู้นำ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อกัน ด้านการตัดสินใจ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ เพ็ญรุ่ง กวีรัตน์ธารง ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 5 พบว่า ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมถวิล ชูทรัพย์ ซึ่งทำการวิจัย เรื่องการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 พบว่า ระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมือง

พัทธา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวมอยู่ในระบบที่ 3 หรือระบบการปริกษาหาหรือ แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารและมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรด และคณะ (Reid and others) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบในด้านการบริหาร องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม องค์ประกอบด้านครู องค์ประกอบด้านผู้บริหารและองค์ประกอบด้านโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แมน และลอร์เรนซ์ (Mann and Lawrence) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของครู คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารและบรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยที่ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่ออุปกรณ์ และด้านบริการข้อมูล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี มีการสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการ มีการกำกับติดตามและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา และมีการพัฒนาบุคลากรโดยครูอาจจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆที่รับผิดชอบ พัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถใช้งานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพียงพอและมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริวรรณ ผ่องภิรมย์ ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ระดับคุณภาพของระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา ศรีแก้ว ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนเทศบาล” พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนส่วนมากจะใช้บริหารธุรการ การเงินและพัสดุมากที่สุด งานวิชาการใช้จัดทำข้อสอบ งานธุรการ

การเงินและพัสดุใช้จัดทำหนังสือราชการ เอกสารและสิ่งพิมพ์ งานบุคลากรใช้ทำทะเบียนประวัติ บุคลากร งานกิจการนักเรียนใช้ทำทะเบียนการช่วยเหลือบริการอาหารกลางวัน เครื่องเขียน แบบเรียน งานอาคารสถานที่ใช้ทำทะเบียนประวัติการสร้างอาคารเรียน งบประมาณ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใช้จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังผล การวิจัยของ จำปี ทิมทอง ที่ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียน การสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย พบว่า มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน โดยการใช้บริการค้นหาข้อมูลจากเว็บบอร์ด และปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของครูส่วนใหญ่ คือ การสื่อสารกับศูนย์บริการมีความเร็วต่ำ การใช้ งานระบบอินเทอร์เน็ตมีความซับซ้อนมาก นโยบายสนับสนุนด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับ การใช้อินเทอร์เน็ตไม่ชัดเจน ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตเนื่องจากมีภาระงาน อื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ส่วนความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตของครูส่วนใหญ่ พบว่า มีความ ต้องการใช้บริการบนอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล และมีความต้องการให้มีการจัดอบรมด้าน ความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนมากที่สุดและสอดคล้องกับ พหุริทธิ์ บางเขียว ที่ได้ศึกษาเชิงประเมินประสิทธิผลโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียน ไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สามารถเข้า ถึงอินเทอร์เน็ตและใช้งานได้ดี โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จาก อินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูล และการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอน ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แคสซิดี (Cassidy) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจการพัฒนาระบบการศึกษาวิเคราะห์ระบบการบริหารข้อมูลทางการศึกษา โดยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะส่งผลให้ข้อมูลเกี่ยวข้องทั้งหมดได้เป็นผลประโยชน์และถึงมือ ผู้บริหารผู้เกี่ยวข้องทุกระดับการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการบริหาร จัดการข้อมูลนั้นต้องกำหนดเกณฑ์เพื่อการประเมิน และการออกแบบระบบ บริหารจัดการ ข้อมูล การศึกษาจึงจะสามารถพัฒนาระบบการศึกษาได้ และสอดคล้องกับ เพนนี เอ โรเบิร์ต (Penny A. Robert) ที่ได้ศึกษาเหตุผลของครูในการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตการศึกษามาใช้ในการเรียนการ สอน พบว่า สิ่งที่น่าสนใจให้ครูนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ประกอบการเรียนการสอน คือ วิธีสอน ซึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงวิธีสอนจากครูเป็นศูนย์กลางในห้องเรียนมาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนให้เป็นการเรียนแบบร่วมมือและการเรียนการสอนแบบโครง การได้อีกด้วย อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นให้ผู้เรียนมี

ความสนใจบทเรียนมากขึ้น มีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้น และ ชิน ชิง-ชุน (Shin, Ching-Chun) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติ แรงจูงใจ รูปแบบและกลวิธีในการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ซึ่งมีการเสนอบทเรียนทางเว็ลด์ไวด์เว็บ พบว่า การใช้วิธีเรียนที่ต่างกับนักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันด้วยการเสนอบทเรียนบนเว็บทำให้นักเรียนสามารถเรียนได้ดี มีความสะดวกสบาย รู้สึกมีอิสระในการเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง และยังเป็นแรงจูงใจให้มีการแข่งขันด้านการเรียนมากขึ้น นักเรียนมีความสนใจที่จะตรวจผลการเรียนจากชั้นเรียน และครูผู้สอนด้วยอีเมล กลุ่มอภิปราย กลุ่มข่าวหรือกลุ่มสนทนา จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การบริการข้อมูล การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์และ การพัฒนาระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม คือ ด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกรอบรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงาน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงาน เพราะเป็นการชี้แนวทางหรือจูงใจให้สมาชิกขององค์กรถือปฏิบัติ การบริหารงานที่ดีจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแน่นอน ผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอุทัย หิรัญโต ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของเป้าหมายไว้ว่า 1) มีลักษณะแน่นอน (specific) ต้องแสดงเป็นจำนวนแน่นอนและต้องกำหนดเวลาไว้ด้วย 2) ต้องมีคุณค่าเหมาะสม (pay-off oriented) กล่าวคือ เป็นงานที่มีคุณค่าแก่การภูมิใจ หากทำสำเร็จหรือมีความหมายแห่งการใช้ความพยายาม 3) ต้องมีคุณค่าในสายตาของผู้ปฏิบัติ (intrinsically rewarding) ผู้ปฏิบัติงานรู้ถึงคุณค่าแห่งความสำเร็จ อย่างน้อยรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ใหญ่ขององค์กร 4) ต้องเป็นไปได้ (realistic) เป้าหมายที่กำหนดต้องอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ โดยใช้ความพยายามตามภาวะวิสัยแห่งมนุษย์ 5) สังเกตได้ (observable) โดยกำหนดเป้าหมายให้สามารถแบ่งแยกออกเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นผลสำเร็จของผู้ปฏิบัติแต่ละคน 6) เป้าหมายไม่ควรให้สูงเกินไป เพราะถึงแม้การตั้งเป้าหมายสูง ๆ นั้น อาจก่อให้เกิดความกระตือรือร้น แต่ก็อาจกลายเป็นผลร้ายได้ ส่วนการฝึกรอบรม ก็ถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ ที่กล่าวว่า การฝึกรอบรมนั้นถือเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นโดยจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในที่สุดและยัง

สอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2547-2549) ที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ ICT พัฒนาการบริหารจัดการและให้การบริการทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 การผลิตและพัฒนาบุคลากรด้าน ICT และยุทธศาสตร์ที่ 4 การกระจายโครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรมส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งในภาพรวมและเมื่อแยกเป็นรายด้านทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พัชรี เวชยันต์วิวัฒน์ ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คือ พฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ การจูงใจ การมีปฏิสัมพันธ์ และมีการอิทธิพลต่อกัน การตัดสินใจ การควบคุม การปฏิบัติงาน และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรายด้าน พบว่า

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของโครงการต่างๆในสถานศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาการซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ให้มีความเพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อรพร อุณากรสวัสดิ์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโดยภาพรวม คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายฉบับยังพบว่าองค์ประกอบด้านการจัด

ให้มีสิ่งที่ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะเพื่อพัฒนาอาชีพ

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการตัดสินใจส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในการจะพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริม และสนับสนุนงบประมาณจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ให้มีความเพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แมนนิง (Manning) พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งในหลายๆประการ ในการบริหารของผู้บริหารด้วย และ สอดคล้องกับ ฟิชเชอร์ (Fisher) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเก่งและมีไหวพริบ เชื่อมมั่นในตนเอง พร้อมทั้งจะให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจะดำรงสิทธิ์ในการตัดสินใจครั้งสุดท้ายและรับผิดชอบ การตัดสินใจของตน จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการตัดสินใจส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง“พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี “ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งๆที่พฤติกรรมด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและฝึกอบรม มีความสำคัญในการปฏิบัติงานมาก เพราะการกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานเป็นการชี้แนวทางหรือจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารงานที่ดีจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้ดีขึ้นเพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกาญจนบุรี จึงควรมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านเป้าหมายของการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาด้านการบริการข้อมูลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ที่การบริการข้อมูลมีความสำคัญและจำเป็นต่อสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการบริการข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีแหล่งสืบค้นข้อมูลสำหรับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ การบริการข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่ให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกได้รับทราบอย่างทั่วถึงและการให้บริการข้อมูลในการบริหารสถานศึกษา เช่น การรับ ส่ง ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยระบบ e-office ระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือการรับ ส่งข้อมูลของสถานศึกษาทางอินเทอร์เน็ตกับหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี จึงควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนฝ่ายหรืองานต่างๆ ในสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ในการบริการข้อมูลนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบริการข้อมูลให้มากขึ้นกว่าเดิม มีปริมาณเพียงพอ และมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง รวดเร็ว สะดวก ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

3. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้น หากจะพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเข้ามาใช้ในการบริหารหรือการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้แพร่หลายมากขึ้น ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา ในส่วนของฝ่ายหรืองานต่างๆที่ยังขาดเทคโนโลยี ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อเทคโนโลยีต่างๆเพื่อฝ่ายหรืองานต่างๆจะได้มีเทคโนโลยีใช้อย่างทั่วถึง และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพิจารณาและสนับสนุนความคิดริเริ่มของบุคลากรในสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี แพร่หลายออกไป และเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไปจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรีตามขนาดของสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาถึงความคุ้มค่าของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไปใช้ใน
ด้านต่างๆ ในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่าเดิม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. “ประสิทธิภาพบทเรียน CAI.” เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา
มูลนิธิศาสตราจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล 10,1 (ประจำปีการศึกษา 2546): 103
- กรมวิชาการ. รายงานสรุปผลวิจัย เรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. เด็กไทย IT ปี 2001 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- _____. “สารสนเทศ ศธ.2543.” ในศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 261 กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์สารนิเทศ, 2544.
- _____. “สารสนเทศ ศธ.2544.” ในศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 47. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.
- _____. สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. “นโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- จรวพร ธรณินทร์. กระทรวงศึกษาธิการก้าวสู่การเป็น E-ministry โดยใช้ IT ในงานบริหารสำนักงานและจัดการศึกษา [Online] accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.
- จิราภรณ์ สุชัยมสภา. ระบบสารสนเทศเพื่อการก่อสร้าง. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช, 2537.
- จำปี ทิมทอง. “สภาพ ปัญหา และความต้องการจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ชุติมา พัวผดคุณิชฐ์. “ชนบทไทยกับเทคโนโลยีสารสนเทศ.” มติชนรายวัน , 7 กุมภาพันธ์ 2539.
- ชูศักดิ์ ชาญช่าง. “พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ไชยชาญ ทรัพย์มาก. เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์[Online] accessed 9 January 2004.

Available from [http:// www.tanti.ac.th](http://www.tanti.ac.th).

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และไพบุลย์ เกียรติโกมล. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ธีรศักดิ์ พิงศักดิ์. “แนวทางการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2544.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ . ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2543.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และธรรมรส โชติคุณุชร. บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :

สำนักงานสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.

นรา สมประสงค์ . ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6 .กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

บุปผชาติ ทัพทิกรณ์. บทความทางวิชาการ แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้.

สารานุกรม ศธ. 2544 ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ :

เนติกุลการพิมพ์, 2533.

ประยูร ศรีประสาธน์. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่

7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

ปัญญา ศรีแก้ว. “การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนเทศบาล.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

พัชรี เวชยันต์วิวัฒน์. “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.” วิทยา

นิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย

ศิลปากร, 2546.

พัชรีภรณ์ บางเขียว. “การประเมินประสิทธิผลของโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย

ของโรงเรียนมัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศน

ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

- ไพริน ผ่องใส. การจัดการสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ไพโรจน์ ห่อมนิ. “พลังอำนาจนิยมและกระบวนการควบคุมงานที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- เพ็ญรุ่ง กวีรัตน์ธีรวง. “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538.
- มงคล แก้วจันทร์. “Information Technology ต้อนรับปี IT ไทย.” ไมโครคอมพิวเตอร์, (กุมภาพันธ์ 2538) : 211.
- ยีน ภูววรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546 .
- รวีวัตร์ สิริภูบาล. “เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา : ปัจจัยพัฒนาการศึกษาสังคมและเศรษฐกิจ” วารสารวิชาการ 4,1 (มกราคม 2544) : 45-48.
- ลัดดา ยินดีมาก โกรดิ. “การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ.” ใน การวางแผนและการบริหารระบบสารสนเทศ. 451 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.
- วชิราพร พุ่มบานเย็น. เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : ซอฟท์เพรส, 2545 .
- วรรลี บุตรเนียม. “แนวทางการจัดระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- วีณา อัครธรรม. “หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(e-Book) ของกรมวิชาการ.” วารสารวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ 6,10 (ตุลาคม 2546) : 28.
- ศิริวรรณ ผ่องภิรมย์. “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบสารสนเทศโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- สงบ ลักษณะ. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้. สารสนเทศ ศธ. 2544
- ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.
- สนั่น มาสกลาง. “IT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.” วารสารวิชาการ 4,11 (พฤศจิกายน 2544): 1.

- สมถวิล ชูทรัพย์. “เรื่องการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2538.
- สมนึก คีรีโต. “ระบบสารสนเทศเสริมเขียวเล็บให้ธุรกิจได้อย่างไร.” ไมโครคอมพิวเตอร์ 118 (พฤษภาคม 2538) : 47.
- สำนักงานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการ โครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ [Online] accessed 8 January 2003. Available form <http://www.egoverment.or.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2540.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. ไอที 2000 : นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2539.
- สำนักงานรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 พ.ศ.2540-2544 . ม.ป.ท.,ม.ป.ป.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. แผนหลักใช้ ICT เพื่อพัฒนาการศึกษา: ความฝันที่ไปถึงได้ [Online] accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. Internet & Schoolnet ก้บการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาไทย [Online] accessed 9 January 2004. Available from <http://www.moe.go.th>.
- อนุชา ดำรงค์ศักดิ์. “ การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนในเขตสังฆมณฑลราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539.
- อุทัย หิรัญโต. การบริหารประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, 2532.

อุบล นิ่มนวน. “พฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

เอกชัย บุญมีพิพิธ. “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสาขา การบริหารการศึกษาและสาขาอื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

อำรุง จันทวานิช. “เทคโนโลยีสารสนเทศกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.”ใน กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี 2544 , 58-59 กรุงเทพฯ : ศูนย์ลาดพร้าว, 2544.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

- Barnard, Chester I. Organization and Management . Cambridge, Mass : Harvard University Press, 1926.
- Blake , Robert R. , and Jane S. Mouton .The Managerial Grid . Houston, Texas : Gulf Publishing, 1964.
- Beach, Dales S. Personnel Mangement People at Work . New York : Book Company, 1967.
- Boles, Harold W. , and James A. Davenport Introduction to Educational Leadership . New York : Harper and Row Publishers, 1975.
- Boles , and Davenport. อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ , พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา .
- Campbell, Ronald F. , Edwin M. Bridge and Raphael O.Nystrand. Introduction to Education Administration . 5th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc.,1977.
- Campbell, Roanld F. Introduction to Education Administration. 6th ed. Boston : Allyn& Bacon, 1974.
- Cassidy, Jr, Thomas James. “Data for Decisions in Developing Eudcstion System : Anslysis of a Computer –Based Education Managent Information System in the Area Republic of Egypt.” Dissertation Adstracts International 51,9 (March) 1991.
- Davis, Keith .Human Relations at Work. 3rd ed. New York : Mc Graw – Hill Book Company, 1967.
- Drucker, Peter F. Management . New York : Harper & Row., 1974.
- Dubin, Robert. อ้างถึงใน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, หลักการบริหารการศึกษา .
- Fayol, Henry. General and Industrial Management . London : Pillman and Sons, 1964.
- Flippo, Edwin B. principles of Personnel Management . New York : McGraw – Hill, 1971), 451 .อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ . พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา .
- Getzels, Jacob W. and Egon G. Fuba . “Social Behavior and the Administrative Process,” School Review (1957.) : 429.
- Griffiths, Daniel E. Administrative Theory.New York : Appleton-Century Crofts,Inc.,1959.
- Halpin ,Andrew W. The Leadership Behavior of School Superintendents . Chicago : Midwest Administion Center, the University of Chicago, 1959.
- Hersey ,Paul , and Kenneth H. Blanchard. Management of Organization Behavior. 2nd

- ed. Englewood Cliffs, New Jersey : A Simon & Schuster Company, 1972 .
- Hicks, Herbert G. The Management of Organization . New York : McGraw-Hill Book Company, 1967.
- Hovland, Carl I. , J.L. Janis and H.H. Kelly . Communication and Persuasion . New York , Conn : Yale University Press, 1953 .
- Likert ,Rensis. New Patterns of Management . New York : McGraw – Hill, 1967.
- Likert ,Rensis. The Human Organization . New York : McGraw – Hill, 1967.
- Lipham, James M. and James A. Jr., Hoeh , Leadership Theory The Principalship: Foundation and Functiona. New York: Harper and Low, Publishers, 1974.
- Laudon , Kenneth C. , and Jane P. Laudon, Management Information Systems : Organization and Technology , 3rd ed. New York : Mcmillan Publishing Company, 1994.
- Mann, Dale. “ Effective Schools as a Dropout Prevention Strategies.” NaSSP Bulletin 73 (September 1989) : 77-83.
- Owens, Robert G. Organization Behavior in Schools . Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1970.
- Peter Zorkoczy. Information technology An Introduction. New York : Van Nostrand Reinhold Company, 1984.
- Reid , Ken . David Hopkins, and Peter Holly. Towards the Effective School . Oxford : Basic Blackwell Ltd., 1988.
- Roberts, Penny A. Characteristics of early adopters using educational Internet networks Internet teacher [CD-ROM], 1998.
- Shannon, Claude E. , and Warren. Weaver. The Mathematical Theory of Communication . Urbana, Illinois : The University of Illinois Press, 1949.
- Simon, Herbert A. Administrative Behavior . 2nd ed. New York : The Free Press, 1957.
- Shin , Ching-Chun. Relationships among student attitudes, motivation, learning styles, learning strategies, patterns of learning of learning and achievement a formative evaluation of distance education via web-based courses [CD-ROM], 1998.
- Stogdill, Ralph M. Handbook of Leadership : A Study of theory and Research . New York : Press, 1974.
- Tannenbaum, Robert. Managerial Decision Making . Los Angeles : Institute of

Industrial University of California, 1950.

Tead, Ordway . The Art of Leadership. New York : McGraw-hill Book Company,
1970.

Terry, George R. Principles of Management . Illinois : Richard D. Irwin, 1968.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชา ก สงวนลิขสิทธิ์

หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(สำเนา)

ที่ศษ 0520.203.2/825

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 7300

30 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอรรถพร ตั้งทิฆมกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะตั้งกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

FAX. 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ศธ 0520.203.2/899

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นครปฐม 7300

18 สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคงทองวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นางศิริวรรณ พูลสมบัติ
ทำการทดลองความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำ
ไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะตั้งกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

FAX. 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.170 (นฐ)/3632

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กันยายน 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งโรงเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศิริชัย ชินะตั้งกูร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 3424 3435 , 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.170 (นฐ)/3633

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กันยายน 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งโรงเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศิริชัย ชินะตั้งกูร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 3424 3435 , 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.170 (นฐ)/3634

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กันยายน 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งโรงเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศิริชัย ชินะตั้งกูร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 3424 3435 , 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ)/พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กันยายน 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บริหาร โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางศิริวรรณ พูลสมบัติ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งบุคลากรทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศิริชัย ชินะตั้งกูร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 3424 3435 , 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์
2. โรงเรียนเทพมงคลรังษี
3. โรงเรียนลาดหญ้าพิทยาคม
4. โรงเรียนบ้านเก่าวิทยา
5. โรงเรียนวิสุทธิรังษี
6. โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง
7. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี
8. โรงเรียนพิงตรราษฎร์รังสรรค์
9. โรงเรียนหนองขาโก้วพิทยาคม
10. โรงเรียนหนองตากยาดั้งวิริยะราษฎร์บำรุง
11. โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยพิทยาคม
12. โรงเรียนท่าเรือพิทยา
13. โรงเรียนท่ามะกาพิทยาคม
14. โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ
15. โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์
16. โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม “สว่างเฉลิมสุคนธ์”
17. โรงเรียนหนองปรือพิทยาคม
18. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน
19. โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม
20. โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก
21. โรงเรียนหนองรีประชานิมิต
22. โรงเรียนประชามงคล
23. โรงเรียนเลาขวัญราษฎร์บำรุง
24. โรงเรียนร่วมเกล้ากาญจนบุรี
25. โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
26. โรงเรียนไทรโยคมณีกาญจน์วิทยา
27. โรงเรียนไทรโยคน้อยวิทยา
28. โรงเรียนศรีสวัสดิ์พิทยาคม
29. โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา
30. โรงเรียนอุดมสิทธิศึกษา

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรีคำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน

1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน

1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

1.4 ครูผู้สอน

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี

3. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ “ทราบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี” จึงใคร่

ของความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้ความร่วมมือโดยตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริง

เพราะคำตอบของท่านมีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์นี้อย่างยิ่ง และจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน

ของท่านแต่ประการใด เนื่องจากใช้ผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่าง

สูงที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางศิริวรรณ พูลสมบัติ

นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพทั่วไปกับตัวท่าน

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1.	ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานของท่าน ☐ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ☐ รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ☐ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ☐ ครูผู้สอน	[] 1
2.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	[] 2
3.	อายุ ☐ 30 ปี และต่ำกว่า ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	[] 3
4.	วุฒิทางการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	[] 4
5.	ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในข้อ 1. ☐ 5 ปี และต่ำกว่า ☐ 6 – 10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	[] 5
6.	อายุราชการ ☐ 10 ปี และต่ำกว่า ☐ 11 – 20 ปี ☐ 21 ปีขึ้นไป	[] 6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของสถานศึกษา ขอให้ท่านประเมินข้อความเหล่านี้จากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย / ลงช่องระดับการปฏิบัติว่ามีระดับการปฏิบัติในสิ่งนั้นปรากฏมากน้อยเพียงใดในโรงเรียนของท่าน

พฤติกรรมกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
1) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน						[] 7
2) ผู้บริหารให้อิสระผู้ใต้บังคับบัญชาในการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน						[] 8
3) ผู้บริหาร สนับสนุน ส่งเสริม ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน						[] 9
4) ผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับการไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน						[] 10
5) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและงานโรงเรียน						[] 11
6) ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน						[] 12

พฤติกรรมกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
การจูงใจ						
7) ผู้บริหารให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน						[] 13
8) ผู้บริหารมีการมอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามความถนัดและความสามารถ						[] 14
9) ผู้บริหารมีการใช้เทคนิคการจูงใจต่างๆ ในการบริหารงาน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การให้สวัสดิการ						[] 15
10) ผู้บริหารมีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง						[] 16
11) ผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีผลงานดีเด่น						[] 17
12) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นในปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาและให้การช่วยเหลือ						[] 18
การติดต่อสื่อสาร						
13) ผู้บริหารสามารถติดต่อสื่อสารงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้โดยตรง รวดเร็วและถูกต้อง						[] 19
14) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร						[] 20

พฤติกรรมกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
15) ผู้บริหารใช้การติดต่อสื่อสารสอง ทางคือจากผู้บริหารลงไปสู่ผู้ปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติขึ้นไปสู่ผู้บริหารในการ บริหารงานโรงเรียน						[] 21
16) มีการสื่อสารข่าวสารในโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ						[] 22
17) มีการพบปะหารือ ติดต่อสื่อสาร ซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้งานบรรลุ เป้าหมาย						[] 23
18) ผู้บริหารมีการกลั่นกรองข้อมูล ข่าวสารก่อนตัดสินใจ						[] 24
การมีปฏิสัมพันธ์ 19) ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีการ ปฏิสัมพันธ์ในลักษณะแบบฉันท์ มิตร และเต็มไปด้วยความมั่นใจ และไว้วางใจกัน						[] 25
20) ให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม						[] 26
21) ผู้บริหารมีความร่วมมือกับชุมชน เป็นผลทำให้การดำเนินงานประสบ ความสำเร็จ						[] 27
22) ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรใน โรงเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการดำเนินงาน						[] 28

พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
23) ผู้บริหารชี้แจงและสร้างความ เข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน โรงเรียน						[] 29
การตัดสินใจ 24) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						[] 30
25) ผู้บริหาร ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจดำเนินงาน ของโรงเรียน						[] 31
26) ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ประกอบการตัดสินใจ						[] 32
27) มีการสั่งการอย่างมีขั้นตอนและ ชัดเจน						[] 33
28) ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากร มี ความคิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมใน การทำงานร่วมกับผู้อื่น						[] 34
การกำหนดเป้าหมาย 29) ผู้บริหารและครู – อาจารย์มีการ ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและ นโยบายของโรงเรียน						[] 35
30) ผู้บริหารได้รับการยอมรับจาก ผู้ใต้บังคับบัญชาในการกำหนด เป้าหมายของโรงเรียน						[] 36

พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
31) ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของ โรงเรียนได้ชัดเจน และวางแผน ทางการปฏิบัติที่เป็นไปได้เพื่อนำ ไปสู่ความสำเร็จ						[] 37
32) ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่าง ต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ						[] 38
33) ผู้บริหารมีการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากร อย่าง สม่ำเสมอ						[] 39
34) มีการกำหนดสายงานการบังคับ บัญชาในการบริหาร โรงเรียน						[] 40
การควบคุมการปฏิบัติงาน 35) ผู้บริหารนำข้อมูลจากการประเมิน ผลครู อาจารย์มาเป็นแนวทางใน การนิเทศ กำกับ และติดตามการ ปฏิบัติงาน						[] 41
36) เมื่อประสบปัญหาระหว่างการ ปฏิบัติงานผู้บริหารแก้ไขปัญหา โดยการให้ข้อเสนอแนะ มากกว่า การตำหนิหรือลงโทษ						[] 42
37) ในการควบคุมการปฏิบัติงานผู้ บริหารได้กำหนดสายงานการ บังคับบัญชาไว้และใช้ในการ บริหารงาน โรงเรียน						[] 43

พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
เป้าหมายของการปฏิบัติงานและ ฝึกรอบรม						
38) ครู-อาจารย์ ได้รับการฝึกฝนและ อบรมด้านการใช้เทคโนโลยีสาร สนเทศตามที่ต้องการ						[] 44
39) มีความเหมาะสมของทรัพยากรที่ ได้รับมาเพื่อช่วยสนับสนุนใน การปฏิบัติงาน เช่น วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ						[] 45
40) ผู้บริหารจัดให้มีการฝึกรอบรมโดย จัดหาวิทยากร ที่มีความรู้ ความ สามารถเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน ในปัจจุบันและการดำเนินงานใน อนาคต						[] 46
41) ผู้บริหารกำหนดมาตรฐานงาน (PSO)และแนวการปฏิบัติงานให้ กับคณะทำงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ						[] 47
42) ผู้บริหารมีส่วนช่วยผู้ปฏิบัติงาน พัฒนาความสามารถของตนเอง ให้สูงขึ้น						[] 48

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามความคิดเห็นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขอให้ท่านประเมินข้อความเหล่านี้จากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย / ลงช่องระดับการปฏิบัติว่ามีระดับการปฏิบัติในสิ่งนั้นปรากฏมากน้อยเพียงใดในโรงเรียนของท่าน

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
การจัดการเรียนการสอน						
1) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน						[] 49
2) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการสืบค้นด้านข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ						[] 50
3) จัดให้นักเรียนทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาอย่างทั่วถึง						[] 51
4) มีการสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาไปใช้ในการศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน						[] 52
5) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การนำเสนอผลงาน การแข่งขันทักษะสื่อคอมพิวเตอร์						[] 53

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
6) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						[] 54
7) มีโครงการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา						[] 55
การบริหารจัดการ						
8) มีการกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา						[] 56
9) มีการจัดทำแผนงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา						[] 57
10) มีการสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ						[] 58
11) มีการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์มาใช้ในการบริหารจัดการ						[] 59
12) มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						[] 60
13) มีการกระตุ้นให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาใช้ในการบริหารจัดการ						[] 61
14) มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา						[] 62

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
15) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้ในการจัดทำโปรแกรมทางการเงิน						[] 63
16) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง						[] 64
17) ส่งเสริมส่วนต่างๆในองค์กรให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาควบคู่ไปกับการบริหารจัดการ การบริการข้อมูล						[] 65
18) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้เป็นดัชนีห้องสมุดโรงเรียน						[] 66
19) มีการนำอินเทอร์เน็ตหรือ CD-Rom มาให้บริการสืบค้นข้อมูล						[] 67
20) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือรับ-ส่งข่าวสาร และความรู้ด้วยวิธีการเรียนด้วยตนเอง						[] 68
21) มีการจัดให้มีเครือข่ายข้อมูลด้านการบริหารสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกัน ได้ทั้งองค์กร						[] 69

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
22) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้ในการรวบรวมข้อมูลของโรงเรียน						[] 70
23) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์						[] 71
24) มีการให้บริการยืมและสำเนา สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศการศึกษา						[] 72
การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์						
25) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา มาใช้เป็น ไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ						[] 73
26) มีการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง						[] 74
27) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆในการจัดระบบสารสนเทศ						[] 75
28) มีการพัฒนาความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ให้กับครูทุกคนจัดให้มีสื่อแต่ละประเภทให้ใช้ได้เพียงพอและทั่วถึง						[] 76

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
29) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน						[] 77
30) มีการกำหนดนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์						[] 78
31) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา						[] 79
32) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลของโรงเรียน						[] 80
33) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาจัดทำโปรแกรมการวัดและประเมินผล						[] 81
34) มีการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ						[] 82
35) มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรโดยอบรมให้ความรู้ ประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ และให้ไปศึกษาดูงาน						[] 83

การนำเทคโนโลยีไปใช้	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
	มี/ปฏิบัติ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
36) มีการใช้งบประมาณเพื่อส่งเสริม/ พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสาร สนเทศการศึกษา						[] 84
37) มีการปรับปรุง และพัฒนาระบบ สารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่าง สม่ำเสมอ						[] 85
38) มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการ พัฒนาระบบสารสนเทศในสถาน ศึกษาอย่างต่อเนื่อง						[] 86
39) มีมาตรการในการป้องกันการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ในทางที่ไม่เหมาะสม						[] 87
40) จัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความ สามารถมาให้ความรู้แก่ครูในการ พัฒนาระบบสารสนเทศใน โรงเรียน						[] 88

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 5 คน ดังนี้

1. รศ.ศิริพงศ์ พยอมรัมย์ วุฒិการศึกษ กศ.ม. สาขาเทคโนโลยีการศึกษา
 อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 อำเภอเมืองฯ
 จังหวัดนครปฐม
2. นายอรรณพ ตั้งทิฆกุล วุฒิการศึกษ กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา
 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
 อำเภอเมืองฯ
 จังหวัดกาญจนบุรี
3. นายนพดล คุลยสุวรรณ วุฒิการศึกษ กศ.ม. สาขาเทคโนโลยีการศึกษา
 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
 อำเภอเมืองฯ
 จังหวัดกาญจนบุรี
4. นางสาวพรรณรัตน์ สงเคราะห์ วุฒิการศึกษ กศ.ม. สาขาวัดผลและประเมินผล
 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
 อำเภอเมืองฯ
 จังหวัดกาญจนบุรี
5. นางสาวจันทร์รัตน์ พลอยแก้ว วุฒิการศึกษ กศ.ม. สาขาวิชาภาษาไทย
 ครู คศ.2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
 เขตทวีวัฒนา
 กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
V001	341.1000	1658.3000	.2604	.	.9864
V002	341.0667	1634.5471	.6889	.	.9859
V003	340.8333	1639.3161	.7175	.	.9859
V004	341.1000	1648.7828	.5335	.	.9860
V005	340.8333	1628.0747	.8083	.	.9858
V006	340.8667	1635.3609	.7344	.	.9859
V007	341.1667	1628.4885	.7841	.	.9858
V008	341.0333	1634.3092	.7309	.	.9859
V009	341.0667	1633.5816	.7557	.	.9858
V010	341.0333	1626.4471	.8151	.	.9858
V011	340.9667	1618.3782	.8361	.	.9857
V012	341.0333	1633.7575	.7407	.	.9859
V013	341.0333	1628.5161	.6643	.	.9859
V014	341.0333	1637.9644	.6658	.	.9859
V015	340.9667	1638.9299	.7429	.	.9859
V016	341.1333	1633.1540	.7384	.	.9859
V017	341.0000	1640.5517	.6595	.	.9859
V018	341.0000	1630.9655	.7804	.	.9858
V019	341.1667	1646.0057	.5255	.	.9860
V020	341.1333	1653.7747	.4087	.	.9861
V021	340.5667	1656.1851	.5692	.	.9860
V022	340.7667	1640.4609	.7714	.	.9859
V023	340.9667	1644.5851	.4735	.	.9861
V024	341.1000	1638.7138	.5302	.	.9861
V025	341.1667	1639.6609	.5322	.	.9861
V026	341.0000	1638.0000	.5798	.	.9860
V027	340.9333	1651.4437	.4450	.	.9861
V028	341.1000	1639.2655	.5495	.	.9860
V029	340.9667	1646.3092	.4470	.	.9862
V030	341.1333	1642.5333	.5379	.	.9860
V031	340.8333	1641.5230	.6737	.	.9859
V032	341.1333	1636.1195	.6431	.	.9859
V033	341.1333	1638.7402	.6001	.	.9860
V034	340.6667	1646.5747	.6632	.	.9859
V035	341.2000	1637.1310	.6141	.	.9860
V036	341.2000	1631.2690	.6703	.	.9859
V037	341.0333	1632.9989	.7053	.	.9859
V038	340.9667	1638.7920	.6845	.	.9859
V039	341.0333	1638.1713	.7152	.	.9859
V040	341.1333	1620.0506	.8145	.	.9858
V041	341.1667	1631.7989	.7794	.	.9858
V042	341.0000	1627.0345	.7961	.	.9858

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

Scale	Scale	Corrected			
Mean	Variance	Item-	Squared	Alpha	
if Item	if Item	Total	Multiple	if Item	
Deleted	Deleted	Correlation	Correlation	Deleted	
V043	341.3333	1645.6782	.6355	.	.9860
V044	341.3000	1647.5276	.6305	.	.9860
V045	341.1667	1626.6954	.8143	.	.9858
V046	341.2333	1645.2885	.6218	.	.9860
V047	341.3000	1634.6310	.6642	.	.9859
V048	341.5333	1629.4989	.8026	.	.9858
V049	341.2000	1629.3379	.6998	.	.9859
V050	341.2333	1623.0816	.8125	.	.9858
V051	341.3333	1620.6437	.8221	.	.9858
V052	341.3000	1629.1828	.8035	.	.9858
V053	341.0667	1633.7885	.7519	.	.9858
V054	341.1333	1632.6023	.8057	.	.9858
V055	341.1333	1638.9471	.7484	.	.9859
V056	341.5000	1638.1207	.6225	.	.9860
V057	341.1333	1649.4989	.5922	.	.9860
V058	340.9333	1653.0299	.5682	.	.9860
V059	341.0667	1635.0989	.7282	.	.9859
V060	341.3000	1641.9414	.5813	.	.9860
V061	340.9667	1635.2747	.6972	.	.9859
V062	341.1333	1632.8782	.6965	.	.9859
V063	341.4667	1621.4299	.6880	.	.9859
V064	341.1333	1636.6023	.7303	.	.9859
V065	341.3000	1633.5966	.6812	.	.9859
V066	341.5000	1619.7069	.7284	.	.9859
V067	341.3333	1634.4368	.7366	.	.9859
V068	341.3333	1626.7816	.8172	.	.9858
V069	341.1000	1632.5069	.7898	.	.9858
V070	341.4000	1628.3172	.7477	.	.9858
V071	341.4667	1623.0851	.8413	.	.9857
V072	341.3000	1636.7000	.6724	.	.9859
V073	341.4333	1621.4954	.8374	.	.9857
V074	341.1667	1629.5230	.7667	.	.9858
V075	341.1667	1620.3506	.7499	.	.9858
V076	341.0000	1643.4483	.6049	.	.9860
V077	341.2333	1615.7713	.8400	.	.9857
V078	341.1000	1633.9552	.7105	.	.9859
V079	341.1333	1645.7057	.6777	.	.9859
V080	341.1000	1637.7483	.7530	.	.9859
V081	341.1667	1654.6264	.3726	.	.9862
V082	341.1000	1642.3000	.6095	.	.9860

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Analysis of Variance

Source of Variation	Sum of Sq.	DF	Mean Square	F	Prob.
Between People	592.8374	29	20.4427		
Within People	747.2439	2430	.3075		
Between Measures	78.8146	81	.9730	3.4194	.0000
Residual	668.4293	2349	.2846		
Nonadditivity	4.8772	1	4.8772	17.2580	.0000
Balance	663.5521	2348	.2826		
Total	1340.0813	2459	.5450		
Grand Mean	4.2114				

Tukey estimate of power to which observations
must be raised to achieve additivity = 3.1341

Not enough cases to compute Hotelling's T-Squared.

Reliability Coefficients 82 items
Alpha = .9861 Standardized item alpha = .9864

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางศิริวรรณ พูลสมบัติ
ที่อยู่	88 ซอยแสงชูโต 36 ถนนแสงชูโต ตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000
ที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ถนนแม่น้ำแม่กลอง ตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	สำเร็จการศึกษาปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกบริหารทั่วไป จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2545	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2541-2542	นักวิชาการศึกษา 3 สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอไผ่ไร่ จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2542-2544	นักวิชาการศึกษา 4 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2544-2545	นักวิชาการศึกษา 4 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2545-2546	นักวิชาการศึกษา 5 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2546-2547	นักวิชาการศึกษา 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 6 ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1